

e-Δίαυλος

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ & ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ

Γράφουν οι :

Andor László

Bernie Sanders

Thomas Piketty

Σ. Δερμιτζάκης

Α. Παφίλης

Α. Παπαγιαννόπουλος

Μ. Ταυλαρίδης

Ε. Τζιόλας

- Τα **ΕΡΓΑ** του μέλλοντος για τη **ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ**
- Εάν η Τουρκία...
- Ενέργεια, **Κλίμα** & Πετρέλαιο
- **USA** : Εκλογές 2020
- **Περί Λαϊκισμού**
- Αναθεώρηση του Συντάγματος
- Ιστορική & Πολιτική Οικονομία
- Ο **Μακεδονικός** Αγώνας
- **Γράμμος** : Το φαράγγι Καταφύκι

Ελληνική Πολιτική Ιστορία: Ελληνικοί Πολιτικοί Σχηματισμοί

Εικόνα από το παραλιακό μέτωπο σε πολυσύχναστη μεγάλη συνοικία του Πολεοδομικού συγκροτήματος

Δύο (2) Έργα Στρατηγικής Φύσεως, πολλαπλής σημασίας, δραστηκής και αποτελεσματικής αναβάθμισης της Θεσσαλονίκης, ως κομβικού Κέντρου της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της πιο μοντέρνας και ανθρώπινης Μεσογειακής Πρωτεύουσας:

1ο . Το Παραλιακό Μέτωπο (από το Καλοχώρι έως το Αγγελοχώρι- Μεγάλο Έμβολο).

Γράφει ο Ελευθέριος ΤΖΙΟΛΑΣ

- Μοναδικού κάλους, ανυπολόγιστης αξίας, εξαιρετικής ποικιλομορφίας και συνθετότητας ήπια παραθαλάσσια μεσογειακή έκταση, από τα σημαντικότερα και μεγαλύτερα σε έκταση αντίστοιχα μέτωπα σε όλη την Ευρώπη, με σημαντικές παρακείμενες οικιστικές ζώνες και οικονομικές δραστηριότητες.

- Όμως :

στο μεγαλύτερο της τμήμα εγκαταλειμμένη,

σε τμήματά της βαριά μολυσμένη,

σε περιοχές της με απαράδεκτες μορφές εκμετάλλευσης,

με πλήθος αυθαιρεσιών (σε κτίσματα, καταπατήσεις, δραστηριότητες κλπ),

με αποσπασματικές –ασύνδectes παρεμβάσεις χωρίς όραμα, χωρίς έμπνευση και συνολικότερο σχεδιασμό,

με απουσία των αρχών της ολιστικότητας, της βιωσιμότητας, της προστασίας του περιβάλλοντος, του πολιτιστικού και ιστορικού αποθέματος,

δίχως, μέχρι σήμερα, την απολύτως αναγκαία ενιαία, συνεκτική, οραματική βούληση για ανάδειξη, σχεδιασμό, διεκδίκηση, υλοποίηση.

- Οφείλουμε – και πρέπει συντονισμένα και οργανωμένα- να αναδείξουμε την Ιδέα και τον Στόχο, ως ευρωπαϊκή, εθνική και περιφερειακή προτεραιότητα αναπτυγμένου, πρότυπου, ολιστικού Παραλιακού Μετώπου εφάμιλλου της Νέας Εποχής της Ελλάδας και της Μακεδονίας, των νέων Τεχνολογιών, του μηδενικού Άνθρακα, του σύγχρονου Πολιτισμού.

- Μπορεί να χαρακτηρισθεί, να αποφασισθεί και να πραγματοποιηθεί ως ένα από τα σημαντικότερα και πλέον εμβληματικά έργα σε Ευρωπαϊκό, Μεσογειακό και Εθνικό Επίπεδο.

Προτάσεις & σχέδια που μένουν επι δεκαετίες ανεκπλήρωτα για τη Θεσσαλονίκη

Δύο (2) Έργα Στρατηγικής Φύσεως, πολλαπλής σημασίας, δραστηκής και αποτελεσματικής αναβάθμισης της Θεσσαλονίκης, ως κομβικού Κέντρου της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της πιο μοντέρνας και ανθρώπινης Μεσογειακής Πρωτεύουσας:

2ο. Κυκλοφοριακό- Μεταφορικό (βιώσιμη κινητικότητα) στο ευρύτερο χωρικό πεδίο (Θεσσαλονίκης- Χαλκιδικής- Λαγκαδά- Κατερίνης- Βέροιας).

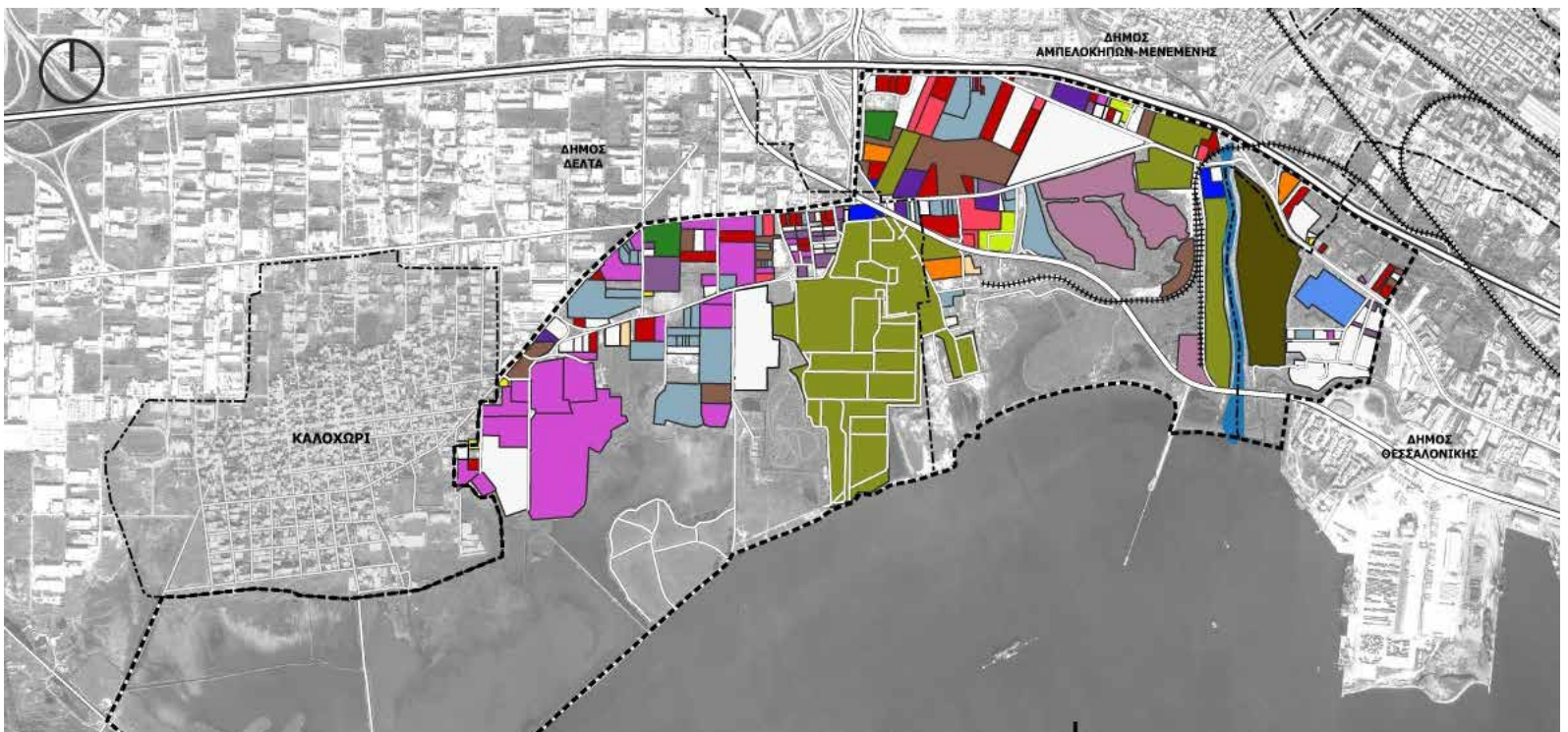
Γράφει ο Ελευθέριος ΤΖΙΟΛΑΣ

- Με ένα μαζικό συγκοινωνιακό μέσο, και μάλιστα υπό κατάρρευση, τον ΟΑΣΘ.
- Με την αβεβαιότητα του “μικρού” για τη Θεσσαλονίκη έργου του Μετρό να επανέρχεται και σε πλήρη εξουθένωση, οικονομική και κυκλοφορική του παραδοσιακού κέντρου της πόλης.
- Με μεγάλες αδυναμίες εξυπηρέτησης και αδυναμία υποστήριξης σχεδόν όλων των περιφερειακών περιοχών σε περιόδους αιχμής (κατά τη διάρκεια του έτους, και κατά τα πυκνά τουριστικά διαστήματα).
- Με αδυναμίες ταχείας και αξιόπιστης μεταφορικής, εμπορικής εξυπηρέτησης στη διακίνηση προϊόντων και αγαθών.
- Με κορεσμένες όλες τις υφιστάμενες κυκλοφοριακές υποδομές, πολλές των οποίων βρίσκονται σε συνθήκες αδιεξόδου και άλλες σε συνθήκες ολικής καταστροφής.
- Με την περιοχή (Χαλκιδικής, Θεσσαλονίκης, Λαγκαδά, Πιερίας, Ημαθίας) να προσεγγίζει τον μισό χρόνο, σχεδόν τα τρία (3) και πλέον εκατομμύρια κατοίκους, δεν υπάρχουν μέσα, δεν υπάρχουν υποδομές, δεν υπάρχουν συνθήκες αξιοβίωτης ζωής, παραγωγής και εργασίας.
- Οφείλουμε να θέσουμε ως Στόχο Υψηλής και Άμεσης Προτεραιότητας :

• **Συνολικός, Βιώσιμος, Ρεαλιστικός αλλά και σε βάθος χρόνου και αναγκών Σχεδιασμός για τις Μεταφορές, τις Υποδομές και το Κυκλοφοριακό.**

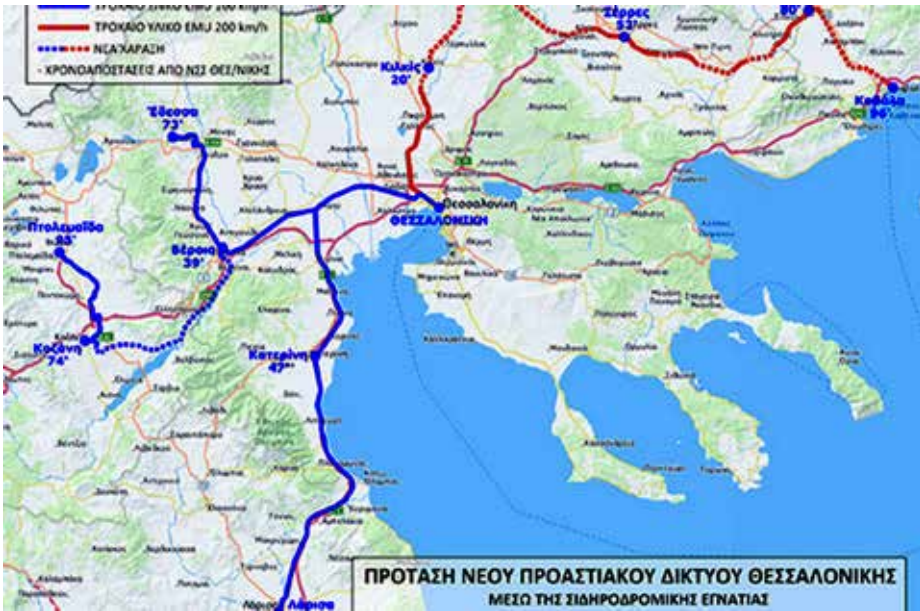
Προτεραιότητες εκτέλεσης Έργων.

- Πρόγραμμα νέων Υποδομών.
- Βελτίωση, επέκταση και συντήρηση των υφιστάμενων Υποδομών (σε όλη την αναφερόμενη περιοχή).
- Νέα συγκοινωνιακά Μέσα (περιφερειακός σιδηρόδρομος Θεσσαλονίκη- Λαγκαδάς- Κατερίνη-Βέροια-Χαλκιδική, τραμ : κατά τα πρότυπα της Αθήνας, προσταικός, τράμ).
- Ολοκλήρωση & επέκταση Μετρό σε όλο το πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης, Θαλάσσια συγκοινωνία με εποχική επέκταση προς Χαλκιδική και Πιερία.

Προτάσεις & σχέδια για το Δυτικό παραλιακό μέτωπο της Θεσσαλονίκης.

Λυκούργος ΚΟΓΕΒΙΝΑΣ (1887-1940): Τοπίο

Bernie Sanders: Το Πράσινο Νέο Συμβόλαιο (Green New Deal)

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ :

Από την έναρξη των προκριματικών εκλογών το Φθινόπωρο 2015 υποστήριξα ενεργά τον γερουσιαστή του Vermont, Bernie Sanders, για την Προεδρία των ΗΠΑ. Οι προκριματικές εκλογές στο Δημοκρατικό Κόμμα, οι οποίες ως γνωστόν λαμβάνουν ευρεία, δημόσια μορφή και για μεγάλο χρονικό διάστημα στις ΗΠΑ, οδήγησαν με μικρή διαφορά, λόγω κυρίως της Πολιτείας της Νέας Υόρκης, στην ανάδειξη ως υποψήφιας των Δημοκρατικών της Hillary Clinton .

Από τις πρώτες σχεδόν μέρες, αποτελώ μέλος του

Δημοκρατικού Κινήματος Βάσης, με επικεφαλής τον Bernie Sanders, το οποίο εξελίχθηκε και αναπτύσσεται σ' ένα πλατύ, κοινωνικό, πλουραλιστικό και πολυκαταγωγικό κίνημα βάσης δημοκρατικών πολιτών, με εμβληματική αρχή του : “not the billioneres” (“όχι οι δισεκατομμυριούχοι”) και Πολιτική του Ατζέντα, μια προοδευτική πλατφόρμα που την χαρακτηρίζουν –μάλλον, όχι άστοχα για τα αμερικάνικα δεδομένα - Σοσιαλιστική. Συγκριτικά με την ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία, το περιεχόμενό της είναι συνολικότερα, πράγματι πιο προοδευτικό, οι δε πρακτικές του Κινήματος μέσα στην κοινωνία, στην οργάνωση και στις

μεθόδους δράσης και υποστήριξης των στόχων του είναι πιο δημοκρατικές, συμμετοχικές και ανοιχτές.

Στις εκλογές του Νοεμβρίου 2016, η εκ μέρους του Δημοκρατικού Κόμματος, υποψήφια για Πρόεδρος ήταν η Hillary Clinton ηττήθηκε, από τον Donald Trump, παρ' ότι στο σύνολο των ΗΠΑ είχε οριακά πλειοψηφήσει.

Ο Bernie Sanders, στην τελευταία προ 20ημέρου πανεθνική (στις ΗΠΑ) δημοσκόπηση, έχει περάσει μπροστά από τον κύριο ανθυποψήφιό του, στους Δημοκρατικούς, τον Joe Biden, με 20% έναντι 19% του Joe Biden.

Καθώς, πλησιάζει η έναρξη των προκριματικών εκλογών, από Οκτώβριο (με πρώτη την πολιτεία της Iowa), ο Bernie Sanders, μετά από ένα μεγάλο κύκλο πρώτων περιοδειών και συζητήσεων, παρουσίασε το Green New Deal που αποτελεί κεντρικό –κομβικό στοιχείο του προοδευτικού του Προγράμματος.

Μετά από αυτά, και σύμφωνα με την καθιερωμένη, πλέον, διαδικασία για το Δημοκρατικό Κίνημα Βάσης (που αποκαλείται : Our Revolution), ο Bernie Sanders, απευθύνθηκε σε όλα τα μέλη του Κινήματος (και κατ'αυτόν τον τρόπο και στον υπογραφόμενο) με το κείμενο που γνωστοποιώ, σήμερα, εδώ..

Λόγω του πολύ μεγάλου, καθοριστικού ενδιαφέροντος, και επειδή, κανένα μέσο ενημέρωσης δεν έχει αναφερθεί στην πλέον τολμηρή, - όχι μόνο σε στόχους, αλλά και στην αντιπαράθεση με τεράστια πολυεθνικά συμφέροντα -, ουσιαστικά προοδευτική πρόταση που ακούστηκε από υποψήφιο Πρόεδρο (ή Πρωθυπουργό), με ρεαλιστικές προοπτικές ανάληψης της κεντρικής εθνικής ηγετικής ευθύνης, την παρουσιάζουμε ,εδώ (στο "Δίαυλο"), και προτρέπω τον καθένα και την καθεμία να τη διαβάσει με προσοχή και να τη διαδώσει.

Μακάρι, να είναι ο Bernie Sanders στο τιμόνι...

(Σημείωση : Η μετάφραση του αγγλικού κειμένου του Bernie Sanders έγινε από τον υπογραφόμενο).

Ελευθέριος Τζιόλας.

Η κλιματική αλλαγή είναι μια υπαρξιακή απειλή για τη χώρα μας και για ολόκληρο τον κόσμο. Αν δεν ενεργήσουμε με τόλμη και επιθετικότητα για να μετατρέψουμε το παγκόσμιο ενεργειακό μας σύστημα από τα ορυκτά καύσιμα μέσα στα επόμενα χρόνια, θα συμβεί ανεπανόρθωτη βλάβη στον πλανήτη.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο σήμερα παρουσιάζουμε δημόσια το σχέδιό μας για ένα Πράσινο Νέο Συμβόλαιο (Green New Deal). Είναι το πιο τολμηρό, προοδευτικό σχέδιο για την ενεργή αντιμετώπιση της πρόκλησης της κλιματικής αλλαγής και για το σταμάτημά της. Και σας ζητώ να πείτε ότι το υποστηρίζετε.

[Πρόσθεσε το όνομά σου για να δηλώσεις την υποστήριξή σου στο Green New Deal - ένα σχέδιο που δηλώνει την αλλαγή του κλίματος ως επείγουσα ανάγκη και αναλαμβάνει τολμηρές, πρωτοφανείς δράσεις για να σώσει τον πλανήτη μας].

Σήμερα πήγα στο Paradise της Καλιφόρνια για να δω τις ζημιές που προκλήθηκαν πριν από λιγότερο από ένα χρόνο από την Πυρκαγιά (Camp Fire) που προκλήθηκε από την κλιματική αλλαγή και από η οποία κατέστρεψε 14.000 σπίτια και σκότωσε 85 ανθρώπους.

Αυτό που έβλεπα εκεί κατέστησε σαφές ότι εάν δεν λάβουμε σοβαρά μέτρα για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, αυτό που συνέβη στον Paradise της Καλιφόρνια θα συνεχίσει να συμβαίνει σε όλη τη χώρα και στον πλανήτη.

Δεν χωρεί κανένα λάθος γι' αυτό. Η κλιματική κρίση που αντιμετωπίζουμε σήμερα είναι παρόμοια με τις τεράστιες προκλήσεις που αντιμετώπισε ο Πρόεδρος Franklin Delano Roosevelt το 1941, όταν οι Ηνωμένες Πολιτείες δέχθηκαν επίθεση επιτέθηκαν στο Pearl Harbor.

Αντιμέτωπος σ' έναν αγώνα παγκόσμιου πολέμου σε δύο μέτωπα - τόσο στην Ανατολή, όσο και στη Δύση - οι Ηνωμένες Πολιτείες, σε συντονισμό, μέσα σε τρία χρόνια ανοικοδόμησαν ολόκληρη την οικονομία προκειμένου να κερδίσουν τον πόλεμο και να νικηθεί ο φασισμός.

Ως έθνος και ως πλανήτης, ας συνεργαστούμε κι ας αγκαλιάσουμε με τόλμη την ηθική επιταγή της αντιμετώπισης της κλιματικής κρίσης, και ας

κινητοποιήσουμε την πολιτική βούληση που είναι απαραίτητη για την πραγματοποίηση μαζικών επενδύσεων σε βιώσιμη ενέργεια, ενεργειακή απόδοση και έναν μετασχηματισμό του συστήματος μεταφορών.

Σήμερα, είμαι περήφανος που παρουσιάζουμε την πιο ολοκληρωμένη και προοδευτική πλατφόρμα για την αλλαγή του κλίματος από κάθε υποψήφιο για την προεδρία στην ιστορία αυτής της χώρας.

Το Πράσινο Νέο Συμβόλαιο (Green New Deal) δεν πρόκειται να αποτελέσει τρόπο για τους δισεκατομμυριούχους και τις επιχειρήσεις να δημιουργήσουν ακόμη μεγαλύτερη ανισότητα - αλλά θα είναι ένας τρόπος για μας να οικοδομήσουμε μια οικονομία που θα λειτουργεί για όλους μας.

Επιτρέψτε μου να σας πω εν συντομία τι υπάρχει σ' αυτό το σχέδιο.

Μετασχηματισμός του ενεργειακού μας συστήματος.

.....

Μια διοίκηση Bernie Sanders θα εξαλείψει όλες τις φορολογικές ελαφρύνσεις της βιομηχανίας ορυκτών καυσίμων.

Θα χρησιμοποιήσουμε αυτά τα έσοδα για να πραγματοποιήσουμε μαζικές επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ενεργειακή απόδοση και βιώσιμη ενέργεια.

Στη συνέχεια, θα χρησιμοποιήσουμε αυτά τα έσοδα για να ανταποκριθούμε στις συστάσεις των επιστημόνων του κλίματος για την μετάβαση σε 100% ανανεώσιμη ενέργεια για ηλεκτρική ενέργεια και μεταφορές μέχρι το 2030 και για τον μηδενισμό του αποτυπώματος άνθρακα (decarbonizing) στην οικονομία μας μέχρι το 2050.

Θα προχωρήσουμε, επίσης, σε μια οικονομία πλήρους

Παντελής ΖΩΓΡΑΦΟΣ : Ύδρα.

απασχόλησης και κατά τη διαδικασία αυτή θα δημιουργήσουμε 20 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας. Αυτές οι θέσεις εργασίας θα είναι καλές αμειβόμενες, σχετιζόμενες με τη δημιουργία νέων ηλεκτρικών αυτοκίνητων και νέων συστημάτων σιδηροδρόμων μεγάλης ταχύτητας που χρειαζόμαστε, θα αναβαθμίσουμε ενεργειακά εκατομμύρια κατοικιών και κτιρίων, θα επανοικοδομήσουμε τις υποδομές και τα δίκτυα του έθνους μας και θα παράγουμε βιώσιμη ενέργεια.

Τερματισμός της απληστίας της βιομηχανίας ορυκτών καυσίμων.

Όταν θα βρεθούμε στον Λευκό Οίκο, η εποχή της απληστίας των ορυκτών καυσίμων τελειώνει.

Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι θα τερματίσουμε όλους τους τρόπους με τους οποίους οι φορολογούμενοι επιδοτούν επί του παρόντος και υποστηρίζουν τη βιομηχανία ορυκτών καυσίμων.

Θα σταματήσουμε αμέσως κάθε νέα και υπάρχουσα εξαγωγή ορυκτών καυσίμων σε ομοσπονδιακές δημόσιες εκτάσεις - περιοχές. Θα απαγορεύσουμε την εξόρυξη άνθρακα μέσω γεωτρήσεων και την εξόρυξη άνθρακα από ορυχεία.

Και επιτρέψτε μου να σας πω κάτι άλλο. Τελικά, πρόκειται να τερματίσουμε τη νομική ασυλία της βιομηχανίας ορυκτών καυσίμων.

Μην κάνετε κανένα λάθος γι' αυτό. Αυτό που κάνουν τα στελέχη των Exxon Mobil και τα στελέχη των άλλων εταιρειών ορυκτών καυσίμων είναι ακριβώς αυτό που έκανε η καπνοβιομηχανία όταν ψεύδονταν για τους κινδύνους για την υγεία που σχετίζονταν με το κάπνισμα - συμπεριφορά που οδήγησε σε ομοσπονδιακές καταδίκες για εκβιασμούς.

Αυτό είναι απαράδεκτο. Όταν θα είμαι Πρόεδρος, θα διορίσω έναν Γενικό Εισαγγελέα που τελικά θα ελέγξει τα στελέχη της Exxon Mobil και άλλων εταιρειών ορυκτών καυσίμων υπεύθυνων για την εγκληματική συμπεριφορά τους.

Προσαρμογή και Άμεση Μετάβαση στο Πράσινο Νέο Συμβόλαιο.

Όταν μιλάμε για την απομάκρυνση από τη βιομηχανία ορυκτών καυσίμων και την κίνηση προς την ανανεώσιμη ενέργεια και την ενεργειακή απόδοση, - μιλάμε για την ανάγκη για μια δίκαιη μετάβαση των εργαζομένων στη βιομηχανία ορυκτών καυσίμων.

Ας είμαστε ξεκάθαροι:

Οι ανθρακωρύχοι δεν είναι εχθροί μας. Οι εργαζόμενοι στις πετρελαιοπηγές δεν είναι εχθροί μας.

Οι εργαζόμενοι σε ορυκτά καύσιμα κάνουν ό, τι μπορούν για να ζήσουν και να φροντίσουν τις οικογένειές τους.

Επί δεκαετίες, οι συντάξεις τους έχουν μειωθεί.

Τα οφέλη για την υγεία τους έχουν θεαματικά περικοπεί. Οι θέσεις εργασίας τους εξαφανίστηκαν.

Οι κοινότητές τους έχουν καταστραφεί. Εν τω μεταξύ, όλο αυτό το διάστημα, τα στελέχη των εταιρειών ορυκτών καυσίμων γίνονται πλουσιότερα, και πλουσιότερα, και πλουσιότερα.

Αυτό είναι απαράδεκτο.

Οι εργαζόμενοι σε ορυκτά καύσιμα αξίζουν μια δίκαιη μετάβαση. Αξίζουν μια αξιοπρεπή εργασία.

Και οι κοινότητες που έχουν καταστραφεί από τη βιομηχανία ορυκτών καυσίμων πρέπει να ξαναχτιστούν.

Θα διασφαλίσουμε ότι οι εργαζόμενοι στα ορυκτά καύσιμα θα λαμβάνουν έναν αξιοπρεπή μισθό, εκ νέου κατάρτιση, μια καλή απασχόληση και μια ασφαλή σύνταξη.

Και θα δημιουργήσουμε εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας μέσω ενός εκτεταμένου προγράμματος επέκτασης και εκσυγχρονισμού σε δρόμους, γέφυρες, συστήματα ύδρευσης, στην οικοδόμηση κοινοτικών κέντρων, στην αποκατάσταση των υγροτόπων μας, στην σταθερή, σημαντική επέκταση της ικανότητάς μας να καταπολεμήσουμε τις δασικές πυρκαγιές και να ανταποκριθούμε στις κλιματικές έκτακτες ανάγκες.

Πώς θα κερδίσουμε.

.....

Θα σου έλεγα ψέματα, αν έλεγα ότι κάτι τέτοιο θα είναι εύκολο.

Αυτό το σχέδιο διάσωσης τον πλανήτη μας θα ήταν αρκετά δύσκολο από μόνο του.

Θα είναι ακόμη περισσότερο δύσκολο, εξαιτίας του ποσού που θα δαπανήσει η βιομηχανία ορυκτών καυσίμων για να προστατεύσει τα κέρδη της που αποκομίζουν από την καταστροφή του πλανήτη μας.

Αλλά γνωρίζουμε ότι δεν μπορούμε να επιτρέψουμε την απληστία των δισεκατομμυριούχων των ορυκτών καυσίμων να καταστρέψουν τον πλανήτη μας και το μέλλον των παιδιών μας, ούτε για ένα δευτερόλεπτο περισσότερο.

Μην κάνετε λάθος. Η αποτυχία δεν είναι επιλογή.

Αν δεν αναλάβουμε τα απαραίτητα μέτρα για να σώσουμε τον πλανήτη και να αντιστρέψουμε την αλλαγή του κλίματος, τα παιδιά μας, τα εγγόνια μας και τα δισέγγονα μας θα κοιτάζουν πίσω σε αυτή την ιστορική περίοδο και θα θέσουν μια πολύ απλή ερώτηση: Πού ήταν;

Γιατί οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, το πιο ισχυρό έθνος στη γη, δεν οδήγησαν τη διεθνή κοινότητα στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και στην

αποτροπή των καταστρεπτικών ζημιών για τις οποίες η επιστημονική κοινότητα ήταν σίγουρη ότι θα ερχόταν ; Αυτή τη μάχη που δίνουμε θα είναι σκληρή. Αλλά αυτό είναι που πιστεύω.

Εάν σταθούμε μαζί, μπορούμε να τερματίσουμε την εποχή των ορυκτών καυσίμων που μας έχουν φέρει στο χείλος μιας άνευ προηγουμένου καταστροφής.

Εάν αγωνισθούμε μαζί, μπορούμε να μετατρέψουμε το ενεργειακό μας σύστημα και σ' αυτή τη διαδικασία να δημιουργήσουμε 20 εκατομμύρια καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας.

Εάν σταθούμε δίπλα- δίπλα, μαζί, μπορούμε να δημιουργήσουμε μια οικονομία χωρίς εκπομπές άνθρακα.

Εάν σταθούμε μαζί, δίπλα- δίπλα, δεν υπάρχει τίποτα, τίποτα, μα τίποτα που δεν μπορούμε να πετύχουμε.

Ας προχωρήσουμε μαζί, ας το πραγματοποιήσουμε, - οι μελλοντικές γενιές βασίζονται σε μάς για να αφήσουμε αυτόν τον πλανήτη υγιή και κατοικήσιμο.

Με αλληλεγγύη,

Bernie Santers

Το υποβρύχιο “ΜΑΤΡΩΖΟΣ” του Πολεμικού Ναυτικού έξω από το Καστελλόριζο.

Εάν η Τουρκία εισβάλει για σεισμικές έρευνες στη θάλασσα του Καστελλόριζου

Είσοδος της Τουρκίας στην υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ του Καστελλόριζου σημαίνει εισβολή. Εισβολή σημαίνει απάντηση με χρήση όχι μόνο διπλωματικών μέσων, αλλά και των Ενόπλων Δυνάμεων, σε συνδυασμό με πανεθνική κινητοποίηση. Τα πράγματα με το Καστελλόριζο είναι κρίσιμα, σχεδόν στην “κόψη του ξυραφιού”. Έχουμε ξαναγράψει γι’ αυτό. Σαν να πλησιάζει μια ύστατη ώρα. Αυταπάτες δεν δικαιολογούνται.

Η Τουρκία έχει ανακοινώσει έρευνες ανάλογες με αυτές, που έχουν χαρακτήρα εισβολής στην κυπριακή ΑΟΖ.

Η θέση της Ελλάδας πρέπει και οφείλει να είναι ξεκάθαρη και αποφασιστική, ανάλογη της μετά από 40 χρόνια αντίστοιχης πρόκλησης, που προσχεδιασμένα και στοχευμένα δέχεται.

Γράφει ο Ελευθέριος ΤΖΙΟΛΑΣ

Η απάντηση πρέπει να είναι : και προς την Τουρκία, και προς τις ΗΠΑ, και προς το ΝΑΤΟ (και στα κράτη-μέλη του), και προς την ΕΕ (και στα κράτη-μέλη της),

και προς τον ΟΗΕ (Γ.Γ., Συμβούλιο, επιτελικά όργανα), και προς τις γειτονικές χώρες (Ρωσία, Ισραήλ, Αίγυπτος, Συρία, Λίβανος και τις Αραβικές χώρες).

Αν παρά τα προληπτικά μέτρα της Ελλάδας στο νησιωτικό πλέγμα του Καστελλόριζου (ναυτικές περιπολίες κλπ) η Τουρκία εισέλθει στην ελληνική θαλάσσια περιοχή και επιχειρήσει να πραγματοποιήσει παράνομες σεισμικές έρευνες, τότε η κλιμάκωση θα έχει προκληθεί από τη δική της πλευρά και μάλιστα στο υψηλότερο επίπεδο.

Έρευνες της Τουρκίας στην υφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ στη θαλάσσια περιοχή του συμπλέγματος του Καστελλόριζου, ανεξάρτητα από οποιοδήποτε κατασκευασμένο πρόσχημα, σημαίνει παραβίαση ελληνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων, ένα είδος εισβολής.

Εισβολή σημαίνει εχθρική πράξη εμπόλεμου χαρακτήρα.

Η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη να υπερασπισθεί τα κυριαρχικά δικαιώματά της και να αποκρούσει τον εισβολέα.

Να αποτρέψει την εισβολή με κάθε μέσο, να αποκρούσει τον επιτιθέμενο και να τον ωθήσει για τη σταθερή ασφάλεια της και την ασφάλεια της περιοχής πίσω από τη γραμμή επίθεσης του.

Στα μέσα που η Ελλάδα πρέπει να είναι έτοιμη και αποφασισμένη να χρησιμοποιήσει, ανάλογα της επιθετικής προσβολής που δεχθεί, περιλαμβάνεται σε θέση καταλυτική και η συντονισμένη δράση των Ένοπλων Δυνάμεών της.

Ένοπλες Δυνάμεις που είναι προετοιμασμένες και ισχυρές να πράξουν στο ακέραιο και με αποτελεσματικό τρόπο το εθνικό, πατριωτικό τους καθήκον.

Στην εθνική αυτή αμυντική κινητοποίηση της, η Ελλάδα ενωμένη θα στηριχθεί στο σύνολο του Ελληνικού Λαού και στον απανταχού Ελληνισμό, που, επίσης, θα πράξουν το πατριωτικό τους καθήκον στον ύψιστο βαθμό.

Απευθυνόμενη, την οριακή αυτή στιγμή, προς κάθε φίλο, εταίρο και σύμμαχό της, αναμένει την έμπρακτη, παρεμβατική και αποτελεσματική στάση τους, σύμφωνη με τις αρχές, τους κανόνες και τους όρους του Δικαίου, της Ειρήνης και της αποτροπής επιθετικών πράξεων και δράσεων εισβολής.

Φίλοι, σύμμαχοι και εταίροι, οφείλουν να κατανοήσουν και να στηρίξουν την Ελλάδα, της οποίας το ρόλο θεωρούν πάντα κεντρικό, που είναι υποχρεωμένη να δράσει την οριακή αυτή στιγμή με κριτήριο το εθνικό της συμφέρον και την κυριαρχία της.

Η Ελλάδα, ταυτόχρονα, θα μετρήσει και θα αξιολογήσει, πραγματικούς και ψεύτικους φίλους, πραγματικούς και εικονικούς συμμάχους.

Το παραπάνω πλαίσιο, πρέπει και μπορεί να αποτελέσει πλαίσιο Αποφάσεων του Συμβουλίου Πολιτικών Αρχηγών υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Συμβούλιο, το οποίο πρέπει να εισηγηθεί – να προκαλέσει τη σύγκληση του ο πρωθυπουργός, ή, σε τελευταία περίπτωση και ο ίδιος ο ΠτΔ κατόπιν σχετικών συνεννοήσεων.

Σύγκληση Συμβουλίου που θα μπορούσε να εξελιχθεί και να οργανωθεί σε δύο φάσεις.

Η πρώτη, αμιγώς πολιτική, με τους πολιτικούς αρχηγούς. Η δεύτερη, στρατηγική – επιχειρησιακή με τη συμμετοχή των Υπουργών Άμυνας και Εξωτερικών, καθώς και την ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων.

Οι καιροί ου μενετοί.

Η Ελλάδα, οφείλει να πιστέψει, να οργανώσει και να προωθήσει ένα τέτοιο Σχέδιο Άμυνας – Απόκρουσης.

Η Ελλάδα, όντας, σε τελευταία, ανάλυση υποχρεωμένη με τις δικές της δυνάμεις να απαντήσει, να αντεπεξέλθει και να πετύχει, οφείλει να μιλήσει καθαρά και έντιμα προς κάθε κατεύθυνση έχοντας ενωμένο τον Λαό και έτοιμες τις Δυνάμεις της. Δυνάμεις της, μεταξύ των οποίων, στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι Ένοπλες αποτελούν καταλυτικό στοιχείο.

Θεσσαλονίκη, 1 Αυγούστου 2019

Κρίση στον Κόλπο - πετρελαϊκή κρίση (;) : τα πράγματα δεν είναι όπως παλιά.

Ενέργεια και Κλίμα : τίποτα δεν είναι όπως παλιά, νέοι "παίκτες",
νέα μέσα, νέες προκλήσεις.

Η υλική δύναμη της Ενέργειας και οι δυνάμεις των Κοινωνιών.

Η ένταση διαρκεί και διευρύνεται στον Κόλπο, μεταξύ ΗΠΑ και Ιράν, περιλαμβάνοντας πάντα και ένα παιχνίδι πολυμήχανης και σκληρής διπλωματίας.

Ο πόλεμος νεύρων δείχνει ότι οι ΗΠΑ επιδιώκουν μάλλον μια ρυμούλκηση του Ιράν σ' ένα νέο ταπεινωτικό πλαίσιο συνομιλιών.

Αλλά, και το Ιράν στην περιοχή δεν είναι ένας εύκολος

Γράφει ο Ελευθέριος ΤΖΙΟΛΑΣ

αντίπαλος. Οι αγορές αργού κλιμακώνουν αυξητικά μετά από μακρύ χρονικό διάστημα τις τιμές, με τη Σαουδική Αραβία, κύριο σύμμαχο των ΗΠΑ και σφοδρό αντίπαλο του σιιτικού Ιράν, να πραγματοποιεί τα μεγαλύτερα κέρδη και να επανεμφανίζεται ως κεντρική δύναμη ισχύος στην περιοχή.

Κι ενώ η διεθνής προσοχή των οικονομικών παραγόντων εστιάζεται στην κούρσα και στις επιπτώσεις από το αργό, το φυσικό αέριο, και ιδιαίτερα το υγροποιημένο φυσικό αέριο (LNG) και οι τεράστιες ποσότητες που διακινούνται από τα Στενά του Ορμούζ (προέλευσης Κατάρ και Ιράν) είναι μάλλον εκείνο για το οποίο θα υπάρξουν αυξημένες πιέσεις, και κρατικά ενδιαφέροντα ισχυρών οικονομιών για την ευρύτερη περιοχή.

Όταν από τα Στενά διακινούνται ποσότητες LNG που ξεπερνούν το 20% της παγκόσμιας αγοράς αυτού του δυναμικά ανερχόμενου αέριου -ορυκτού καύσιμου προϊόντος, με προορισμούς τις οικονομίες της Ιαπωνίας, - της παγκόσμια μεγαλύτερης καταναλώτριας σε LNG-, της Ινδίας, τη Νότιας Κορέας, της Μαλαισίας και εν μέρει της Κίνας, γίνεται κατανοητή η καίρια σημασία των Στενών για την εξασφάλιση των συμβασιοποιημένων ροών τροφοδοσίας.

Καθώς η ένταση της αναμέτρησης και οι τιμές αργού και πετρελαιοειδών ανεβαίνουν, δημιουργώντας ανισορροπίες ανταγωνιστικότητας και κρίσεις παραγωγής, μια άλλη συζήτηση, κατ' αντιπαράθεση,

σε ένα άλλο επίπεδο, έρχεται με ένταση στο προσκήνιο : περί της ενεργειακής επάρκειας και των εναλλακτικών λύσεων.

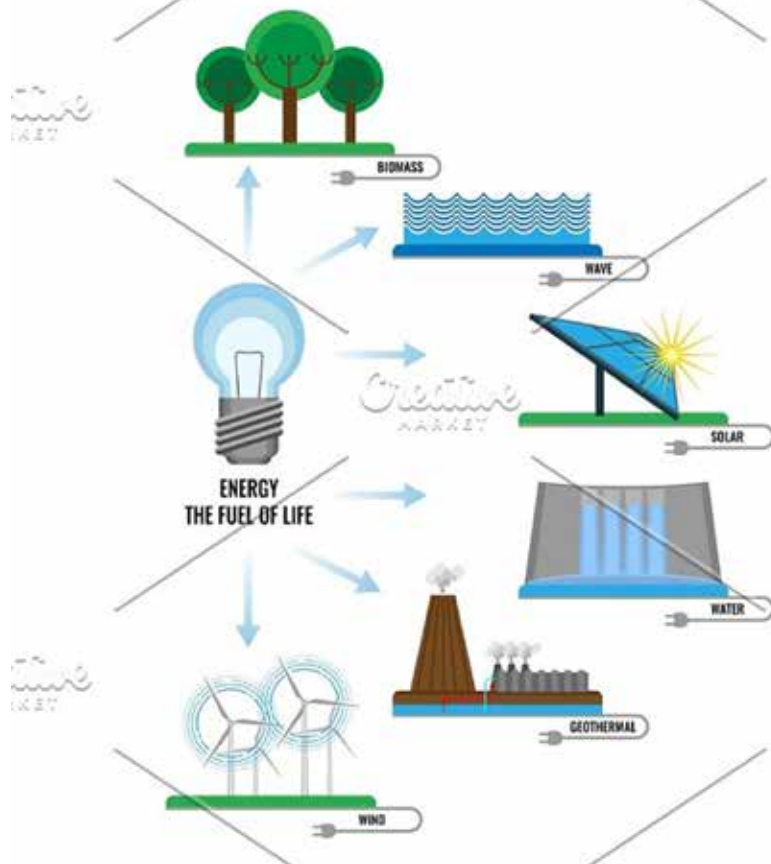
Πρόκειται, ουσιαστικά, για τις εναλλακτικές μορφές, για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.). Είναι αλήθεια, ότι η συζήτηση γίνεται πλέον όχι με τους όρους των προηγούμενων πετρελαϊκών κρίσεων, όταν η ενέργεια των εναλλακτικών μορφών υστερούσε καθοριστικά (και σε επίπεδο ποσοτήτων, και τιμών, και τεχνολογίας, και πολιτικών υποστήριξης).

Γίνεται με όρους σχεδόν ισότιμους και σε ορισμένα σημεία με υπεροχή προς τα ορυκτά καύσιμα. Εκτός από τα οικονομικά μεγέθη, των οποίων οι συγκρίσεις και οι αντιπαραβολές, έχουν πάντα τη σημασία τους, ένα μείζον θέμα έχει ενισχύσει καθοριστικά τις ΑΠΕ, η υπερθέρμανση του Πλανήτη, η συνεπαγόμενη κλιματική αλλαγή με τις πολλές και ποικίλες περιβαλλοντικές και βιοσφαιρικές συνέπειες.

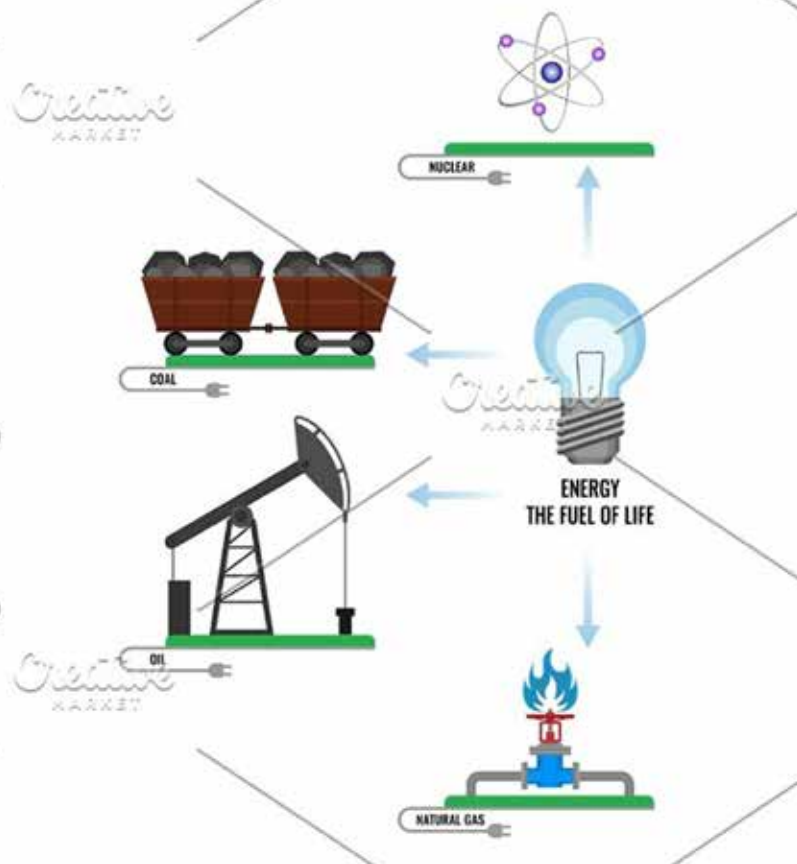
Η μετάβαση προς τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας επωφελείται σ'επίπεδο προοπτικής από μια έμμεση αλλά σαφή υποστήριξη από τη Συμφωνία του Παρισιού

ENERGY SOURCES

RENEWABLE ENERGY

NON-RENEWABLE ENERGY

για το Κλίμα.

Ενώ η αντίθεση προς αυτήν, όπως εκδηλώθηκε με την αποχώρηση από τη Συμφωνία του προέδρου Τράμπ επιβεβαιώνει τη σοβαρή σύγκρουση συμφερόντων και των συναφών λογικών υπεράσπισης των ορυκτών και εν γένει των καυσίμων με βάση τον άνθρακα. Αυτές οι παραδοσιακές -συντηρητικές δυνάμεις στον χώρο της Ενέργειας αμύνονται σθεναρά.

Έχοντας οικονομικά και ανταγωνιστικά ενθαρρυνθεί και από το σχιστολιθικό πετρέλαιο στις ΗΠΑ, αλλά και αλλού, και κρατώντας παγιωμένες ισχυρές θέσεις, όπως η Σαουδική Αραβία, επιστρατεύουν ακόμα και αρνήσεις των επιστημονικών τεκμηρίων περί την κλιματική αλλαγή, καθώς και έωλες οικονομικές θεωρίες περί στρέβλωσης του ανταγωνισμού λόγω πολιτικών επιδότησης των εναλλακτικών μορφών ενέργειας από τις κυβερνήσεις.

Οι δυνάμεις, όμως, αυτές οδηγούνται συνεχώς βαθύτερα

στη δική τους παγίδα. Επιδιώκοντας την αύξηση των τιμών των υδρογονανθράκων (προεξάρχοντος του αργού και των προϊόντων του), καθιστούν αυτές τις ενεργειακές - πετρελαϊκές ύλες μη ανταγωνιστικές στο μεγάλο φάσμα της υλικής παραγωγής, της οικονομικής ζωής, ακόμα και των μεταφορών, προσφέροντας έδαφος και μετακινώντας το ενδιαφέρον προς τις ανανεώσιμες πηγές.

Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας σε νέο ποιοτικό κύκλο: τα νέα δεδομένα, οι τάσεις, οι “παίκτες”, η Ελληνική σκηνή.

Αλλά, πλέον, εκεί που οι παραδοσιακές -συντηρητικές δυνάμεις δείχνουν να χάνουν το παιχνίδι είναι το ίδιο το γήπεδό τους : ο ανταγωνισμός.

Οι ανανεώσιμες πηγές καθίστανται πλέον ανταγωνιστικές, με τις τεχνολογίες τους να περνούν με

μοναδική ταχύτητα από τη μια “γενιά” στην άλλη.

Συνδυάζοντας τις νέες κατακτήσεις στην ψηφιακή -πληροφορική τεχνολογία και στα νέα χρησιμοποιούμενα υλικά οδηγούνται σε διαρκώς ανανεούμενα παραγωγικά συστήματα με συνδυασμένη, μάλιστα, ευφυή λειτουργία και διαχείριση.

Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (IRENA), οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι οι φθηνότερες πηγές ενέργειας για τη νέα παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στα περισσότερα μέρη του κόσμου. Το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από τη βιοενέργεια, τα υδροηλεκτρικά, τη γεωθερμία, την υπεράκτια και παράκτια αιολική ενέργεια εκτιμάται ότι βρίσκεται εντός του εύρους του κόστους παραγωγής ενέργειας από ορυκτά καύσιμα κατά την περίοδο 2010-2018. Ενώ, από το 2014 και μετά, το παγκόσμιο σταθμισμένο μέσο κόστος της ηλιακής φωτοβολταϊκής ενέργειας ανταγωνίζεται την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από καύσιμα ορυκτής προέλευσης.

Το παγκόσμιο σταθμισμένο μέσο κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μειώνεται σταθερά από το 2010 και η τάση αυτή συνεχίστηκε και το 2018.

Το κόστος μειώθηκε κατά -11% για την υδροηλεκτρική ενέργεια σε μέσο όρο US \$ 4,7c / kWh, κατά - 13% για την ηλιακή φωτοβολταϊκή και την αιολική ενέργεια (US \$ 8,5c / kWh και US \$ 5,6c / kWh, αντίστοιχα), κατά -14% για τη βιοενέργεια (US \$ 6,2c / kWh).

Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι και η ελληνική αγορά, όπως έδειξαν και οι τελευταίοι διαγωνισμοί της ΡΑΕ, κινείται πλέον σ’αυτά τα επίπεδα.

Εξέλιξη, η οποία σε συνδυασμό με τα τεράστια φυσικά αποθέματα της Ελλάδας σε ΑΠΕ, - ηλιακά, αιολικά, γεωθερμικά, και συνδυασμένων μορφών-, την καθιστούν δυναμικό επενδυτικό -αναπτυξιακό πόλο για μεγάλα projects όχι μόνο των ελληνικών επιχειρήσεων του τομέα, αλλά και σημαντικών ευρωπαϊκών.

Πόλο, όχι μόνο για την κάλυψη των εγχώριων αναγκών, επιτυγχάνοντας την πολυσήμαντη εθνική ενεργειακή αυτάρκεια, αλλά και την τροφοδοσία γειτονικών και παραπέρα ευρωπαϊκών χωρών - οικονομιών.

Για το αναφερόμενο πραγματικό ενδιαφέρον, σημειώνουμε χαρακτηριστικά την κατασκευή του μεγαλύτερου

στην Ελλάδα και πιο πολύπλοκου αιολικού πάρκου στον Καφηρέα στη Ν. Εύβοια και την υποθαλάσσια διασύνδεση του με το ηλεκτροδοτικό κέντρο Παλλήνης (στη Δ.Αττική), που πραγματοποιεί η ιταλική ENEL (Enel Green Power Hellas), συνολικής ισχύος 167 MW και ύψους επένδυσης 310 εκατ. ευρώ, το οποίο θα τεθεί σε παραγωγική λειτουργία τον Οκτώβριο 2019.

Στην Ελλάδα της κρίσης, την περίοδο 2010-2018, οι επενδύσεις στις ΑΠΕ ανήλθαν στο ποσό των 7 δισ. ευρώ και αφορούσαν κυρίως αιολικά και φωτοβολταϊκά.

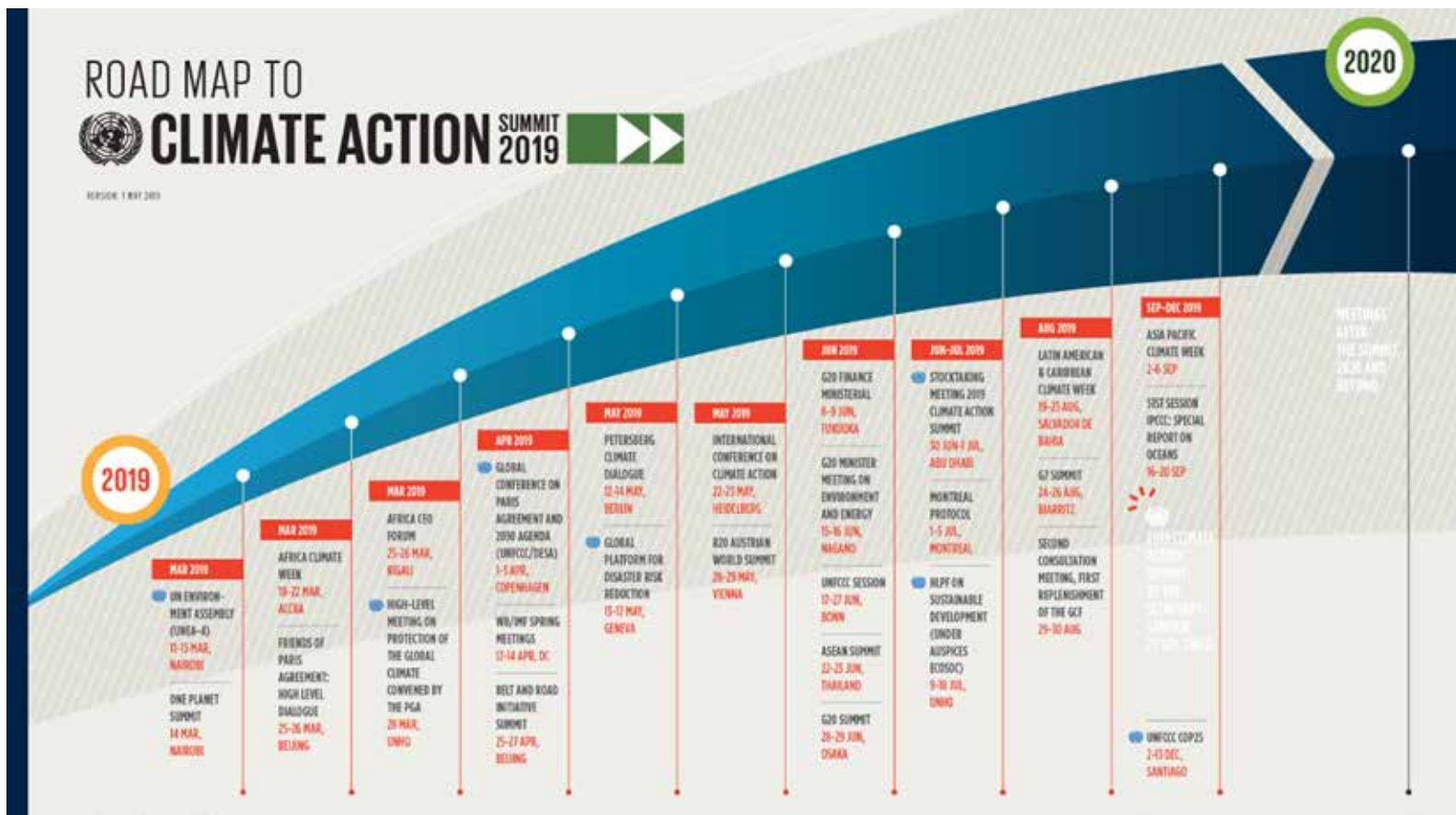
Οι ΑΠΕ όντας μια σχετικά ασφαλής επένδυση, χρηματοδοτήθηκαν από τράπεζες, ακόμη και τα έτη 2012 και 2015, χρονιές στις οποίες η κρίση των τραπεζών βρέθηκε στο χειρότερο σημείο της (με το 2015 σε capital controls).

Τα προβλήματα στον τομέα αυτό, που σχετίζονται με την ενθάρρυνση των επενδύσεων δεν αφορούν τις χρηματοδοτήσεις των έργων και τα κατάλληλα σχήματα, αλλά ζητήματα χωροταξικής και αδειοδοτικής φύσεως, καθώς και καθυστερήσεων αξιολόγησης των σχεδίων και ισορροπημένου σχεδιασμού αναγκών/ στόχων.

Ζητήματα εντοπισμένα από τις επιστημονικές ή/και επαγγελματικές ενώσεις του χώρου με κατατιθέμενες προτάσεις.

Με την ευκαιρία, να υπογραμμίσουμε ότι στα πλαίσια αποφασιστικών εθνικών στρατηγικών μετασχηματισμού και επιχειρηματικών πολιτικών ανάπτυξης, ο τομέας των ΑΠΕ συντέλεσε, ώστε κραταιές κρατικές ηλεκτροπαραγωγικές εταιρείες όπως η Ιταλική ENEL, η Γαλλική EDF, η Πορτογαλική EDP, η Γερμανική RWE, η Τσέχικη CEZ, να προχωρήσουν και υλοποιήσουν τον μετασχηματισμό τους, αξιοποιώντας προγραμματισμένα το ιδιωτικό κεφάλαιο, την τεχνογνωσία, τις ΑΠΕ, το δυναμικό τους και τις νέες αγορές.

Κατόρθωσαν τελικά να εξέλθουν από τα αδιέξοδά τους, να γίνουν πολύ ισχυρότερες και να είναι πλέον παγκόσμιοι ενεργειακοί “παίκτες”. Τα παραδείγματα, έστω και με κρίσιμη καθυστέρηση, θα μπορούσαν να αποδειχθούν εξαιρετικά χρήσιμα και για την κρίση της ΔΕΗ.

Κρίση, η οποία, δυστυχώς, λόγω παρέλευσης ζωτικού χρόνου και μη έγκαιρης πραγματοποίησης των αναγκαίων επιλογών και αποφάσεων θα μπορούσε να αποδειχθεί αρνητικά καθοριστική για το μέλλον της δημόσιας επιχείρησης, κλονίζοντας εκ νέου και τις τράπεζες.

ΑΠΕ : ανταγωνιστικές όχι μόνο οικονομικά.

Κι ο Τράμπ θα πάρει μαθήματα...

Πάντως, η μείωση του κόστους καθιστά την παραγωγή αιολικής και ηλιακής φωτοβολταϊκής ενέργειας φθηνότερη πηγή νέας ηλεκτρικής ενέργειας από την παραδοσιακή λύση ορυκτών καυσίμων, χωρίς, μάλιστα, οικονομική στήριξη. Τα περισσότερα έργα φωτοβολταϊκών και αιολικών εγκαταστάσεων που αναμένεται να τεθούν σε λειτουργία το 2020 θα παράγουν ενέργεια σε χαμηλότερες τιμές ακόμα και από τις αντίστοιχες φθηνότερες εγκαταστάσεις με βάση το λιγνίτη, το πετρέλαιο (diesel), ή οριακά, ακόμα, και το φυσικό αέριο.

Επιπλέον, ο IRENA εκτιμά ότι το 2020, το κόστος

στις χερσαίες μονάδες νέας φωτοβολταϊκής και αιολικής ενέργειας θα μειωθεί κάτω από το όριο του κόστους λειτουργίας των υφιστάμενων σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα, εξαναγκάζοντας τους σταθμούς αυτούς σε παύση ή σε αλλαγές μίγματος. Επίσης, σε παγκόσμιο επίπεδο, μέχρι το 2023, ο IRENA προβλέπει εντός της τρέχουσα πενταετίας αύξηση της δυναμικότητας της ηλιακής φωτοβολταϊκής ενέργειας από τα 600GW (του 2018) σε 1000 GW.

Αύξηση που συνιστά ένα άλμα συγκριτικά μεγαλύτερο απ' όλες τις υπόλοιπες μορφές ενέργειας.

Το οικονομικό κριτήριο της ανταγωνιστικότητας, αλλά και η επιβεβαιωμένη την τελευταία 10ετία δυναμική των ανανεώσιμων πηγών υποχρέωσε παραδοσιακούς ενεργειακούς κολοσσούς να στραφούν προς τον τομέα αυτό, ενσωματώνοντας -τον επιχειρηματικά και στρατηγικά.

Η Shell, η BP, η Total, η Statoil, και στα καθ' ημάς τα ΕΛΠΕ αλλά και η ΔΕΗ (των ορυκτών καυσίμων) αποτελούν τέτοιες περιπτώσεις, παρά την άμυνα της ExxonMobil που εξακολουθεί να πρεσβεύει την πρωτοκαθεδρία του

πετρελαίου και των προϊόντων του, τουλάχιστον ως το 2040.

Χαρακτηριστικότερη είναι η περίπτωση της νορβηγικής Statoil, με ενεργή παρουσία σε εικοσιέξι (26) χώρες στον κόσμο και 20.000 εργαζόμενους, η οποία όχι μόνο ενσωμάτωσε τον τομέα των ΑΠΕ, αλλά και μετονομάστηκε τον Μάιο του 2018 από Statoil (δηλαδή, State- Oil) σε Equinor, με πολλαπλά σημαινόμενα. Από τη σύνθεση των λέξεων “equi” (δηλαδή, equal, equality, equilibrium = ίσος, ισότητα, ισορροπία) και “nor” (δηλαδή, Norway/Norwegian = Νορβηγία/Νορβηγική). Η ισχυρή επιρροή της άποψης για ένα νέο ενεργειακό μοντέλο με αυξημένη, και σε ορισμένες χώρες με πρωταγωνιστικά κυρίαρχη, συμμετοχή των ΑΠΕ επιβεβαιώνεται από σειρά παραδειγμάτων όχι μόνο χωρών που αποδέχονται τη Συμφωνία των Παρισίων, καθώς και ισχυρών επιχειρηματικά προσωπικοτήτων, όπως π.χ., ο Elon Musk και ο Bill Gates, αλλά και πολιτειών των ΗΠΑ σε αντίθεση με τη γραμμή Τράμπ. Οι πολιτείες Washigton, New Mexico, Nevada, Mary-

land και η περιφέρεια της Columbia έχουν αποφασίσει με διαφορετική κλιμάκωση για την καθεμιά ότι μέχρι το 2050 το 100% της ενέργειας τους θα προέρχεται από ΑΠΕ, επιτυγχάνοντας μηδενικό αποτύπωμα άνθρακα.

**Μηδενικό ισοζύγιο άνθρακα,
Ηλεκτροκίνηση.
Νέα ανατροπή από το υδρογόνο.
Συνδυαστικές λύσεις.**

Επιπλέον λόγοι που ενισχύουν την “καθαρή” ενέργεια (πράσινη ενέργεια) των ΑΠΕ και τη θετική προοπτική τους είναι : τόσο, η οικονομική αύξηση των αδειών εκπομπών, μετά από αρκετά χρόνια φθηνών αδειών, όσο, και η αυξανόμενη ανάγκη για δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα (CCS, Carbon Capture and Storage), που στην πραγματικότητα αφορά στη δέσμευση και αποθήκευση, μέσω διαφόρων τεχνολογιών, του εκλυόμενου στην ατμόσφαιρά διοξειδίου του άνθρακα, κύριου υπαίτιου για το φαινόμενο του θερμοκηπίου και της κλιματικής

αλλαγής.

Είναι, ωστόσο, αλήθεια ότι οι ΑΠΕ, ιδιαίτερα η ηλιακή φωτοβολταϊκή ενέργεια και η αιολική ενέργεια, αποτελούν διαλείπουσες μορφές ενέργειας, απαιτώντας είτε αποθήκευση, είτε θερμική ενέργεια (εφεδρική, ή/και συμπληρωματική).

Ο ρεαλισμός απαιτεί και τα δύο. Εφεδρική ενέργεια που μπορεί να προκύπτει από μονάδες συνδυασμένου κύκλου (CCGT) με τη χρήση φυσικού αερίου.

Στις συνθήκες μετάβασης όπως οι παρούσες, από ένα κυρίαρχο παραδοσιακό μοντέλο προς ένα μοντέλο μηδενικού ισοζυγίου άνθρακα με 100% ΑΠΕ, το φυσικό αέριο αποτελεί το “καύσιμο γέφυρα” συνιστώντας μια ήπια γραμμή μετάβασης.

Φυσικό αέριο για το οποίο οι αυξημένες ποσότητες του σχετίζονται με τη δυνατότητα μείωσης του όγκου του (γεγονός που επιτυγχάνουν οι μορφές του : LNG, CNG).

Εκτός από τις συγκριτικά θετικές επιπτώσεις προς τις άλλες ενεργειακές ύλες του άνθρακα (πετρέλαιο, λιγνίτης κλπ), και η μείωση του όγκου του, μέσω υγροποίησης, με διατήρηση μεγάλης ποσότητας μάζας του, δημιουργεί ένα ισχυρό, πρόσθετο κίνητρο προτίμησης του φυσικού αερίου.

Όμως και σ’ αυτή την περίπτωση, η δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα (CCS) απαιτεί την εφαρμογή κατάλληλων τεχνολογιών και έργων αποθήκευσης (έγγειων, φυτευτικών, ή/και άλλων).

Τεχνολογιών και έργων, που με εξαίρεση τη Νορβηγία και το πρώτο έργο πραγματικά μεγάλης κλίμακας στο Sleipner, η πρόοδος τους στο σύνολο της Ευρώπης ήταν περιορισμένη.

Ισχυρή πίεση εκτοπίσματος δέχονται τα πετρελαϊκής προέλευσης καύσιμα από τη είσοδο των ηλεκτρικών οχημάτων στις μεταφορές και στις μετακινήσεις. Ο συνδυασμός μάλιστα ΑΠΕ με την αποθήκευση της παραγόμενης ενέργειας σε ηλεκτρικούς συσσωρευτές (μπαταρίες), παράλληλα με την θεαματική ελαχιστοποίηση του όγκου τους και την ταυτόχρονα επέκταση του χρόνου λειτουργικής κάλυψης των οχημάτων οδηγεί σε μία καθοριστική αλλαγή του ενεργειακού σκηνικού.

Χώρες βαριά επιβαρυνμένες, οικονομικά και περιβαλλοντικά, είναι υποχρεωμένες να πρωτοστατήσουν σ’ αυτή την αλλαγή. Είναι οι περιπτώσεις της Ινδίας και της Κίνας, που με τον πληθυσμιακό και τον οικονομικό όγκο τους, αλλά και το ανταγωνιστικό νεύρο τους μετατοπίζουν το δείκτη στην πλάστιγγα. Είναι, όμως, και οι δυτικές κυβερνήσεις, που θέτουν ανάλογους στόχους, αλλά και οι ίδιες οι αυτοκινητοβιομηχανίες.

Ενώ, όλα αυτά είναι ήδη παρόντα επηρεάζοντας σημαντικούς τομείς εξέλιξης, ωριμάζει μια ακόμα, πιο καταλυτική, εναλλακτική λύση : το υδρογόνο.

Το υδρογόνο, όταν, μάλιστα, που θα παράγεται από τη χρήση της πλεονάζουσας ενέργειας των ΑΠΕ, μειώνοντας θεαματικά το κόστος παραγωγής του (ηλεκτρόλυση), ονομαζόμενο λόγω των ΑΠΕ “πράσινο υδρογόνο”.

Ή, το υδρογόνο που θα παράγεται από το φυσικό αέριο, όπου, βέβαια, το προκύπτει από τη διεργασία διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) πρέπει να δεσμεύεται.

Είναι τούτο, το ονομαζόμενο “μπλε υδρογόνο”.

Η υβριδική συσχέτιση του υδρογόνου με τον αποθηκευμένο ηλεκτρισμό των μπαταριών (και όχι μόνο για τις μεταφορές), ή με τα συστήματα ΑΠΕ ως εφεδρική πηγή ενέργειας στις διαλείπουσες φάσεις των ΑΠΕ, προσφέρει λύσεις επαναστατικού χαρακτήρα στον ενεργειακό τομέα, ανοίγοντας κυριολεκτικά μια νέα Εποχή.

Η ζωτική ανάγκη Πολιτικού Σχεδίου και το πετρέλαιο ως ΜΗ καύσιμο.

Τα παραπάνω δείχνουν καθαρά ότι χωρίς ένα συνεκτικό, στρατηγικά σχεδιασμένο και καλά αρθρωμένο, πολιτικό πλαίσιο, το οποίο ενσωματώνει συγκεκριμένα κεντρικούς, ενδιάμεσους και επιμέρους στόχους και προσδιορίζει πόρους, μηχανισμούς, διαδικασίες και μέτρα εφαρμογής, η ζωτική για τον Άνθρωπο και τον Πλανήτη ενεργειακή μετάβαση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί και, μάλιστα, δεν θα μπορέσει να πραγματοποιηθεί σ’ ένα απελευθερωμένο περιβάλλον σχετικά ανέλεγκτων κολοσσιαίων οικονομικών δυνάμεων.

Μπροστά σ’ ένα τέτοιο μέλλον, όπου η προοπτική του μηδενικού ισοζυγίου (αποτυπώματος) άνθρακα είναι τόσο αναγκαία και κρίσιμη, για τη Ζωή του Πλανήτη

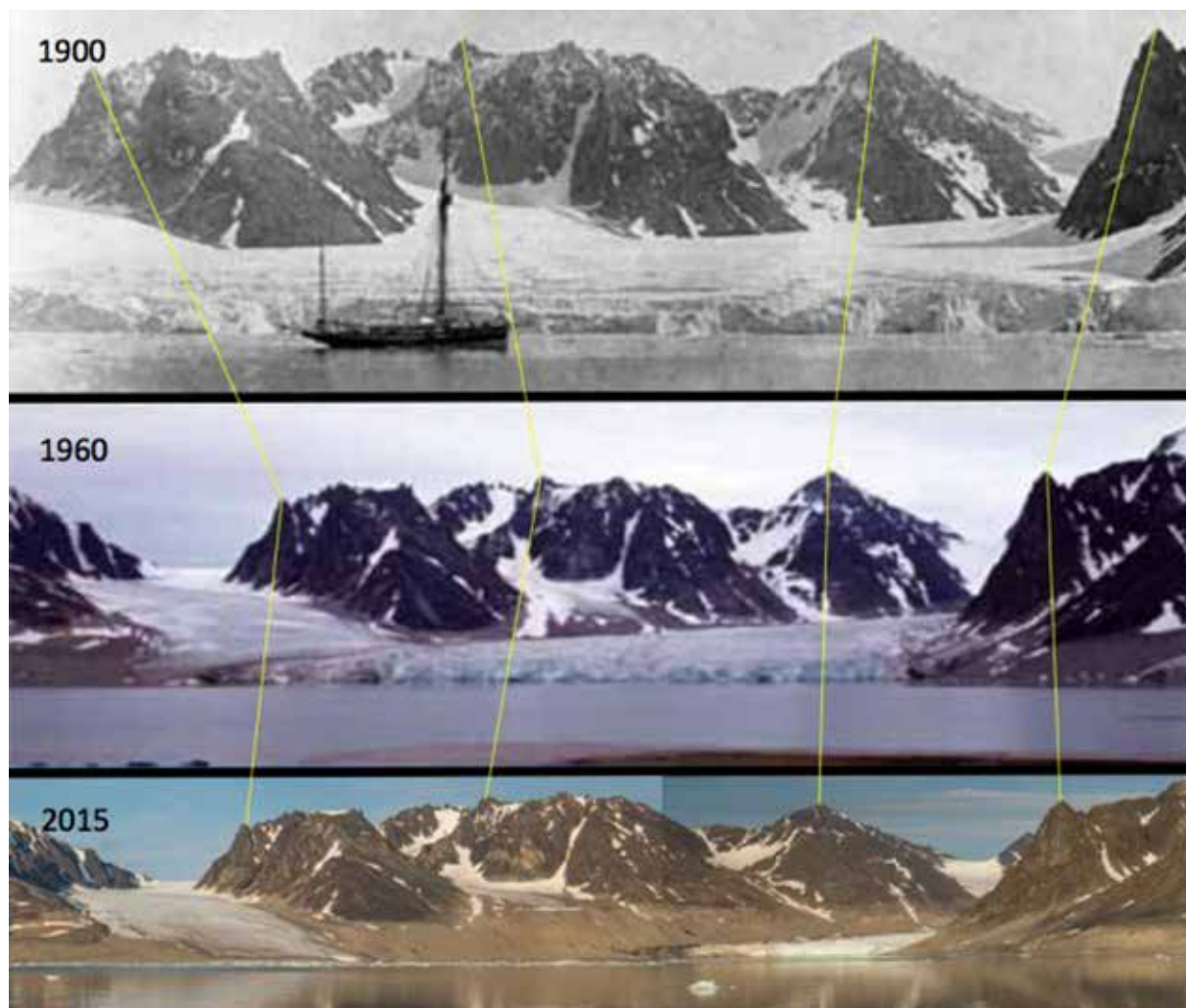
και του Άνθρωπου, πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι το μέλλον του πετρελαίου είναι αναντικατάστατο όχι ενεργειακά, αλλά σε ό,τι έχει σχέση με την παραγωγή και την εξέλιξη των προϊόντων της πετροχημικής τεχνολογίας και παραγωγής.

Με δύο λόγια, αν το πετρέλαιο δεν έχει μέλλον, -ή, αν πρέπει σταδιακά να το αποκλείσουμε από το μέλλον μας -, το πετρέλαιο έχει και θα έχει μοναδικής σημασίας μέλλον για την καθημερινότητά μας, μέσω κυριολεκτικά των εκατομμυρίων προϊόντων της πετροχημικής βιομηχανίας.

Σ' αυτή τη θεμελιώδη διαπίστωση υπάρχει κι ένα ουσιώδες μήνυμα οικονομίας, παραγωγής και ανάπτυξης: στροφή στην πετροχημική τεχνολογία και σε εξειδικευμένες μονάδες πετροχημικής παραγωγής.

Θεσσαλονίκη, 2.9.2019

Η Κλιματική Αλλαγή συμβαίνει ήδη...

Περί Λαϊκισμού

Ο «λαϊκιστής» χρησιμοποιείται υπερβολικά ως έννοια.

Αυτός είναι ένας λόγος για τον οποίο ο αντι-λαϊκισμός αποτυγχάνει να δίνει πολιτικές εναλλακτικές λύσεις.

του *László Andor** (Budapest)

Επιμέλεια άρθρου Αλέξανδρου ΤΖΙΟΛΑ

Πριν λίγο καιρό, ο ραδιοσταθμός Klubrádió πήρε μία πολύ σημαντική συνέντευξη από την 90χρονη φιλόσοφο της Ουγγαρίας Ágnes Heller πριν πεθάνει. Μεταξύ πολλών άλλων θεμάτων, η Heller ρωτήθηκε για τους λαϊκιστές της Ευρώπης.

Επέμεινε ότι η ίδια η ερώτηση είναι λάθος επειδή οι πολιτικοί αυτοί δεν πρέπει να ονομάζονται λαϊκιστές αλλά εθνο-εθνικιστές.

Μόλις λίγες μέρες νωρίτερα, ο Paul Krugman αποφάσισε να αποσαφηνίσει την πολιτική κατάσταση στις ΗΠΑ,

δράττοντας της ευκαιρίας από το τρομερό περιστατικό, όταν ο Donald Trump -και το ακροατήριό του- κάλεσαν τέσσερις μειονοτικούς συμμαθητές να επιστρέψουν στις πατρίδες τους. Σύμφωνα με τον Krugman: «Αυτό πρέπει να είναι μια στιγμή αποκάλυψης για όποιον περιγράφει το Trump ως «λαϊκιστή» ή ισχυρίζεται ότι η στήριξή του βασίζεται στο «οικονομική άγχος». Δεν

είναι λαϊκιστής, είναι ένας λευκός ακραίος ρατσιστής. Η υποστήριξη του δεν στηρίζεται σε οικονομική αγχωτική διαταραχή αλλά σε ρατσισμό». Και ακριβώς την ίδια εβδομάδα, ο κ. Cas Mudde, ο παππούς των μελετών του λαϊκισμού, ανέφερε τα εξής: «Με τρεις από τις πέντε μεγαλύτερες δημοκρατίες να έχουν έναν ακραίο πολιτικό ηγέτη και ο λευκός λαϊκισμός σχεδόν άσχετος σε ολόκληρο τον κόσμο, ας είμαστε πιο συγκεκριμένοι και ακριβείς στην ορολογία μας. Ο Trump δεν είναι λαϊκιστής, αλλά εθνικός/ρατσιστής». Ο Mudde προτείνει ότι οι λέξεις έχουν σημασία και πρέπει να προσέξουμε το λεξιλόγιό μας.

Εννοιολογική μιζέρια : υποκατάσταση και κατάχρηση

Η ακατάλληλη χρήση του όρου «λαϊκιστή» και του «λαϊκισμού» δεν έγινε ξαφνικά πρόβλημα το 2019. Και οι επικριτές που εξετάζουν τις περισσότερες, αν όχι όλες, τις πολιτικές διαδικασίες της εποχής μας μέσα από το φακό του λαϊκισμού, δεν μας έφεραν πιο κοντά ούτε στην κατανόηση των προβλημάτων, ούτε στις αποτελεσματικές αντι-λαϊκιστικές στρατηγικές.

Η αποτυχία αυτή υποδηλώνει ότι τοποθετούνται πάρα πολλά διαφορετικά πράγματα σε ένα καλάθι και τα όρια της ομάδας που χαρακτηρίζονται ως λαϊκιστές είναι μερικές φορές αυθαίρετα.

Ο λαϊκισμός είναι κολλημένος στην επιφάνεια των θεμάτων που θίγει, εστιάζοντας στο στυλ και την εμφάνιση. Αυτό δεν οδηγεί μόνο στην υπερβολική χρήση της έννοιας, αλλά και στο να συμπαρασύρει μαζί διάφορες πολιτικές ιδιότητες, π.χ. την άκρα δεξιά και τη ριζοσπαστική αριστερά, που είναι αντιθετικά σε πολλά ζητήματα.

Η άγνοια του λεξιλογίου, μας κάνει να ξεχνάμε έννοιες όπως ο «δημαγωγός» ή η «δημαγωγία».

Ο πολιτικός που επιδιώκει τη στήριξη των λαϊκών μαζών, κάνοντας έκκληση στις επιθυμίες και στις προκαταλήψεις των απλών ανθρώπων και όχι χρησιμοποιώντας λογικά επιχειρήματα είναι ένας δημαγωγός.

Αλλά πολύ συχνά, στον σύγχρονο λόγο, χρησιμοποιείται η λέξη λαϊκιστής.

Ο όρος «λαϊκισμός» εξαπλώνεται εν μέρει επειδή μερικοί δεν βρήκαν τη σωστή λέξη, αλλά και επειδή άλλοι, σκόπιμα, επέλεξαν μια ευφημιστική έκφραση για να στρογγυλέψουν μια συζήτηση και να αποφύγουν να καταλήξουν σε αντιθετικά συμπεράσματα που θα τους εξέθεταν.

Αυτή η προσεκτική προσέγγιση οδηγεί επίσης σε υπερβολική χρήση του «λαϊκισμού». Συνεπώς, δεν μιλάμε αρκετά για τον εθνικισμό, τον αυταρχισμό, τον (μετα- και νεο) φασισμό και την άκρα δεξιά.

Ενώ η μιζέρια ξεκινάει με το λεξιλόγιο, τελικά τελειώνει με τη δυσκολία αντίδρασης στον λαϊκισμό. Εάν είναι επικίνδυνο, θα πρέπει να αντιταχθούμε στη χρήση του. Αν όμως ορίζουμε τον λαϊκισμό ως αντιελιτισμό (χωρίς μια συγκεκριμένη εξήγηση για τις κοινωνικές δομές), γιατί να είναι πιο επικίνδυνο από τον ίδιο τον ελιτισμό; Επομένως, το ερώτημα είναι αν μπορεί να απορριφθεί ολόκληρος ο διαχωρισμός.

Για να μάθουμε, χρειαζόμαστε πρώτα μια ευρύτερη διερεύνηση της ιδέας και του πλαισίου της.

Μας λείπουν θέματα : Από την Ιστορία και την Οικονομία.

Η υπερβολική χρήση του «λαϊκισμού» σήμερα αντιπροσωπεύει επίσης κατάχρηση μιας έννοιας που συνδέεται με μια συγκεκριμένη τάση στην πολιτική ιστορία.

Το λαϊκό κίνημα στις ΗΠΑ του 19ου αιώνα ήταν ένας πολιτικά προσανατολισμένος συνασπισμός αγροτικών μεταρρυθμιστών Μεσοδυτικά και στο Νότο, που υποστήριζε ένα ευρύ φάσμα οικονομικής και πολιτικής νομοθεσίας, με ένα πολιτισμικά συντηρητικό αλλά κοινωνικά οικονομικά προοδευτικό προφίλ.

Η άλλη σημαντική περίπτωση μιας «λαϊκιστικής» πολιτικής τάσης ήταν η Περονική Αργεντινή, η οποία εμπνεύστηκε από την Ιταλία του Μουσολίνι.

Αν και ο Juan Peron δεν έχτισε φασιστικό κράτος, η επιρροή είναι αναμφισβήτητη.

Ωστόσο, η προπερονιστική Αργεντινή χτυπήθηκε σκληρά από την παγκόσμια Μεγάλη Ύφεση και η συντηρητική κυβέρνηση τότε προστάτευσε την περιουσία των πλουσίων, αλλά δεν έκανε τίποτα για να ανακουφίσει τα δεινά των φτωχών.

Όταν βγάζουμε τα πράγματα από το χρονικό τους πλαίσιο τότε ανοίγουμε την πόρτα για να χρησιμοποιήσουμε τον λαϊκισμό ως ευφημισμό για τον φασισμό ή να περιγράψουμε μια μαλακή (προ-βίαη) μορφή του.

Είναι η παραμέληση τέτοιων ιστορικών προελεύσεων που επιτρέπει στον λαϊκισμό να είναι το σύμβολο όλων των ειδών εξτρεμιστικού κινδύνου σήμερα.

Για παράδειγμα, ο Jan-Werner Müller υποστηρίζει ότι ο πυρήνας του λαϊκισμού είναι μια απόρριψη του πλουραλισμού.

Οι λαϊκιστές ισχυρίζονται πάντα ότι αυτοί και μόνο αυτοί αντιπροσωπεύουν μόνο τους ανθρώπους και τα αληθινά τους συμφέροντα.

Ο Müller προτείνει επίσης κάτι που ισοδυναμεί με ένα σιδηρό νόμο του λαϊκισμού: ότι αν οι λαϊκιστές έχουν αρκετή δύναμη, θα καταλήξουν στη δημιουργία ενός αυταρχικού κράτους. Αλλά σαφώς, ούτε οι αρχικοί λαϊκιστές (αμερικανοί αγροτικοί μεταρρυθμιστές) ούτε κάποιοι από τους σύγχρονους αντιπροσώπους (π.χ. M5S στην Ιταλία) είναι αντιπλουραλιστικοί ή αυταρχικοί.

Από την άλλη πλευρά, όλα τα κλασικά παραδείγματα λαϊκισμού καθώς και οι σύγχρονοι εκπρόσωποι έχουν πολύ σημαντικούς παράγοντες στην πολιτική οικονομία: άνιση ανάπτυξη, καπιταλιστικές κρίσεις και ύφεση, που οδηγούν σε αυξανόμενη ανισότητα.

Η αναγωγή του ζητήματος σε αυτή τη διάσταση, με κλασικά ή σύγχρονα παραδείγματα, δεν είναι εύκολη, λόγω του χάσματος μεταξύ οικονομολόγων και πολιτικών σχολιαστών.

Ο Dani Rodrik είναι ένας από εκείνους που επενδύουν στην υπερνίκηση αυτού του χάσματος, τονίζοντας την

Σαφία ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ : Μονή Φανερωμένης 1930.

άφθονη βιβλιογραφία που αποδεικνύει την αιτιότητα μεταξύ εμπορικών κρίσεων (π.χ. διείσδυση κινεζικών προϊόντων) και την άνοδο των λεγόμενων λαϊκιστικών τάσεων τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Αμερική.

Εάν η πολιτική οικονομία είναι τουλάχιστον εξίσου σημαντική με τα κοινωνικά ζητήματα, οι αντι-λαϊκιστικές στρατηγικές πρέπει επίσης να επεξεργάζονται τέτοια θέματα.

Όπως αναφέρει ο Rodrik: «Οι οικονομικές λύσεις για την ανισότητα και την ανασφάλεια είναι υψίστης σημασίας». Αυτό ισχύει σίγουρα για την ΕΕ σήμερα, όπου οι οικονομικές και κοινωνικές ανισοροπίες, ιδίως σε περιόδους κρίσεων, δημιουργούν εθνικιστικά αισθήματα, δημιουργώντας ή ενισχύοντας πολιτικές δυνάμεις που χαρακτηρίζεται ως λαϊκιστικές.

Στο ευρωπαϊκό μας πλαίσιο, ο εθνικισμός εμφανίζεται ως εναλλακτική λύση έναντι των εγγενών ανισοροπιών και των πολιτικών αδυναμιών της ολοκλήρωσης της ΕΕ. Για παράδειγμα, ο σωβινισμός ως ειδική μορφή οικονομικού εθνικισμού έχει γίνει ένας σημαντικός παράγοντας κυρίως, αν και όχι αποκλειστικά, στις πλουσιότερες χώρες, που τροφοδοτεί τη δυσαρέσκεια κατά της ελεύθερης κυκλοφορίας της εργασίας και τον κανονισμό της ΕΕ που εγγυάται ίσα δικαιώματα.

“ Trump και Brexit” - “Trumpιστές και Brexitιστές”.

Για πολύ καιρό, ο σύγχρονος λαϊκισμός θεωρήθηκε ως ενοχλητικό αλλά όχι πρωταρχικό πολιτικό πρόβλημα. Το έτος 2016 «έκανε την επανάσταση-του», όταν ο λαϊκισμός προφανώς κινήθηκε από το περιθώριο στο κέντρο, και αυτό το σοκ οδήγησε στη διπλή έννοια «Trump και Brexit».

Αυτοί που χρησιμοποιούν αυτή τη φόρμουλα είναι συνήθως ανίδεοι για την προέλευση αυτών των προφανών αποκλίσεων. Είναι η γλώσσα των κυβερνώντων οι οποίοι έχουν «καταστραφεί από την πραγματικότητα» και αντί να δουν τα όρια των κυβερνήσεων τους, δραπετεύουν και μεταπηδούν

στην ιδεολογία του κυρίαρχου ρεύματος.

Οι κυβερνητικοί «Trumpιστές και Brexitιστές» είναι ιδιαιτέρως αμήχανοι από το φαινόμενο ότι ένα ουσιαστικά δεξιό πολιτικό σχέδιο κερδίζει τη στήριξη από παραδοσιακά αριστερές εκλογικές περιφέρειες! Αυτό, ωστόσο, δεν είναι καθόλου νέο φαινόμενο, είτε στο πλαίσιο των Ηνωμένων Πολιτειών ή του Ηνωμένου Βασιλείου.

Υψηφοί της εργατικής τάξης υποστήριξαν υποψήφιους του Ρεπουμπλικανού Προέδρου στις ΗΠΑ ήδη το 1980 και στους Tories στο Ηνωμένο Βασίλειο το 1979.

Στις εποχές τους, οι Ronald Reagan και Margaret Thatcher χαρακτηρίστηκαν συχνά ως λαϊκιστές.

Στην τελευταία περίπτωση, αυτό συνδέεται με την έννοια του «λαϊκού καπιταλισμού» (π.χ. δημιουργώντας την εντύπωση ότι με τη διάδοση της ιδιοκτησίας μετοχών και την ιδιωτικοποίηση συμβουλίων, μπορεί να εξαλειφθεί το χάσμα μεταξύ εκείνων που κατέχουν περιουσιακά στοιχεία και εργασία για άλλους).

Δεδομένου ότι οι φιλελεύθεροι τείνουν να κυριαρχούν στις μελέτες του λαϊκισμού τόσο στην Ευρώπη όσο και στις ΗΠΑ, οι συζητήσεις υπό αυτή την ομπρέλα συχνά παραβλέπουν τον φιλελεύθερο ή τον νεοφιλελεύθερο λαϊκισμό.

Οι φιλελεύθεροι (ή νεοφιλελεύθεροι), για παράδειγμα, διαμαρτύρονται για τη γραφειοκρατία και κρύβουν την απορρυθμιστική ατζέντα τους πίσω από τη γενική, και μάλιστα λαϊκιστική κριτική των γραφειοκρατών. Ο Ρόναλντ Ρέιγκαν παρέδωσε ένα σενάριο εξειδίκευσης ενός τέτοιου απορρυθμιστικού λαϊκισμού που παρουσιάστηκε ως απελευθέρωση των ανθρώπων αλλά ουσιαστικά οδήγησε στην κοινωνική ανισότητα.

Η παγίδα της δημοφιλίας ως κυρίαρχη τάση.

Οι συντηρητικοί καθώς και οι προοδευτικοί εκσυγχρονιστές στα τέλη του 20ού αιώνα δημιούργησαν και τη δική τους εκδοχή των πολιτικών διασταυρώσεων που αποσκοπούσαν στη μείωση του χώρου για

Σωτήρης ΣΟΡΟΓΚΑΣ : Παλιά Βάρκα

εναλλακτικές λύσεις.

Ο προοδευτικός κυβερνητισμός βασιζόταν στην τέχνη του τριγωνισμού (δημιουργώντας τη Νέα Αριστερά από στοιχεία της Παλαιάς Αριστεράς και της Νέας Δεξιάς), η οποία τελικά βοήθησε τους σοσιαλδημοκράτες να χάσουν το χαρακτήρα και τη ραχοκοκαλιά τους μερικές φορές. Αυτό δημιούργησε ένα χώρο για να αντικατασταθούν από διάφορα άλλα κόμματα.

Ο κυβερνητισμός μπορεί να είναι μια τακτική για διάφορες πολιτικές τάσεις, συμπεριλαμβανομένης της σοσιαλδημοκρατίας.

Ο αντι-λαϊκισμός, ωστόσο, μετατρέπει την ενσωμάτωση σε μια ιδεολογία και προωθεί την άγνοια της πολιτικής οικονομίας (κυρίως: των αιτιών και των συνεπειών της ανισότητας) στη θεωρία και την ανάγκη να

προσφερθούν εναλλακτικές λύσεις στην πράξη.

Δεν ήταν οι σύγχρονοι λαϊκιστές, αλλά η Μάργκαρετ Θάτσερ στις αρχές της δεκαετίας του 1980 που έγινε διάσημη λέγοντας ότι «δεν υπάρχει εναλλακτική λύση».

Ο αντι-λαϊκισμός δημιουργεί μία ευδιάκριτη γραμμή μεταξύ εκείνων που είναι λαϊκιστές και εκείνων που δεν είναι.

Στο ευρωπαϊκό πλαίσιο δημιουργεί την εντύπωση ότι η ακροδεξιά ήταν ένα πρόβλημα ενώ η κεντροδεξιά δεν ήταν και σαν να μην υπήρχε καμία σχέση ανάμεσα στην ακροδεξιά πολιτική και στις κεντροδεξιές πολιτικές.

Μπορεί επίσης να οδηγήσει σε εσφαλμένο συμπέρασμα ότι οι προοδευτικοί έχουν κοινό συμφέρον (ή μάλιστα

αποστολή) με το κέντρο και τους νεοφιλελεύθερους να υπερασπίζονται κάποιο είδος κυρίαρχου ρεύματος, το οποίο συχνά παραμένει απροσδιόριστο από τους παρατηρητές του λαϊκισμού.

Ο αντι-λαϊκισμός βοηθά έτσι να μετατρέπονται οι σοσιαλδημοκράτες σε τάση (υπερασπιστές του πρώην κατεστημένου), αντί να τους ενθαρρύνουν να κάνουν τη δουλειά τους και να προσφέρουν μια εναλλακτική λύση στον νεοφιλελευθερισμό και την κέντροδεξιά.

Σε ένα πρακτικό πολιτικό επίπεδο, ανοίγει την πόρτα στον Macro-νισμό (δηλαδή την πεποίθηση ότι τα προοδευτικά πρέπει να ενσωματωθούν στην ευρεία, φιλοευρωπαϊκή αλλά ουσιαστικά τεχνοκρατική και ελιτίστικη σκηνή του Macron και ότι η απομάκρυνση της άκρας δεξιάς απαιτεί την απομάκρυνση των κοινωνικών ζητημάτων από την ημερήσια διάταξη).

Επομένως, η τάση δημοφιλίας δημιούργησε ένα συνώνυμο για τον «λαϊκιστή», δηλαδή για το «λαμπρό». Αυτό έχει προστιθέμενη αξία επειδή συνδέει προβληματικές ευρωπαϊκές υποθέσεις με μη ή ημιευρωπαϊκά συστήματα, που θεωρούνται υβριδικά, τα οποία συχνά εμφανίζουν ένα αυταρχικό περιεχόμενο με δημοκρατική πρόσοψη.

Από την άλλη πλευρά, μερικοί ανελεύθεροι, όπως ο Orbán, μπορούν εύκολα να περιστρέψουν την ιδέα και να υπερηφανεύονται για αυτό το προσόν, αφού ο φιλελευθερισμός ως πολιτική τάση υπήρξε ένα μειονέκτημα στην Ευρώπη τον περασμένο αιώνα. Επομένως, η εναντίωσή-του δεν είναι απαραίτητως αντιδημοκρατική, αλλά απλώς μια διαφορετική μορφή δημοκρατίας.

Μία λέξη δεν μπορεί να τα πει όλα

Αν και δεν είναι καθόλου άσχετο ως έννοια, η υπερβολική χρήση του «λαϊκισμού» σήμερα εμφανίζεται ως ένδειξη πνευματικής τεμπελιάς.

Για αυστηρή πολιτική ανάλυση, χρειαζόμαστε ένα ευρύτερο λεξιλόγιο.

Συγκεκριμένα φαινόμενα πρέπει να ονομάζονται με τα

σωστά ονόματά τους.

Δεν έχει ποτέ εξηγηθεί σωστά γιατί οι εθνικιστικές, αυταρχικές, ακροδεξιές και νεοφασιστικές τάσεις δεν πρέπει να ονομάζονται εθνικιστικές, αυταρχικές, ακροδεξιές ή νεοφασιστικές, αλλά λαϊκιστικές.

Σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο, είναι σημαντικό να γίνει διάκριση μεταξύ εκείνων που επιμένουν να επιστρέψουν στο εθνικό πλαίσιο (κυρίως στα δεξιά) και εκείνοι που προτιμούν την περαιτέρω και ταχύτερη ολοκλήρωση και αλληλεγγύη ως λύση (κυρίως αριστερά). Δεξιά, πρέπει να κάνουμε διάκριση μεταξύ ευρωσκεπτικιστών και ευρωφοβικών και πρέπει να αναγνωριστεί και η ύπαρξη αριστερού εθνικισμού κατά της ΕΕ.

Ο εθνικισμός μπορεί να κλιμακωθεί και αυτό πάντα αυξάνει τον κίνδυνο βίας και συγκρούσεων. Ωστόσο, η συσσωμάτωση όλων ως «λαϊκιστικών» δεν μας βοηθά να κατανοήσουμε τη σοβαρότητα των απειλών για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Οι αντιλαϊκιστές συχνά θέλουν να είναι αφελείς, αλλά χρησιμοποιώντας τον ευφημισμό αντί για τα πραγματικά ονόματα, φτάνουν στο αντίθετο αποτέλεσμα, αποσυνδέοντας τις σύγχρονες άκρες δεξιές τάσεις από τις ρίζες τους.

Η εξέταση της ουσίας και όχι μόνο του στυλ απαιτεί προσοχή στο ιστορικό υπόβαθρο και τα οικονομικά θεμέλια.

Λιγότερη μορφολογία και περισσότερη πολιτική οικονομία θα βοηθήσουν τους προοδευτικούς να αναλύσουν καλύτερα τις σοβινιστικές και ακροδεξιές τάσεις και να αναπτύξουν πιο αποτελεσματικές στρατηγικές κατά του ακροδεξιού εξτρεμισμού στο όνομα της ανθρωπότητας, της ισότητας και της αλληλεγγύης.

*László Andor is secretary general of the Foundation for European Progressive Studies (FEPS) and a former member of the European Commission.

Αντώνης ΚΑΝΑΣ (1915-1995) : Στο νησί

Αναθεώρηση του Συντάγματος

Πρόσφατα η Κυβέρνηση ολοκλήρωσε την διαδικασία για την συνταγματική αναθεώρηση με μια αδικαιολόγητη καθυστέρηση, με προτάσεις αποσπασματικές και άτολμες, ιδιαίτερα για το θέμα του χωρισμού Εκκλησίας και Κράτους. Θα αναφερθώ πρώτα στο θέμα αυτό, τόσο για τις προτάσεις της Κυβέρνησης, όσο και για την πρόσφατη συνάντηση του Πρωθυπουργού με τον Αρχιεπίσκοπο.

Και η πρόταση της Κυβέρνησης για τις σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας και η συμφωνία των δύο ανδρών είναι καταφανώς ενδοτική και άνευρη, γιατί

Γράφει ο Μηνάς ΤΑΥΛΑΡΙΔΗΣ

ούτε αποκρατικοποιεί την Εκκλησία, αλλά ούτε απαγκιστρώνει το κράτος από αυτήν.

Ο Τσίπρας και ο ΣΥΡΙΖΑ κάνοντας ακόμη μια κολοτούμπα, εγκατέλειψαν τις πάγιες θέσεις της Αριστεράς που ήταν και δικές τους, για τον πλήρη διαχωρισμό Εκκλησίας-Κράτους, και μάλιστα χωρίς καν να κατοχυρώνει την αρχή των διακριτών ρόλων

και την θρησκευτική ουδετερότητα, αφού παραμένει το προοίμιο και το άρθρο 3 του Συντάγματος που κατοχυρώνει τα παραπάνω.

Μπαίνει απλά μια γενική και αόριστη θέση περί ουδετερότητας που δεν σημαίνει τίποτα απολύτως από τη στιγμή που παραμένει το προοίμιο και όλα όσα αναφέρονται στο Σύνταγμα.

Είναι μια σαφής ένδειξη και όχι η μοναδική, της δεξιάς στροφής του ΣΥΡΙΖΑ, ο οποίος αθετεί για ακόμη μια φορά τις θέσεις της Αριστεράς, για να μην χρεωθεί με το πολιτικό κόστος, από το μέτωπο που θα άνοιγε με την Εκκλησία.

Σχετικά δε με το θέμα της μισθοδοσίας των κληρικών και των οικονομικών αναγκών της εκκλησίας, η θέση μου είναι ότι, η Πολιτεία θα πρέπει να εφαρμόσει το σύστημα που ισχύει στην Γερμανία.

Εκεί το Κράτος με νόμο, που ισχύει εδώ και αρκετές δεκαετίες, έχει θεσπίσει την επιβολή φορολογίας σε όλους, όσοι δηλώνουν, πως είναι Χριστιανοί και μέλη της Ευαγγελικής ή της Καθολικής Εκκλησίας.

Πρόκειται για τον λεγόμενο «εκκλησιαστικό φόρο», τον οποίο υποχρεούνται να πληρώνουν όλοι οι Γερμανοί πολίτες, που ανήκουν στην Ευαγγελική ή στην Καθολική Εκκλησία.

Για την Ελλάδα τον εν λόγω φόρο θα πληρώνουν όλοι όσοι δηλώνουν ότι έχουν κάποιο θρήσκευμα (Χριστιανοί, μουσουλμάνοι κ.τ.λ.) και τα έσοδα θα πηγαίνουν για τις ανάγκες της Εκκλησίας που αντιπροσωπεύει την κάθε κατηγορία θρησκευόμενων ατόμων.

Από τον φόρο αυτόν θα απαλλάσσονται όσοι δηλώσουν ότι είναι άθεοι ή ότι δεν έχουν κάποιο θρήσκευμα.

Παρακάτω θα αναφέρω τις θέσεις μου για πέντε ακόμη θέματα, θέσεις που στοχεύουν στην συναίνεση των πολιτικών κομμάτων, στην εξάλειψη της πελατειακής σχέσης και στην εναλλαγή στα δημόσια αξιώματα.

A.) Εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας :

1.) Είναι απαραίτητο η εκλογή αυτή να μην σχετίζεται

με την διάλυση της Βουλής.

2.) Η εκλογή αυτή είναι απαραίτητο να γίνεται από ένα ευρύτερο από το σημερινό εκλογικό σώμα, στο οποίο θα συμμετέχουν :

α.) Οι βουλευτές

β.) Οι εκλεγμένοι δήμαρχοι και περιφερειάρχες όλης της επικράτειας.

γ.) Οι εκλεγμένοι πρόεδροι των τριτοβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων, οι οποίες έχουν πάνω από 20.000 μέλη. Αναφέρω επί παραδείγματι, τον πρόεδρο της ΓΣΕΕ, της ΑΔΕΔΥ, της ΟΤΟΕ, της ΟΛΜΕ, της ΔΟΕ κ.τ.λ.

3.) Ο ΠΔ εκλέγεται σε δύο και μόνο ψηφοφορίες, όπου στην πρώτη χρειάζεται τα 50% +1 των μελών του σώματος (όχι των ψηφισάντων) και στην δεύτερη, αν χρειαστεί, με απλή πλειοψηφία.

B.) Πρωθυπουργός.

Η πρόταση της Κυβέρνησης είναι ο Πρωθυπουργός της Χώρας πρέπει να είναι βουλευτής.

Τι σημαίνει αυτό : ένας βουλευτής που εκλέχτηκε με 1000 ψήφους ή κάποιος που εκλέχτηκε με το ψηφοδέλτιο επικρατείας, χωρίς να μπει στην κρίση του Λαού, μπορεί να γίνει Πρωθυπουργός, αλλά όχι π.χ. ο-η περιφερειάρχης Αττικής, ο-η Δήμαρχος Αθηνών, Θεσσαλονίκης κ.τ.λ. Η άποψή μου είναι, ότι Πρωθυπουργός μπορεί να γίνει ο κάθε Έλληνας πολίτης, ο οποίος θα προταθεί από το κόμμα της πλειοψηφίας ή αυτό που έχει πάρει εντολή σχηματισμού Κυβέρνησης και θα ψηφισθεί από το 151+1 των βουλευτών, όπως γίνεται και σήμερα.

Γ.) Υπουργοί. Υπουργεία.

1.) Οι υπουργοί δεν μπορεί να είναι και βουλευτές. Αν ο Πρωθυπουργός ορίσει έναν βουλευτή για Υπουργό, αυτός πρέπει να παραιτηθεί από την έδρα του, την οποία θα καταλάβει ο πρώτος αναπληρωματικός.

2.) Όποιος διετέλεσε υπουργός για το χρονικό διάστημα πάνω από τους τρεις μήνες, δεν έχει δικαίωμα να θέσει υποψηφιότητα για βουλευτής,

περιφερειάρχης ή Δήμαρχος στις επόμενες εκλογές.

3.) Καταργούνται οι θέσεις Υφυπουργών και αναπληρωτών υπουργών. Υπάρχει μόνο ο Υπουργός και οι γενικοί γραμματείς του Υπουργείου, που προτείνονται από την Κυβέρνηση στο Κοινοβούλιο, το οποίο και τους εγκρίνει με την πλειοψηφία των 3/5 των μελών του.

4.) Ο αριθμός των Υπουργείων καθορίζεται το ανώτερο στα 18.

5.) Κανένας Πρωθυπουργός, βουλευτής, Δήμαρχος, Περιφερειάρχης δεν μπορεί να εκλεγεί πάνω από τρεις θητείας στο ίδιο αξίωμα. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να εκλεγεί μόνο για δύο θητείες.

Δ.) ΔΙΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙ ΕΥΘΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ.

1.) Καταργείται η βουλευτική ασυλία. Όλοι οι Έλληνες πολίτες είναι ίσοι απέναντι στον νόμο.

2.) Υπεύθυνοι για να αποφασίσουν για τις ευθύνες υπουργών είναι μόνο τα δικαστήρια, αφού πρώτα επιτροπή ανωτάτων δικαστικών στους οποίους συμμετέχει ο Πρόεδρος του Α.Π. και του Σ.Ε. αποφασίσει σχετικά.

Ε.) ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ

Εκτιμώ, ότι η προτάσεις που κατέθεσε ο ΣΥΡΙΖΑ συνθέτουν κάποιες προεκλογικές σκοπιμότητες και δεν στοχεύουν σε κάποια συναίνεση με τα υπόλοιπα κόμματα του κοινοβουλίου.

Το Σύνταγμα της χώρας δεν μπορεί να είναι αριστερό ή Δεξιό. Θα πρέπει να έχει υπό την σκέπη του όσον το δυνατόν περισσότερους πολίτες και με τις δημοκρατικές εγγυήσεις του για θέματα Δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και την ανεξαρτησία του δικαστικού ελέγχου (κατοχύρωση των διακριτών ρόλων της Εκτελεστικής με την Δικαστική Εξουσία) να εναρμονίζεται με τον προοδευτικό χαρακτήρα που πρέπει να έχει.

Η δε αναθεώρησή του απαιτεί να μην θέτονται σε κίνδυνο αυτές οι βασικές εγγυήσεις του Συντάγματος, και ταυτόχρονα να υπάρχει ευρεία συναίνεση των κομμάτων στην Βουλή.

Οδ. ΣΕΛΙΟΣ : Πλατεία Καμίνι, Πάργα.

Μοναστήρι Ιούλιος 1908, Από την παρέλαση των ελληνικών αντάρτικων σωμάτων [© A.Tz].

Το Μακεδονικό Ζήτημα

Στα τέλη του 19ου αιώνα η Οθωμανική αυτοκρατορία εμφανίζει σαφή δείγματα παρακμής και αδυναμίας προσαρμογής στα δεδομένα της εποχής για να χαρακτηριστεί ο «Μεγάλος ασθενής» γεγονός που παρακινούσε τις ισχυρές χώρες της Ευρώπης να ενδιαφερθούν άμεσα για την κάλυψη των κενών που επρόκειτο να προκύψουν σε περίπτωση μερικής ή και ολικής κατάρρευσης.

Η αίσθηση αυτή πέρασε όμως και στους Βαλκάνιους λαούς και στα κράτη που είχαν σχηματιστεί από την αρχή του αιώνα και αγωνίζονταν για την εθνική τους ολοκλήρωση μέσα από έντονους και συχνά σκληρούς ανταγωνισμούς και εντάσεις.

Γράφει ο Απόστολος ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ*

Η πραγματικότητα αυτή που δεν είχε καμιά σχέση με την ιδέα και το όραμα του Ρήγα Φεραίου για συγκρότηση Βαλκανικής Ομοσπονδίας, δημιούργησε καταστάσεις έντασης τις οποίες πυροδοτούσε πολλές φορές οι ωμές παρεμβάσεις των Μεγάλων (Αγγλίας, Γαλλίας, Ρωσίας και Αυστροουγγαρίας) που προσδοκούσαν να αποκτήσουν γεωπολιτικά οφέλη στην περιοχή αυτή της νοτιοανατολικής Ευρώπης που αποτελούσε υποχρεωτικό πέρασμα προς τις πλούσιες αγορές της Ανατολής.

Στον ανταγωνισμό των Βαλκανίων βρέθηκαν όλα τα ευρωπαϊκά εδάφη της Οθωμανικής αυτοκρατορίας που συγκροτούσαν τα επτά «βιλαέτια» (μεγάλες διοικητικές περιφέρειες) της Θεσσαλονίκης, του Μοναστηρίου, του Κοσσυφοπέδιου, των Ιωαννίνων, της Γκιουμουλτζίνας (Κομοτηνής), του Σκουτάρεως (Σκόδρας) και της Αδριανούπολης.

Στις περιοχές αυτές έντεχνα υποδαυλίστηκε από την ξένη διπλωματία ο εθνικός σοβινισμός παρά τις προσπάθειες ανθρώπων του πνεύματος να υπάρξει προσέγγιση και συνεννόηση ώστε από κοινού να οργανωθεί ο απελευθερωτικός αγώνας κατά των Τούρκων.

Τα Βαλκάνια στο επίκεντρο των ανταγωνισμών

Τα Βαλκάνια και ιδιαίτερα τα «βιλαέτια» της Θεσσαλονίκης και του Μοναστηρίου, έγιναν το επίκεντρο της διαμάχης με την Ρωσία να δραστηριοποιείται έντονα στα πλαίσια της «πανσλαβιστικής» κίνησης ώστε να ελέγχει την ευρύτερη περιοχή που θα της εξασφάλιζε τον αιώνιο πόθο της διεξόδου στο Αιγαίο και στη Μεσόγειο θάλασσα.

Τον ίδιο ή παρόμοιο στόχο είχαν η Αγγλία, η Αυστροουγγαρία και η Γαλλία η οποία επανέκαμψε στα ευρωπαϊκά πράγματα.

Στη διαμάχη αυτή η Βουλγαρία, μετά την βίαιη προσάρτηση της Ανατολικής Ρωμυλίας, ήταν το μεγαλύτερο κράτος της Βαλκανικής και αποτελούσε για τη Ρωσία το πλέον κατάλληλο «προγεφύρωμα» που θα της εξασφάλιζε τον έλεγχο της Μαύρης Θάλασσας, των Δαρδανελίων και του Αιγαίου Πελάγους, Αποτέλεσμα ήταν να ενισχυθεί σε μεγάλο βαθμό ο βουλγαρικός εθνικισμός ιδιαίτερα μετά τον σχηματισμό της ανεξάρτητης Βουλγαρικής «Εξαρχίας» το 1870 και την ενσωμάτωση της σχισματικής Βουλγαρικής Εκκλησίας στην «πανσλαβιστική ιδέα» με στόχο την δια παντός τρόπου προσάρτηση της Μακεδονίας σύμφωνα με το περιεχόμενο της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου του 1878 που προέβλεπε τον σχηματισμό της Μεγάλης Βουλγαρίας με έξοδο στο Αιγαίο Πέλαγος παρά το γεγονός ότι αυτή

ανατράπηκε αμέσως στη συνέχεια από τη Συνθήκη του Βερολίνου.

Η Βουλγαρική «Εξαρχία» μάλιστα από τα τέλη του 19ου ως και τις αρχές του 20ου αιώνα θα καταστεί το κύριο όργανο προπαγάνδας και βίαιου προσηλυτισμού των πληθυσμών της Μακεδονίας όπου κυριαρχούσε το ελληνικό στοιχείο. Για τα ένοπλα αντάρτικα βουλγαρικά σώματα που δρούσαν σχεδόν ανενόχλητα υπό τα βλέμματα της Τουρκίας στην περιοχή, αποτελούσε λόγο εξόντωσης και αφανισμού ακόμα και η απλή δήλωση κατοίκων της Μακεδονίας ότι ήταν «πατριαρχικοί» δηλαδή ανήκαν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης αρνούμενοι να ενταχθούν στην Βουλγαρική «Εξαρχία».

Και «πατριαρχικοί» στη Μακεδονία ήταν Έλληνες, ή ελληνόφωνοι (και σλαβόφωνοι με ελληνική συνείδηση) αγρότες και χωρικοί οι οποίοι ένεκα αυτού υπέστησαν μύρια όσα δεινά, εκβιασμούς και διώξεις αλλά δεν απαρνήθηκαν ούτε το θρησκευτικό τους «πιστεύω» ούτε το εθνικό τους φρόνημα.

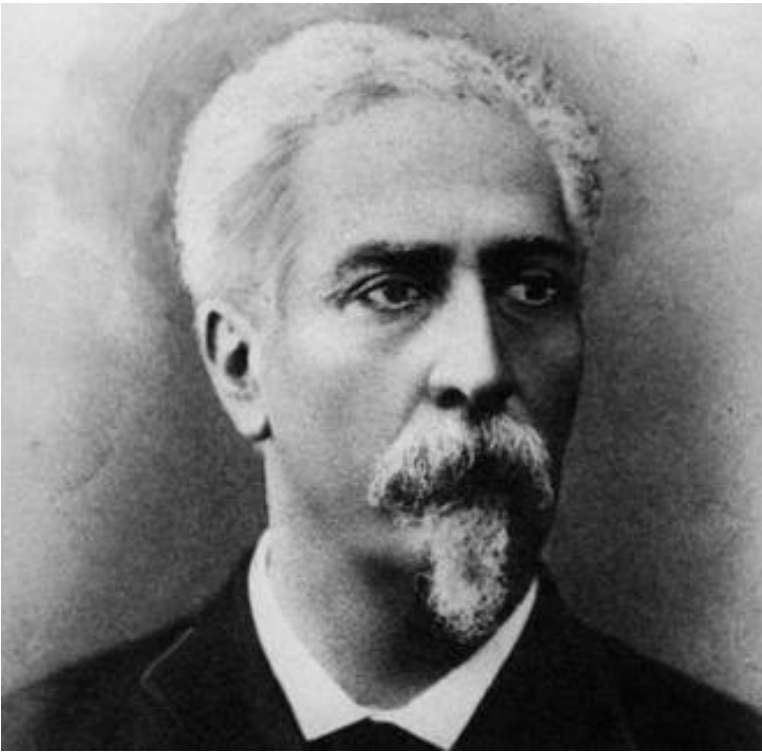
Ακόμα ο Καθολικισμός της Δύσης ταυτίστηκε με την διασπαστική πολιτική του «πανσλαβισμού» στα Βαλκάνια με την Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία και τον Προτεσταντισμό να επιδιώκουν να εκμεταλλευτούν την αποδυνάμωση του Ορθόδοξου Οικουμενικού Πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης προκειμένου να εδραιωθούν στα Βαλκάνια με τη χρήση κατά κόρον της Ελληνόρουθμης Λατινικής Εκκλησίας της «Ουνίας».

Η προσπάθεια αυτής της διείσδυσης εκδηλώνεται φανερά από τα προξενεία της Γαλλίας και Αυστροουγγαρίας στη Θεσσαλονίκη με κύριο όργανο το «Τάγμα των Ιησουιτών μοναχών και τους μοναχούς του «Τάγματος του Αγίου Βικεντίου» (Λαζαριστών) που είχαν εγκατασταθεί στην πόλη.

Ο ελληνισμός της Μακεδονίας

Η Οθωμανική Πύλη όπως ήταν επόμενο εκμεταλλεύτηκε έντεχνα τις αντιθέσεις και τους ανταγωνισμούς των βαλκάνιων λαών για το δικό της

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ, νομικός και πολιτικός με καταγωγή από το Βογατσικό Καστοριάς που υπήρξε και πρωθυπουργός της Ελλάδας το 1910. Υπήρξε μαζί με τον γιό του Έωνα Δραγούμη και τον γαμπρό του Παύλο Μελά, ένας από τους κύριους παράγοντες οργάνωσης του Μακεδονικού Αγώνα των ετών 1904 -1908

όφελος. Σύμφωνα με βασικά στοιχεία την εποχή αυτή στα δύο «βιλαέτια» (περιφέρειες) της Θεσσαλονίκης και του Μοναστηρίου κατοικούσαν 650.000 Έλληνες, 600.000 Τούρκοι, 250.000 Βούλγαροι και μερικές χιλιάδες Σέρβοι, Εβραίοι και Αλβανοί. Έχοντας υπόψη αυτή την πληθυσμιακή πραγματικότητα αλλά και την οικονομική και πολιτισμική επικράτηση του ελληνικού στο χώρο της Μακεδονίας, η Τουρκία επέτρεψε να οργανωθούν δίκτυα προπαγάνδας που καλλιεργούσαν τις σοβινιστικές τάσεις των Βουλγάρων, Σέρβων, Αλβανών και Ρουμάνων στη Μακεδονία αλλά και να συγκροτηθούν ένοπλα αντάρτικα σώματα που απειλούσαν τον ελληνικό πληθυσμό και ασκούσαν διώξεις σ' αυτόν ιδιαίτερα όταν εκδηλώνονταν στην περιοχή κάποιο επαναστατικό κίνημα από Έλληνες ή όταν ελληνικά ένοπλα τμήματα εισέρχονταν στην τουρκική επικράτεια για να

οργανώσουν ξεσηκωμούς κατά των Τούρκων. Παρά ταύτα και καθώς ο ελληνισμός είχε αφυπνιστεί πλήρως, συνειδητοποιώντας τον κίνδυνο από την διαιώνιση του τουρκικού ζυγού αλλά και από τις πιθανές εξελίξεις των σοβινιστικών τάσεων των βαλκανικών κρατών, συγκροτήθηκαν ελληνικά αντάρτικα τμήματα με γηγενείς οπλαρχηγούς στη ΒΔ Μακεδονία ξεσηκώνοντας τον πληθυσμό για να ακολουθήσουν νικηφόρες για τους Έλληνες αιματηρές συγκρούσεις με τουρκικές δυνάμεις που ανησύχησαν ιδιαίτερα την τουρκική διοίκηση. Στον ξεσηκωμό της Μακεδονίας μεγάλη ήταν η προσφορά του Ελληνικού Γενικού Προξενείου της Θεσσαλονίκης και ειδικά του προξένου Κωνσταντίνου Βατικιώτη ο οποίος μέσα από μεγάλους κινδύνους ενίσχυσε με κάθε τρόπο τα ελληνικά κινήματα για να συγκροτηθούν ένοπλα τμήματα στη Χαλκιδική, στα Γιαννιτσά, στο Κίτρος, στη Γουμένιτσα, στη Βέροια, στη Νάουσα κ.α. ενώ συγκεντρώθηκαν χρήματα από εισφορές και δωρεές Ελλήνων για τις ανάγκες του αγώνα.

Αλλωστε η ελληνική κυβέρνηση, πιεζόμενη ασφυκτικά αδυνατούσε να παράσχει κάθε βοήθεια ή συνδρομή καθώς οι Μεγάλες Δυνάμεις επιθυμούσαν να τηρηθεί το «Status quo» στην περιοχή με την διατήρηση της ακεραιότητας της Οθωμανικής αυτοκρατορίας ως ότου αυτές καθορίσουν το μέλλον της με βάση αποκλειστικά τα δικά τους συμφέροντα και οφέλη. Αποτέλεσμα ήταν οι εξεγέρσεις των Ελλήνων στη Μακεδονία να μένουν συχνά ακάλυπτες με οδυνηρά αποτελέσματα όπως έγινε με τον ξεσηκωμό του Χαλκιδικιώτη λοχαγού Κοσμά Δουμπιώτη το Φεβρουάριο του 1878 στο Λιτόχωρο Πιερίας όπου η επανάσταση κατέληξε σε άγρια σφαγή του τοπικού πληθυσμού από τα τουρκικά στρατεύματα όταν ο Δουμπιώτης με τις περιορισμένες δυνάμεις του αναγκάστηκε να υποχωρήσει στη Θεσσαλία. Εξεγέρσεις Ελλήνων ακολούθησαν και μετά τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου (3 Μαρτίου 1878) όπου με παρέμβαση της Ρωσίας σχηματίστηκε η «Μεγάλη Βουλγαρία» που ενσωμάτωσε ολόκληρη τη Μακεδονία. Η εξέλιξη αυτή ανατράπηκε με τη Συνθήκη του

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΛΑΠΟΘΑΚΗΣ, δημοσιογράφος και συγγραφέας, ιδρυτής της εφημερίδας "Εμπρός", ένθερμος πατριώτης και πρόεδρος του Ελληνομακεδονικού Κομιτάτου που οργάνωσε, συντόνιζε και ενίσχυε τον Μακεδονικό Αγώνα 1904 - 1908 στη Μακεδονία.

Βερολίνου (Ιούνιος του 1878) και χαραχθηκε απ' τους Μεγάλους νέος χάρτης των Βαλκανίων με τη Μακεδονία να παραμένει στην Οθωμανική επικράτεια παρά το αίτημα της Ελλάδας να περιέλθει σ' αυτή.

Η Μακεδονία μετά τη Συνθήκη του Βερολίνου

Αλλά και με τη Συνθήκη του Βερολίνου τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιοποιήθηκαν το 1881 το πρόβλημα δεν είχε (ίσως σκόπιμα) λυθεί καθώς -φαιίνεται από την στάση και συμπεριφορά τους- οι Μεγάλοι δεν θεωρούσαν «λύση» μία ρύθμιση του προβλήματος όπου κύριος παράγοντας θα ήταν η δίκαιη ικανοποίηση

των πόθων για εθνική ολοκλήρωση των λαών των Βαλκανίων.

Συνέχισαν δηλαδή να αφήνουν ανοικτές τις «πόρτες» για προσεχή επέμβαση στην περιοχή με γνώμονα τα δικά τους γεωπολιτικά συμφέροντα. Απόδειξη αποτέλεσε το γεγονός πως η Συνθήκη του Βερολίνου έφερε τους Έλληνες, Βούλγαρους, Σέρβους και Μαυροβούνιους (ακόμα και τους Ρουμάνους και Αλβανούς) αντιμέτωπους στο λεγόμενο «Μακεδονικό Ζήτημα» που αποτέλεσε μέρος του «Ανατολικού Ζητήματος».

Για τους λόγους αυτούς ο ένοπλος αγώνας μεταξύ των Βαλκάνιων λαών (και των Τούρκων) που ακολούθησε, γνωστός ως «Μακεδονικός Αγώνας», του οποίου η συμβατική περίοδος διεξαγωγής του είναι μεταξύ 1904-1908, είχε στην ουσία αρχίσει από το 1881 όταν τα αποτελέσματα της Συνθήκης του Βερολίνου άρχισαν να εφαρμόζονται στην πράξη προκαλώντας μεγάλες αντιδράσεις. Η ένταση κορυφώθηκε όταν η Βουλγαρία, εκμεταλλευόμενη την γενικότερη αστάθεια προσκύρωσε πραξικοπηματικά το Σεπτέμβριο του 1885 την ημιαυτόνομη επαρχία της Ανατολικής Ρωμυλίας κάτω από τα απαθή βλέμματα της Τουρκίας.

Το γεγονός προκάλεσε αναταραχή στα Βαλκάνια και σε ολόκληρη την Ευρώπη καθώς αποδεικνύονταν οι στόχοι της Σόφιας να επαναφέρει σε ισχύ τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου της «Μεγάλης Βουλγαρίας» σε βάρος κυρίως της Ελλάδας και της Σερβίας.

Λίγο αργότερα, με προτροπή της Ρωσίας και Αυστρίας, εμφανίστηκε να διεκδικεί με διάφορους τρόπους το χώρο της Μακεδονίας και της Ηπείρου από τα χρόνια των ... Ρωμαίων και η Ρουμανία.

Ακόμα και οι Αλβανοί, πιστοί συνεργάτες των Τούρκων τυράννων, εμφανίστηκαν και αυτοί ως «διεκδικητές» ενός μεγάλου τμήματος της Μακεδονίας ζητώντας από την Οθωμανική Πύλη να συνενώσει πέντε από τα επτά ευρωπαϊκά «βιλαέτια» (Σκόδρας, Κοσσυφοπεδίου, Μοναστηρίου, Ιωαννίνων και Θεσσαλονίκης) σε μια μεγάλη διοικητική ενότητα με σημαντικό ρόλο των Αλβανών στα πλαίσια πάντοτε της Οθωμανικής

αυτοκρατορίας. Η πρόταση όμως συνάντησε την αντίδραση των άλλων βαλκανικών λαών και δεν έγινε δεκτή από την Πύλη...

Στη δεκαετία του 1890 η βουλγαρική προπαγάνδα στο χώρο της Μακεδονίας έλαβε διαστάσεις οργανωμένης εκστρατείας. Παρά τα περιορισμένα μάλιστα όρια της Βουλγαρικής Εξαρχίας, με την ανοχή των Τούρκων ιδρύεται βουλγαρική επισκοπή στην περιοχή της Αχρίδας και των Σκοπίων και λίγο αργότερα επαναλαμβάνεται το εγχείρημα στα Βελεσσά, στη Δίβρη, στο Νευροκόπι, στο Μοναστήρι και στη Στρώμνιτσα ενώ αρχίζουν να ιδρύονται παντού βουλγαρικά σχολεία ακόμα και σε περιοχές όπου ο βουλγαρικός πληθυσμός ήταν ελάχιστος ως ανύπαρκτος.

Στα σχέδια των Βουλγάρων εντάσσεται μάλιστα και η Θεσσαλονίκη όπου το 1880 ιδρύεται βουλγαρικό σχολείο. Τα σχολεία αυτά γρήγορα θα μετατραπούν σε κέντρα βουλγαρικής προπαγάνδας κυρίως κατά των Ελλήνων και των σλαβόφωνων «γκραικομάνων» με ελληνική συνείδηση. Η κατάσταση αυτή δεν διαφοροποιεί όμως την πραγματικότητα που επικρατούσε στη Μακεδονία χάρη στη σθεναρή αντίσταση του ελληνικού πληθυσμού στις πόλεις και στην ύπαιθρο. Μετά από αυτή την αποτυχία όπου η τρομοκρατία, οι πιέσεις, οι εκβιασμοί και οι απειλές στον πληθυσμό δεν απέδωσαν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, η Βουλγαρία αλλάζει σχέδια εμφανιζόμενη ως αγωνιζόμενη για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού, για την «ανεξαρτησία» και την «αυτονομία» της Μακεδονίας έχοντας ως δεδομένο την περίπτωση της Ανατολικής Ρωμυλίας όπου μετά την ημι-αυτονομία της ακολούθησε η βίαιη προσκύρωσή της. Στα πλαίσια αυτά οι Βούλγαροι επιστράτευαν διάφορα άτομα με «προοδευτική» και «μεταρρυθμιστική» δράση, ακόμα και από το χώρο των «αναρχικών», τα οποία τοποθέτησαν επικεφαλής του εγχειρήματος ώστε να προσδώσουν σ' αυτό αληθοφάνεια και σοβαρότητα. Και το 1893 ιδρύεται στη Θεσσαλονίκη, με περιοχή δράσης τη Μακεδονία, η οργάνωση «VMRO»

ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΚΑΡΑΒΑΓΓΕΛΗΣ, μητροπολίτης Καστοριάς, με τεράστιο έργο και προσφορά στον Μακεδονικό Αγώνα 1904 - 1908.

(«Βίτρινα Μακεντόνσκι Ρεβολιούσιολνα Οργανιζάτσια» = «Εσωτερική Μακεδονική Επαναστατική Οργάνωση – ΕΜΕΟ») το συντονισμό και τη δυναμική δράση στο χώρο της Μακεδονίας.

Μεταξύ των ιδρυτών της VMRO ήταν και οι Ντάμε Γκρουέφ και Γκότσε Πετρόφ, διευθυντές του βουλγαρικού σχολείου Θεσσαλονίκης για να αρχίσει μία συντονισμένη δράση στη Μακεδονία σε συνεννόηση με την Κεντρική Επιτροπή της Σόφιας με τη συγκρότηση βουλγαρικού μακεδονικού κομιτάτου με γενικό αρχηγό τον Γκότσε Ντέλτσεφ τον οποίο διαδέχθηκε το 1898 ο Βούλγαρος αξιωματικός και πρώην διευθυντής του βουλγαρικού Γυμνασίου Θηλέων Θεσσαλονίκης Μπόρις Σαράφοφ.

Οι επόμενες κινήσεις των Βουλγάρων στη Μακεδονία

ήταν η οργάνωση των δυνάμεών τους και η δυναμική διεξόδος στο χώρο καλλιεργώντας την ιδέα της «μαζικής επανάστασης» κατά των Τούρκων. Τα στελέχη της VMRO (EMEO) προσέγγισαν αρχικά όλους τους κατοίκους της Μακεδονίας και της Θράκης ανεξαρτήτως καταγωγής, εθνικότητας και θρησκευτικής επιλογής ενώ παράλληλα με συστηματικό τρόπο προσπάθησαν να προσεγγίσουν όλους τους σλαβόφωνους με ελληνική συνείδηση με στόχο τον εκβουλαρισμό τους και την ένταξή τους στη Βουλγαρική Εξαρχία.

Στις ενέργειές τους αυτές οι Βούλγαροι είχαν ως δύναμη εφαρμογής τις ένοπλες ομάδες των κομιτατζήδων και το άρτιο κατασκοπευτικό τους δίκτυο που απλωνόταν σε όλη τη Μακεδονία και Θράκη.

Επειδή όμως τα σχέδιά τους δεν είχαν την απόδοση που περίμεναν κυρίως από την σθεναρή αντίδραση του ελληνικού πληθυσμού χρησιμοποίησαν ακόμα και προβοκατόρικες ενέργειες όπως ήταν η περίπτωση του Μελένικου .

Το καλοκαίρι του 1895 οι Βούλγαροι κομιτατζήδες κατέλαβαν την πόλη, πυρπόλησαν το διοικητήριο και το ταχυδρομείο και αποσύρθηκαν στη συνέχεια έντεχνα αφήνοντας την υπόνοια ότι τα γεγονότα προκλήθηκαν από τον ελληνικό πληθυσμό με αποτέλεσμα να επέμβουν με ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις οι Τούρκοι και να ξεσπάσουν με σφαγές και λεηλασίες σε βάρος των Ελλήνων του Μελένικου. Ακόμα και στη μοναστική πολιτεία του Αγίου Όρους προσπάθησαν να επέμβουν διά της Βουλγαρικής σχισματικής Εξαρχίας με στόχο να αποσπάσουν μονές και σκήτες από το Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης αλλά η αντίδραση της Ιερής Κοινότητας ήταν άμεση και αποτελεσματική και απέτρεψε στους Βούλγαρους «εξαρχικούς» να διασπάσουν το ενιαίο και αδιαίρετο που ίσχυε και ισχύει επί αιώνες στο Άγιον Όρος.

Σε μικρότερο βαθμό έδρασε στο χώρο της Μακεδονίας και η Σερβία με τη βοήθεια της Αυστροουγγαρίας η οποία ανέκαθεν ήθελα διέξοδο στη Μεσόγειο Θάλασσα μέσω των Βαλκανίων. Αυτή την περίοδο όμως η Σερβία αντιμετώπιζε μεγάλα εσωτερικά προβλήματα μετά

τη δολοφονία του βασιλιά της χώρας Αλεξάνδρου Ομπρένοβιτς και της βασίλισσας Δράγας το Μάιο του 1903 και την άνοδο στο θρόνο του εκπροσώπου της αντίπαλης δυναστείας Πέτρου Καραγεώργεβιτς. Παρόλα αυτά η Σερβία με φιλικές σχέσεις προς την Ελλάδα, αναγνώριζε το προβάδισμα της τελευταίας στη διεκδίκηση των μακεδονικών εδαφών. Όμως οι Σέρβοι εθνικιστές οργανώνουν και αυτοί αντάρτικα ένοπλα σώματα που δρουν κυρίως στις ΒΔ περιοχές της Μακεδονίας (Μοναστήρι, Στρώμνιτσα και στην Αδριατική).

Η δραστηριότητα των Σέρβων όμως προσανατολίστηκε από την αρχή στην προπαγανδιστική δράση με την ίδρυση το 1886 της «Εταιρείας του Αγίου Σάββα» ενώ από το επόμενο έτος άρχισε μία προσπάθεια ίδρυσης σερβικών σχολείων κυρίως στη βόρεια ζώνη της Μακεδονίας χωρίς όμως να παύουν να ενδιαφέρονται και αυτοί για τη Θεσσαλονίκη που αποτελούσε τότε το αδιαμφισβήτητο κέντρο της Βαλκανικής. Έχοντας όμως οι Σέρβοι και την ανάγκη να αντιμετωπίσουν και αυτοί τη δράση του βουλγαρικού κομιτάτου αναγκάστηκαν να κλείσουν τα περισσότερα σχολεία τους στη Νότια Μακεδονία και να αποσύρουν τους προπαγανδιστές τους από τη μακεδονική ύπαιθρο.

Αλλά και η Ρουμανία, ενεργό μέλος της «πανσλαβιστικής» κίνησης, εμφανίστηκε ως «διεκδικήτρια» στο χώρο της Μακεδονίας κάτω από τον αναπτυσσόμενο ρουμανικό σοβινισμό.

Στόχος της ήταν οι βλαχόφωνες ελληνικές περιοχές της Πίνδου και της Μακεδονίας, όπου οραματίστηκαν τη δημιουργία της ... «Μικρής Βλαχίας». Είναι μάλιστα χαρακτηριστική η συμπεριφορά του προξένου της Ρουμανίας στη Θεσσαλονίκη ο οποίος, προκειμένου να στηρίξει τους στόχους της Ρουμανίας, έστειλε το 1880 επίσημη αναφορά στην κυβέρνησή του στο Βουκουρέστι αναφέροντας πως στην πόλη της Θεσσαλονίκης δεν κατοικούσε ... ούτε ένας Έλληνας, επικαλούμενος μάλιστα «επίσημα» (πλην ανύπαρκτα) στοιχεία απογραφών.

Συνέπεια όλων αυτών ήταν το 1892 να διακοπούν οι

διπλωματικές σχέσεις Ελλάδα και Ρουμανίας για να προβεί στη συνέχεια η Ρουμανία στην κατάσχεση των ελληνικών περιουσιών των πολυάριθμων Ελλήνων που ήταν εγκατεστημένοι στη χώρα.

Ο «Μακεδονικός Αγώνας»

Με αυτά τα δεδομένα ο 20ος αιώνας βρήκε τη Βαλκανική σε αναβρασμό και τη Μακεδονία στο επίκεντρο της διαμάχης των βαλκάνιων λαών και του ανταγωνισμού των Μεγάλων Δυνάμεων της Ευρώπης.

Και ο αγώνας που ακολούθησε, γνωστός ως «Μακεδονικός Αγώνας» προσέλαβε ιδιαίτερη ιστορική και πολιτική σημασία για τις τότε αλλά και για τις μετέπειτα εξελίξεις. Η Ελλάδα ταπεινωμένη από τη θλιβερή ήττα του 1897, απομονωμένη διπλωματικά και εξουθενωμένη οικονομικά από τις συνέπειες του Ελληνοτουρκικού πολέμου και τα σκληρά οικονομικά μέτρα της Διεθνούς Οικονομικής Επιτροπής, εισήλθε στον 20ο αιώνα με εμφανή αδυναμία να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των καιρών και ιδιαίτερα στο θέμα της διεκδίκησης των ελληνικών εδαφών του μακεδονικού χώρου.

Αποτελεί σαφέστατη ένδειξη το γεγονός ότι εκτός από την άρνησή της να βοηθήσει τα ελληνικά αντάρτικα σώματα στη Μακεδονία, η ελληνική κυβέρνηση του Γ. Θεοτόκη προέβη το 1900 και στη διάλυση της «ενοχλητικής» για την ίδια και τους Μεγάλους «Εθνικής Εταιρείας» προτού αυτή προγραμματίσει οποιαδήποτε δράση στη Μακεδονία.

Αποτέλεσμα ήταν ο αγώνας για την απελευθέρωση της Μακεδονίας να αρχίσει ουσιαστικά χωρίς καθοδήγηση από το εθνικό κέντρο και χωρίς καμιά ηθική και υλική βοήθεια.

Όμως μερικοί Μακεδόνες πολιτικοί, οπλαρχηγοί και ένθερμοι πατριώτες, όπως ο Μακεδόνας πολιτικός Στέφανος Δραγούμης, ο Κωνσταντίνος Ρουσάνης (καπετάν Κώττας), ο Παύλος Μελάς, ο Ευάγγελος Γεωργίου (καπετάν Βαγγέλης), ο Ίωνας Δραγούμης, ο μητροπολίτης Καστοριάς Γερμανός Καραβαγγέλης κ.ά. συνέχισαν να δρούν προς κάθε κατεύθυνση με αυτοθυσία και θέρμη από δική τους πρωτοβουλία και επιλογή παρά ύστερα από επιθυμία ή υπόδειξη κάποιας ελληνικής

Σφραγίδα του Ελληνομακεδονικού Κομιτάτου που ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1903 με στόχο να οργανώσει και συντονίσει τον Μακεδονικό Αγώνα 1904 - 1908 στη Μακεδονία

αρχής.

Και αυτά την ίδια περίοδο που το Βουλγαρικό κομιτάτο περνούσε σε ένοπλη δράση με σώματα κομιτατζήδων να διέρχονται ολόκληρη τη μακεδονική ύπαιθρο τρομοκρατώντας τους κατοίκους προπαντός στις βορειοανατολικές περιοχές.

Τα ίδια όμως συμβαίνουν και στο βορειοδυτικό τμήμα της Μακεδονίας όπου δρούσε το Σερβικό κομιτάτο (περιοχές Αχρίδας, Κρουσόβου, Περλεπέ, Στρώμιτσας, Μοναστηρίου, Φλώρινας, Δοϊράνης, Γευγελής και Σερρών. Παρόμοια η κατάσταση και στις περιοχές Κορυτσάς και Μοράβας όπου εμφανίστηκε και δρούσε το Αλβανικό κομιτάτο ενώ στο Λονδίνο η Αγγλία οργάνωνε και ... «Αρμενικό κομιτάτο» με σκοπό να εμπλακεί και αυτό στον αγώνα διεκδίκησης της Μακεδονίας.

Όλα αυτά αποδεικνύουν ότι ο Μακεδονικός Αγώνας (1904 - 1908) που ακολούθησε σε λίγο ήταν εκ των πραγμάτων τελείως αναγκαίος για την προστασία του ελληνικού πληθυσμού που απειλούνταν στον χώρο της Μακεδονίας ενόψει μάλιστα των αναμενόμενων εξελίξεων στη Βαλκανική που θα οδηγήσουν στους Βαλκανικούς Πολέμους 1912 - 1913.

*Απόστολος Παπαγιαννόπουλος, Αρχιτέκτονας - Συγγραφέας. Ζει και εργάζεται στη Θεσσαλονίκη.

Γράμμος, Περήφανο (φωτ. Αργύρη Παφίλη)

Οι πύλες του Αλιάκμονα **ΚΑΤΑΦΥΚΙ ΓΡΑΜΜΟΥ**

Γράφει ο Αργύρης ΠΑΦΙΛΗΣ

Το ξαφνικό σύρσιμο ενός ξερού φύλλου στο χώμα, τάραξε την σιωπή, που απλώνονταν στο πυκνοδασωμένο Τσάρνο. Τρόμαξα, οι σκέψεις που από ώρα είχα βυθιστεί έσβησαν μονομιάς. Ανασηκώθηκα και κοίταξα τριγύρω βάζοντας όλες τις αισθήσεις σε επιφυλακή. Ο μικρός του φθινοπώρου αγέρας, κυρίαρχος του δάσους,

έπαιζε με τα πεσμένα φύλλα τα πήγαινε μια από δω μια από κει αλλάζοντας τις θέσεις, τις όψεις και τις αξίες των χρωμάτων τους.

Ύστερα ήρθε πάλι η σιωπή.

Αυτή η βουνίσια σιωπή που ξέρει πως να επιβάλλεται

*Γράμμος, Φαράγγι
Καταφυκίου
(φωτ. Αργύρη Παφίλη)*

Αλιάκμονας (φωτ. Αργύρη Παφίλη)

στο τοπίο και στην ψυχή. Ο γρήγορος χτύπος των κροτάφων και της καρδιάς ηρέμησαν, σήκωσα το βλέμμα μου και κοίταξα απέναντι προς τη μεριά του ήλιου.

Σαν αρματωμένος γίγαντας ορθώνονταν ο Γράμμος με το φαράγγι του Καταφυκίου σε πρώτο πλάνο.

Ατέλειωτο βουνό, αιώνων κτίσμα η ιστορία του. Πλούσια και βαριά η αρματωσιά του, φτιαγμένη από εικόνες τέτοιες, που αυτόματα σε κάνουν να ξεχνάς τη συνυφασμένη με το Γράμμο λέξη “Εμφύλιος” και άθελά σου να ψιθυρίζεις “ο Γράμμος ο Ωραίος των Ορέων”.

Το τοπίο που έστησε η φύση, σε τούτο ακρόκοσμο του Λινοτοπίου είναι θαυμαστό.

Πήρε ο Μέγας Μάστορας και έστησε στη σειρά τις κορυφές του Σούφλικα, της Μεγάλης Πέτρας, και της Σκάλας της Γράμμουστας, να τινάζονται άγριες στ’ ουρανού τα θεμέλια.

Ύστερα άφησε τον αετοφόρο άνεμο να ορμάει σαν

στρατός και να γυμνώνει τις κορφές τους, κι έστειλε τα γεροδεμένα αγριόγιδα, που δεν λογαριάζουν ίλιγγο, να βάζουν ποδάρι στους γκρεμούς.

Από την άλλη μεριά έβαλε το Φλάμπουρο να στέκει κυκλωμένο από τα δάση της δύσβατης Μπαρούγκας και χαραγμένο από τις βαθιές νεροσυρμές της.

Έσυρε με νεύρο από το θηκάρι το βαρύ σπαθί του και έκοψε στα δυο το βραχότειχο του Καταφυκίου που ένωνε τις δύο βουνοσειρές, για να περάσει τα ορμητικά νερά του ο Μακεδόνας ποταμός, ο Αλιάκμονας, που γεννιέται από τις Άγιες Φλέβες του Γράμμου.

Τούτο το φαράγγι του Καταφυκίου που κρατά έντονη τη μνήμη των μεγάλων γεωλογικών μεταβολών του καινοζωϊκού αιώνα, πάντα τραβούσε την προσοχή μου.

Είναι η πύλη του Αλιάκμονα από την κοιλάδα της Γράμμουστας προς τη θαυμαστή κοιλάδα του Λινοτοπίου.

Η κοιλάδα της Γράμμουστας (φωτ. Αργύρη Παφίλη)

Εξ άλλου η περιοχή του Καταφυκίου, της Σκάλας και της Μεγάλης Πέτρας μια έκταση 11.000 στρ. έχει κηρυχθεί Καταφύγιο Άγριας Ζωής (ΚΑΖ) με στόχο τη προστασία – και διατήρηση της σπάνιας πανίδας.

Σε όλο το μήκος του Αλιάκμονα από το Καταφύκι έως λίγο πριν το Νεστόριο ζει η σπάνια ευρασιατική βίδα (Lutra lutra). Η παρουσία της είναι ο θετικότερος δείκτης καθαρότητας και υγείας του ποταμού.

Η θωριά του φαραγγιού, η άγρια ζωή του καθώς και οι διάφορες πληροφορίες ότι εκεί είχαν το νοσοκομείο οι αντάρτες στα χρόνια του εμφυλίου τράβηξε το ενδιαφέρον μας κι αποφασίσαμε κάποια στιγμή να το διασχίσουμε.

Έτσι στα του Ιούλη, συντροφιά με τον φίλο και συνοδοιπόρο Βαγγέλη Τσιμόπουλο αφού απολάσαμε τον πρωινό μας καφέ στο Νεστόριο πήραμε το δρόμο για τον οικισμό της νέας Κοτύλης που βρίσκεται σε υψόμετρο 1450 μέτρα, στο πλάτωμα της Γκουρούσιας.

Προσπεράσαμε την Κοτύλη και αφήνοντας την εθνική οδό

Καστοριάς- Ιωαννίνων στρίψαμε δεξιά κι ακολουθώντας έναν χωματόδρομο καλής βατότητας, τραβήξαμε για το ύψωμα Πύργος. Αριστερά του δρόμου ξεκινά το περίφημο “Μονοπάτι των Ανταρτών”, που καταλήγει στο φοβερό οροπέδιο του Χάρου που ρίχνει τους γκρεμούς του προς τη μεριά της Παλιάς Κοτύλης.

Λένε ότι τον Αύγουστο του 1948 μια μικρή ομάδα του Δημοκρατικού Στρατού εγκλωβίστηκε στην κορυφή του οροπεδίου από τον εθνικό στρατό. Για να αποφύγουν την αιχμαλωσία προτίμησαν να πέσουν στον γκρεμό.

Η διαδρομή ήταν καταπληκτική: μαυρόπευκα, ρόμπολα, οξιές, έλατα, βαλανιδιές, φτελιές, φλαμουριές και καστανιές ντύνουν τα βουνά με μια χρωματική κλίμακα του πράσινου μοναδική. Δεκάδες διάσπαρτα αγριολούλουδα: καμπανούλες, αγριογαρύφαλα και βιόλες, με τα χρώματα και τα σχήματά τους συμπληρώνουν την ομορφιά της φύσης.

Γράμμος : Η μεγάλη Πέτρα και η κοιλάδα της Γράμμουστας (φωτ. Αργύρη Παφίλη)

Συνεχίσαμε την πορεία μας και μετά το “Πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης” και την περιοχή του Μυροβλήτη ανηφορίσαμε και χωθήκαμε μέσα σε σκιερά μικτά δάση και σε λίγη ώρα βρεθήκαμε στα ερείπια του Λινοτοπίου που βρίσκονται σε υψόμετρο 1.250 μέτρα.

Αφού ξεδιψάσαμε στη βρύση του Λινοτοπίου και γεμίσαμε τα παγούρια μας με νερό, τραβήξαμε για τον Αλιάκμονα.

Μετά τη γέφυρα του Ρετζέπη στρίψαμε αμέσως δεξιά και βγήκαμε σε σημείο, όπου βλέπαμε το φαράγγι ακριβώς κάτω από τα πόδια μας.

Χωρίς να χάσουμε χρόνο κατεβήκαμε την απότομη πλαγιά και σε πέντε λεπτά βρεθήκαμε στην όχθη του Αλιάκμονα.

Οι δυσκολίες μας άρχισαν από την πρώτη στιγμή. Ένας

κάθετος σκουροκόκκινος βράχος γεμάτος κροκάλες μας έκοβε το πέρασμα ενώ το ποτάμι στο σημείο αυτό ήταν βαθύ.

Ρίχνοντας μεγάλες ποταμόπετρες στο νερό φτιάξαμε ένα μικρό μονοπάτι και γαντζωμένοι από τις εσοχές του βράχου και σιγά-σιγά καταφέραμε να περάσουμε το εμπόδιο.

Άπειροι καθώς ήμασταν, χωρίς κανένα εξοπλισμό και συντονισμό, αντιμέτωποι με τους τεράστιους διάσπαρτους βράχους και τα κατώματα του ποταμού ξεκινήσαμε για τη διάσχιση του φαραγγιού.

Τριγύρω τα υψώματα κατέβαιναν απότομα και πυκνοδασωμένα, τόσο που δεν μπορούσες να χαράξεις επάνω τους ούτε ένα μονοπάτι. Έτσι αναγκαστήκαμε να περπατάμε μέσα στην κοίτη του ποταμού.

Επάνω : Ο Χάρος της Κοτύλης

Κάτω : (φωτ. Αργύρη Παφίλη)

Αριστερά : Λινοτόπι - Δεξιά : Η σπηλιά με το νοσοκομείο των ανταρτών

Οι εικόνες που μας έδινε το ποτάμι ήταν απίστευτα όμορφες. Αμέσως οπλίσσαμε τις φωτογραφικές μηχανές και γεμάτοι ενθουσιασμό αρχίσαμε τη φωτογράφιση. Την παράσταση έκλεψε, ένας μικρός καταρράκτης που έπεφτε μέσα στο ποτάμι.

Στη διαδρομή μας, πότε πηδούσαμε από βράχο σε βράχο και πότε διασχίζαμε τα παγωμένα νερά του ποταμού. Αφού διανύσαμε περίπου 200 μέτρα φτάσαμε στην είσοδο του φαράγγιού.

Οι δύο κάθετοι βράχοι που ορίζουν το φαράγγι ορθώνονταν κάθετοι, αυστηροί και αφιλόξενοι, όμοιοι με συμπληγάδες. Δεξιά μας πάνω από τα κεφάλια μας είδαμε τις σπηλιές όπου είχαν το νοσοκομείο τους οι αντάρτες.

Νοιώσαμε δέος ιδιαίτερα για την δεύτερη σπηλιά, που το άνοιγμά της ήταν στον γκρεμό.

Στην κορυφή του αριστερού βράχου μια ανθρωπόμορφη σιλουέτα τράβηξε το βλέμμα μας.

Έμοιαζε με τσοπάνο τυλιγμένο στην κάπα του, να στέκει φύλακας σωστός του φαράγγιού. Βραχοσμιλέματα του Γράμμου που σε ταξιδεύουν σε μύθους παλιούς. Καθίσαμε αρκετή ώρα θαυμάζοντας το παράστημα των βράχων.

Εξάλλου την ομορφιά όταν τη μοιράζεσαι γίνεται ομορφότερη.

Μπήκαμε στο φαράγγι.

Οι τεράστιες κατάσπρες ποταμόπετρες, που έλαμπαν

Αριστερά : Η είσοδος του Αλιάκμονα απο τη Γράμμοστα - Δεξιά : Το πιο στενό σημείο του φαραγγιού (φωτ. Αργύρη Παφίλη)

έτσι που θα ρεΐς ότι τις είχανε στιλβώσει εδώ πύκνωναν πολύ, τόσο που το ποτάμι δεν το βλέπαμε καθόλου, μόνο το βουητό και το άγριο πάφλασμα του στους βράχους ακούγαμε.

Ανάμεσα από τους βράχους γλιστρούσαν με ορμή μικροί καταρράκτες που δημιουργούσαν μικρές γαλαζίες λίμνες, η μία λίγο πιο ψηλά από την άλλη σαν μικρά πατάρια, και το βλέμμα μας να κολλάει επίμονα.

Κοίταζες προς τα πάνω κι έβλεπες μια στενή λουρίδα ουρανού και κάποια γεράκια που φωλιάζουν στα δυο πέτρινα τείχη που το ύψος τους φτάνει τα 100-150 μέτρα. Ο τόπος αιχμαλωτίζει ιδανικά τον χρόνο.

Στην προσπάθειά μας να παρακάμψουμε έναν τεράστιο βράχο που για να τον προσπεράσεις χρειάζονταν αναρρίχηση είδαμε πίσω μας ένα πυκοδασωμένο πατάρι που έμοιαζε με μονοπάτι.

Όταν φτάσαμε εκεί με έκπληξη και φόβο διαπιστώσαμε ότι πρόκειται για φωλιά αρκούδας.

Στη διαδρομή μας συναντήσαμε φρέσκα ίχνη αγριόγιδου αποτυπωμένα σε μια μικρή αμμουδιά και μια τεράστια δενδρογαλιά στην άκρη του ποταμού.

Μετά από μια στροφή του φαραγγιού φτάσαμε κοντά στην έξοδό του. Εδώ το φαράγγι στενεύει πολύ. Οι κορυφές των δύο βράχων σχεδόν άγγιζαν η μία την άλλη.

Επάνω : Χάρτης με το φαράγγι Καταφύκι.
Κάτω αριστερά : Η μικρή λίμνη - Δεξιά : Πηδούσαμε από βράχο σε βράχο.

Οι αποχρώσεις του γκριζου, της ώχρας και του καφέ των βράχων σμίγουν με εκείνο το βαθύ μπλε του ποταμού και φτιάχνουν αντιθέσεις μοναδικές.

Τεράστιες λευκές ρίγες κατεβαίνουν άλλες κάθετα και άλλες λοξά σπάζοντας τα χρώματα των βράχων. Όλη η ομορφιά και η αγριάδα του φαράγγιού αποθεώνονταν εδώ σε τούτο το κομμάτι που θύμιζε σπήλαιο.

Όμως σε τούτο το σημείο τελείωσε και η μικρή μας περιπέτεια γιατί μια μικρή λίμνη που κάλυπτε όλο το πλάτος του φαράγγιού, δεν επέτρεψε να ολοκληρώσουμε την διάσχιση του.

Εξάλλου δεν υπήρχε και ο απαραίτητος εξοπλισμός που σε τούτο το σημείο χρειαζόταν.

Η πρώτη μας επαφή με το φαράγγι του Καταφυκίου, που μήκος του φτάνει τα 500 με 600μ μας γοήτευσε τόσο, που υποσχθήκαμε ότι θα ξανάρθουμε αλλά, οργανωμένοι.

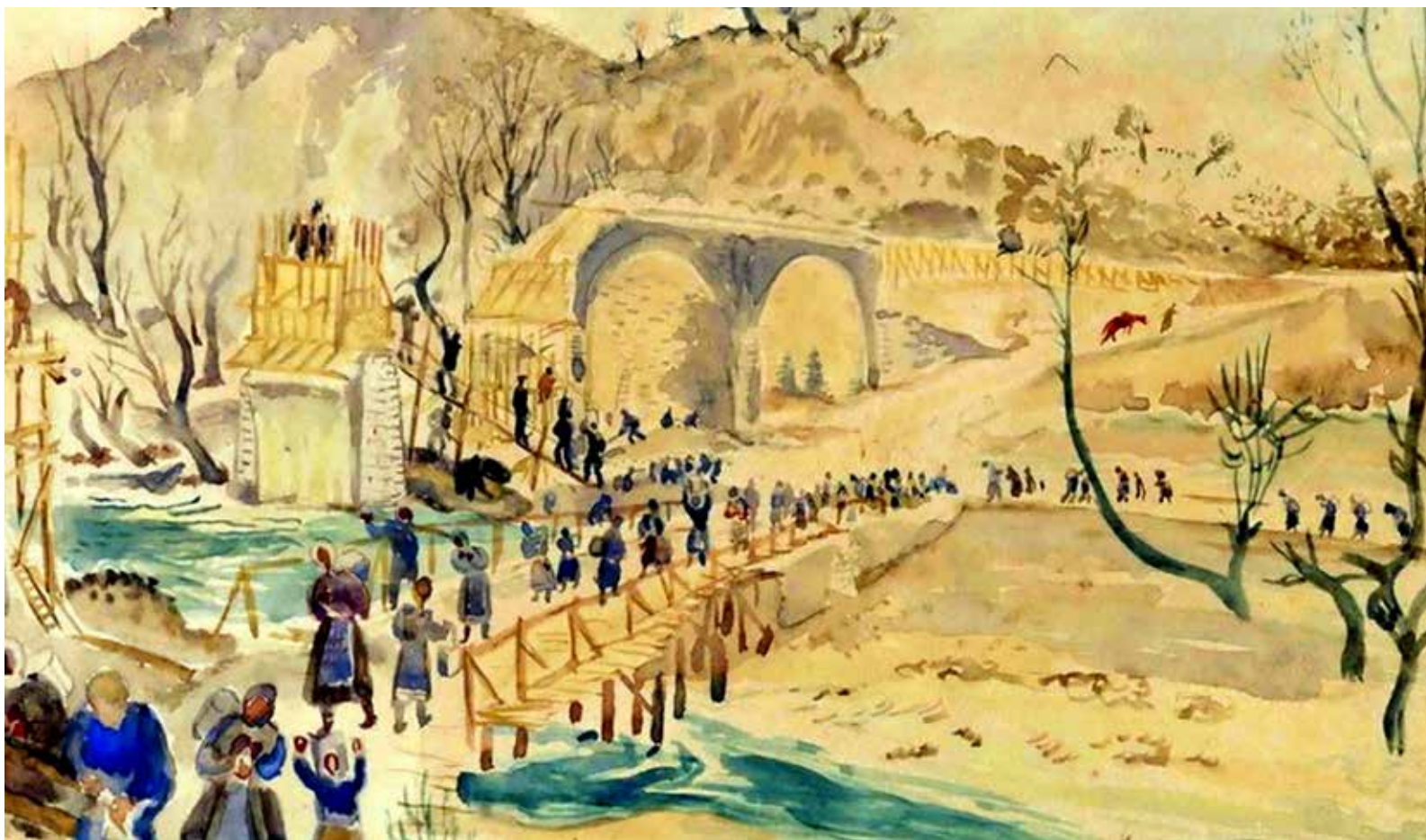
Αργύρης Θ. Παφίλης

Επάνω : Η είσοδος του Φαράγγιού

Αριστερά : Μέσα στο φαράγγι (φωτ. Αργύρη Παφίλη)

Σπύρος ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (1903-1985): Η γέφυρα της Κακαβιάς 1941

Για μια ιστορική και πολιτική οικονομία

Κείμενο του Thomas Piketty

Ας μου επιτραπεί να κλείσω εδώ με λίγα λόγια για τα οικονομικά και τις κοινωνικές επιστήμες. Όπως διευκρίνισα στην εισαγωγή δεν διανοούμαι άλλη θέση για τα οικονομικά εκτός από την υπαγωγή τους στις κοινωνικές επιστήμες, δίπλα στην ιστορία, την κοινωνιολογία, την ανθρωπολογία, τις πολιτικές επιστήμες και τόσες άλλες.

Ελπίζω ότι αυτό το βιβλίο έδειξε εν μέρει τι εννοώ με αυτό. Δεν αγαπώ πολύ τον όρο οικονομική επιστήμη» που φαίνεται τρομερά υπεροπτικός και που θα μπορούσε να δώσει την εντύπωση ότι τα οικονομικά έχουν επιτύχει μία ανώτερη επιστημονικότητα, εξειδικευμένα και διακριτή από εκείνη των άλλων επιστημών. Σαφώς προτιμώ τον όρο «πολιτική οικονομία» λίγο γερασμένο ίσως, που έχει

όμως το πλεονέκτημα να αναδεικνύει αυτό που κατά την γνώμη μου είναι το μόνο αποδεκτό χαρακτηριστικό των οικονομικών στους κόλπους των κοινωνικών επιστημών : την πολιτική, κανονιστική και ηθική σκόπευση.

Από την γέννηση της η πολιτική οικονομία επιζητεί να μελετά, επιστημονικά ή τουλάχιστον ορθολογικά, συστηματικά και μεθοδικά, ποίος πρέπει να είναι ο ιδανικός ρόλος του κράτους στην οικονομική και κοινωνική οργάνωση μιας χώρας ποίοι δημόσιοι θεσμοί και ποίες δημόσιες πολιτικές μας φέρνουν πιο κοντά σε μία ιδανική κοινωνία. Αυτή η απτόητη αξίωση να μελετάμε το καλό και το κακό, κάτι στο οποίο έχει ειδικευθεί ο κάθε πολίτης, μπορεί να

προκαλέσει ειρωνικά χαμόγελα, ενώ συχνά κάποιοι την σφετερίζονται ή τουλάχιστον την υπερτονίζουν. Είναι ωστόσο αναγκαία, ακόμα και απαραίτητη διότι είναι πολύ εύκολο για τους ερευνητές των κοινωνικών επιστημών να τοποθετούνται έξω από το δημόσιο διάλογο και την πολιτική αντιπαράθεση αρκούμενοι να παίζουν τους σχολιαστές και τους κατεδαφιστές όλων των απόψεων και όλων των στατιστικών. Οι ερευνητές των κοινωνικών επιστημών όπως άλλωστε όλοι οι διανοούμενοι και προπάντων όλοι οι πολίτες πρέπει να μετέχουν ενεργά στον δημόσιο διάλογο. Η συμμετοχή αυτή δεν αρκεί να γίνεται στο όνομα μεγάλων αφηρημένων αρχών (η δικαιοσύνη, η δημοκρατία, η ειρήνη στον κόσμο). Πρέπει να ενσαρκώνεται σε συγκεκριμένες επιλογές, θεσμούς και πολιτικές, είτε πρόκειται για το κοινωνικό κράτος, είτε για τους φόρους ή το χρέος. Οι πάντες κάνουν πολιτική, από τη θέση του ο καθένας. Δεν υπάρχει από τη μία πλευρά μία εκλεκτή ελίτ πολιτικών υπευθύνων και από την άλλη μία στρατιά σχολιαστών και θεατών, καλών μόνο για να βάζουν ένα ψηφοδέλτιο στην κάλη κάθε τέσσερα χρόνια.

Η ιδέα ότι η ηθική του ερευνητή και εκείνη του πολίτη είναι ασυμβίβαστες και ότι θα έπρεπε να διαχωρίσουμε τη συζήτηση για τα μέσα από εκείνη για τους σκοπούς, συνιστά κατά την γνώμη μου μία πλάνη, κατανοητή βέβαια, αλλά εν τέλει επικίνδυνη.

Για πάρα πολύ καιρό οι οικονομολόγοι προσπαθούσαν να ορίσουν την ταυτότητά τους με αφετηρία τις υποτιθέμενες επιστημονικές τους μεθόδους.

Στην πραγματικότητα οι μέθοδοι αυτές βασίζονται κυρίως σε μία άμετρη χρήση μαθηματικών υποδειγμάτων, τα οποία συχνά δεν είναι παρά μία δικαιολογία για να καταλαμβάνουν χώρο και να συγκαλύπτουν την κενότητα του λόγου. Υπερβολικά πολύ ενέργεια ξοδεύτηκε και εξακολουθεί ξοδεύεται σε εικασίες καθαρά θεωρητικές, χωρίς να έχουν ορισθεί με σαφήνεια τα οικονομικά δεδομένα που επιχειρείται να ερμηνευθούν ή τα κοινωνικά ή πολιτικά προβλήματα που επιχειρείται να επιλυθούν. Παρακολουθούμε σήμερα μεταξύ των οικονομικών ερευνητών ένα μεγάλο ενθουσιασμό για τις εμπειρικές μεθόδους βάσει ελεγχόμενων πραγμάτων.

Εφόσον χρησιμοποιούνται με μέτρο και ευθυκρισία, τέτοιες μέθοδοι μπορούν να είναι πολύ χρήσιμες και έχουν τουλάχιστον το πλεονέκτημα να προσανατολίζουν μερίδα του κλάδου στα συγκεκριμένα ερωτήματα και στη γνώση του πεδίου (καιρός ήταν). Ούτε οι νέες αυτές προσεγγίσεις είναι όμως πάντα απαλλαγμένες από κάποια πλάνη επιστημονισμού. Μπορεί π.χ. να αναλώνεται πολύ χρόνος για να αποδειχθεί η αδιαμφισβήτητη ύπαρξη μιας καθαρής και αληθινής αιτιατότητας και να λησμονείται εν τω μεταξύ ότι το θέμα έχει ίσως περιορισμένο ενδιαφέρον. Η χρήση αυτών των μεθόδων συχνά οδηγεί στο να αμελούνται τα διδάγματα της ιστορίας και να λησμονείται ότι η ιστορική εμπειρία παραμένει η κύρια πηγή γνώσης που διαθέτουμε. Δεν θα ξαναπαίξουμε την ιστορία του 20ου αιώνα κάνοντας σαν να μην είχε συμβεί ποτέ ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος ή σαν να μην είχαν θεσπιστεί ποτέ ο φόρος εισοδήματος και η αναδιανεμητική σύνταξη.

Στο πεδίο της ιστορίας είναι οπωσδήποτε πάντα δύσκολο να εδραιώνονται νε βεβαιότητα οι σχέσεις αιτίου και αποτελέσματος. Είμαστε αλήθεια σίγουροι ότι αυτή η πολιτική είχε εκείνη την επίπτωση ή μήπως εκείνη οφείλεται και σε κάποιαν άλλη αιτία;

Παρόλα αυτά, τα ατελή διδάγματα που μπορούμε να αντλήσουμε από την ιστορική έρευνα έχουν μία ανεκτίμητη και αναντικατάστατη αξία που καμία ελεγχόμενη πειραματική εμπειρία δεν θα μπορούσε ποτέ να φτάσει. ΑΝ θέλουν να προσπαθήσουν να είναι χρήσιμοι νομίζω ότι οι οικονομολόγοι πρέπει κυρίως να μάθουν να είναι πιο πραγματιστές στις μεθοδολογικές τους επιλογές να χρησιμοποιούν κάθε διαθέσιμο εργαλείο, προσεγγίζοντας έτσι τις άλλες κοινωνικές επιστήμες.

Αντίστροφα, οι ερευνητές των άλλων κοινωνικών επιστημών δεν πρέπει να αφήνουν τη μελέτη των οικονομικών δεδομένων στους οικονομολόγους ούτε να το βάζουν στα πόδια μόλις εμφανιστεί ένα αριθμητικό μέγεθος ή να κραυγάζουν ότι πρόκειται για απάτη, αρκούμενοι να λένε ότι κάθε αριθμητικό μέγεθος είναι μία κοινωνική κατασκευή –πράγμα που βέβαια πάντοτε αληθεύει, δεν φτάνει όμως. Κατά βάθος οι δύο αυτές μορφές παραίτησης έχουν την ίδια κατάληξη, διότι αφήνουν το πεδίο ελεύθερο σε άλλους.

Card Postal - ΑΘΗΝΑ 1899 : Το Παλάτι

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Πολιτικοί Σχηματισμοί

Γράφει ο Σπύρος ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ

Με τη γένεση του Ελληνικού Κράτους δημιουργούνται τα πρώτα κόμματα: το Αγγλικόν κόμμα, το Γαλλικόν κόμμα και το Ρωσικόν κόμμα. Όπως φανερώνουν τα ονόματά τους, ήταν προσανατολισμένα στις «Προστάτιδες» Δυνάμεις.

Το Αγγλικόν Κόμμα, των μπαρλέων ή της ρεδιγκότας, με ηγέτες τους Αλ. Μαυροκορδάτο, Ανδρ. Ζαΐμη, Ανδρ. Λόντο και συμπαραστάτη τον Σπ. Τρικούπη.

Υιοθετούσε σταθερή αγγλόφιλη πολιτική, πιστεύοντας ότι η Αγγλία, λόγω των συμφερόντων της στην Ανατολή, είναι η μόνη δύναμη που μπορεί να αντιταχθεί στα επεκτατικά σχέδια της Ρωσίας. Υποστήριζε τη δημιουργία ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους ενάντια στα ρωσικά σχέδια για τρεις ηγεμονίες.

Είχε επιρροή στους μεγαλοκοτζαμπάσηδες του Μοριά, τους μεγαλοκαπεταναίους των νησιών, το τραπεζικό κεφάλαιο, τους Φαναριώτες, τους ανώτερους και μέσους διοικητικούς υπαλλήλους και μια μερίδα διανοούμενων καθηγητών

Πανεπιστημίου. Η επιρροή του σε πλατειές λαϊκές μάζες ήταν ασήμαντη.

Στη δίκη των Κολοκοτρώνη και Πλαπούτα επενέβη υπέρ των κατηγορουμένων και ο Αλ. Μαυροκορδάτος επικρίνοντας τον τρόπο διεξαγωγής της δίκης με αποτέλεσμα να παυτεί από την κυβέρνηση από την Βαυαρική Αντιβασιλεία.

Επικρατούσε και στα νησιά.

Το Γαλλικόν Κόμμα, της μοσχομάγκας [Σημ. μάγκα: μικρός στρατιωτικός σχηματισμός, παρέα / μοσχομάγκα: σκωπτικό παρωνύμιο των γυμνών και πεινασμένων αγωνιστών του '21 / μάγκας: ασύδοτος και ανεπάγγελτος τύπος], με ηγέτη τον Ι. Κωλέττη και επιφανή στελέχη τους Β. Μαυροβουνιώτη, Ι. Μακρυγιάννη, Γ. Κουντουριώτη

Ήταν προσανατολισμένο στη γαλλική πολιτική.

Ήταν κόμμα διανοουμένων αλλά συμπαρατάσσονταν μαζί του πρόκριτοι, στρατιωτικοί, λόγιοι και έμποροι που είχαν σπουδάσει και μείνει στη δυτική Ευρώπη. Συγκέντρωνε, όμως, γύρω του και ό,τι πιο καθυστερημένο είχε να επιδείξει η κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας. Είχε πλατιά λαϊκή βάση χάρη στην επιρροή των κυριοτέρων στελεχών του στις μάζες των αγροτών - αγωνιστών.

Ο Γάλλος πρεσβευτής στην Αθήνα Thouvenel έγραφε για το κόμμα του Ι. Κωλέττη:

«Είχε μεθ' εαυτού την ζωηροτέραν μερίδα του Έθνους, τα παληκάρια και την ταραχοποιόν αυτών πελατείαν».

Επικρατούσε στη Στερεά Ελλάδα.

Το Γαλλικόν Κόμμα συνέχισε να υπάρχει και μετά το θάνατο του Ι. Κωλέττη (1847). Ήταν το μακροβιότερο από τα τρία πρώτα ελληνικά κόμματα.

Το Ρωσικόν Κόμμα, των ναπαίων ή μουζίκων. Ιδρυτής του ο Ι. Καποδίστριας. Ηγετικά στελέχη ήταν οι Θ. Κολοκοτρώνης, Ανδρ. Μεταξάς, Κων. Κανάρης, Κίτσος Τζαβέλας, Γενναίος Κολοκοτρώνης, Κων. Οικονόμος. Είχε το προσωνύμιο Κόμμα των Ναπαίων από το όνομα κάποιου Νάπα, φανατικού οπαδού του Ι. Καποδίστρια.

Διατηρούσε επαφή με τη ρωσική διπλωματία. Έριχνε μεγάλο βάρος στην προάσπιση της Ορθοδοξίας, γεγονός που του προσέδιδε μεγαλύτερο λαϊκό έρεισμα.

Γύρω του συνασπιζόταν μια μερίδα μεσαιών γαιοκτημόνων, μια μερίδα, επίσης, της καθυστερημένης αγροτικής μάζας, που επηρεάζεται από την κίνηση των «φιλορθοδόξων» και του κλήρου και μετρημένοι διανοούμενοι με κύριο εκπρόσωπο τον ιστορικό και εκδότη Ι. Φιλήμονα. Συγκέντρωνε, γενικώς, τους οπαδούς της ρωσικής πολιτικής.

Επικρατεί στο Μοριά.

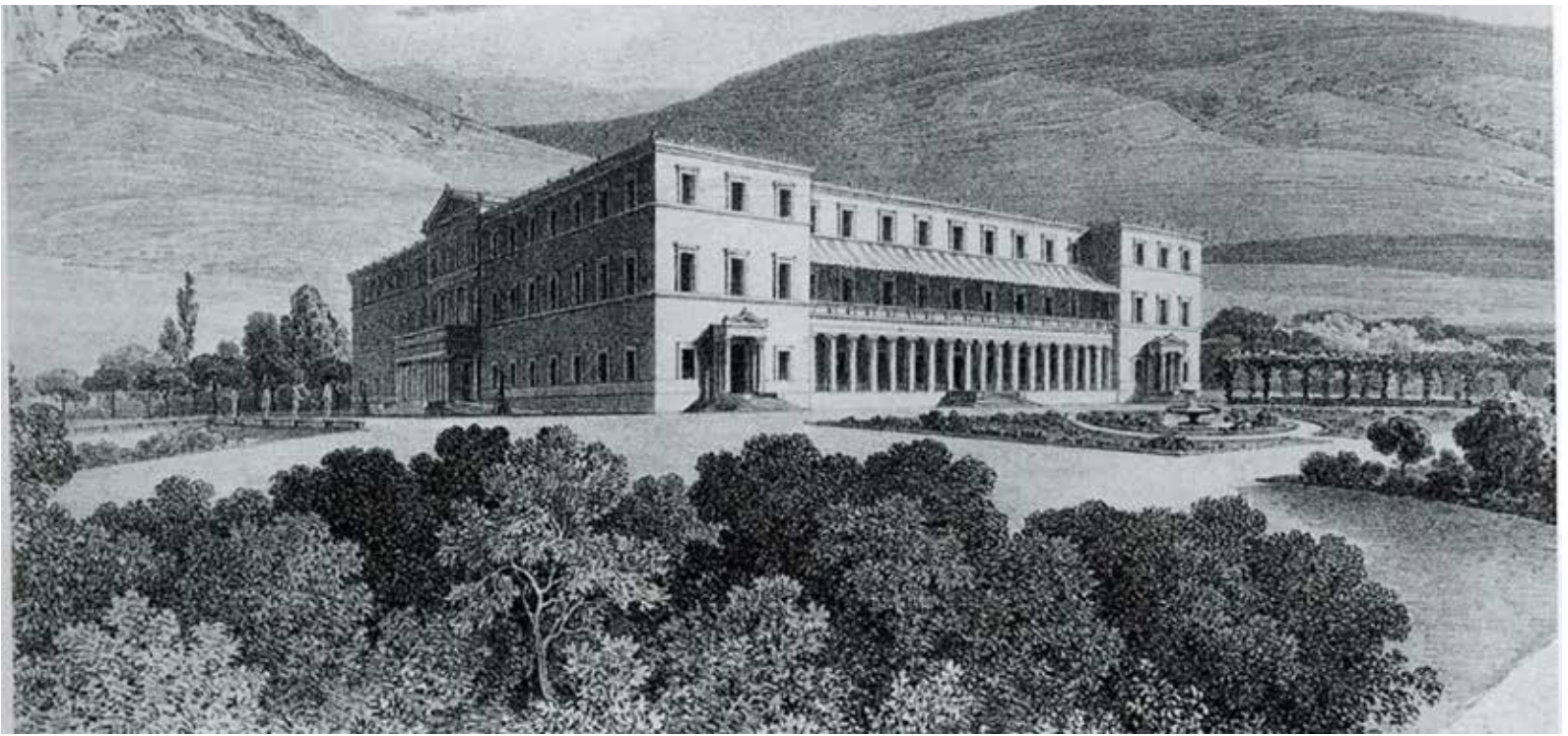
Μετά τη «βρεφική» ηλικία της πολιτικής ζωής της χώρας και για μια μακρά περίοδο, τα πολιτικά κόμματα συγκροτούνταν από τις προσωπικές πολιτικές πελατείες κάποιων τοπαρχών, όπως τα κόμματα των Ράλλη, Ζαΐμη, Μαυρομιχάλη ή ήταν ολιγαρχικά κόμματα προυχόντων, όπως του Θεοτόκη, που στην ουσία ήταν χαλαρές «συνομοσπονδίες» προσωπικών κομμάτων και τοπικών αρχηγών υπό την αρχηγία κάποιου απ' αυτούς που έδινε το όνομά του στο κόμμα.

Δηλαδή, τα κόμματα του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα αποτελούνταν από ένα σύνολο ανθρώπων, κοινής συνήθως γεωγραφικής προέλευσης προσκείμενων σε κάποιο τοπάρχη με προσβάσεις στον κρατικό μηχανισμό, που προσπαθούσε να προωθήσει προσωπικά ή τοπικά συμφέροντα της εκλογικής του βάσης. Δεν ήταν βέβαια λίγες οι φορές που πολιτευτές άλλαζαν παρατάξεις και αρχηγούς με γνώμονα πάντα το προσωπικό τους συμφέρον.

Ο Βαυαρός φιλέλληνας Φρειδερίκος-Γουλιέλμος Τίρς ήταν ο πρώτος που διατύπωσε την άποψη ότι τα ελληνικά κόμματα αποτελούνταν από πελατειακές ενώσεις. Ο Τίρς υποστηρίζει ότι επειδή κατά την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας, η κεντρική εξουσία δεν μπορούσε να προστατεύσει ικανοποιητικά τους ανθρώπους, δημιουργήθηκαν μη κρατικές κοινότητες με ισχυρούς αρχηγούς.

Αυτή η δομή αποτέλεσε τη βάση των κομμάτων. Ξεπερνώντας την αμυντική λειτουργία των πελατειακών ενώσεων της οθωμανικής περιόδου, μετά την απελευθέρωση τα κόμματα ανέλαβαν την εκπροσώπηση των συμφερόντων των οπαδών

Το κτίριο της Βουλής ως ανάκτορο του Όθωνα.

τους. Ο Τίρς θεωρούσε αυτό το σύστημα «φυσικό» και «αναγκαίο» σχήμα οργάνωσης μιας κοινωνίας που έπρεπε να φροντίζει μόνη της τον εαυτό της.

Ο Γεώργιος-Λουδοβίκος Μάουρερ διατύπωσε τη θέση για «εγωιστική επιδίωξη της εξουσίας, του μόνου σκοπού που υπηρετούσαν οι πολιτικές ομάδες». Αυτό που συνέδεε τους κομματικούς σχηματισμούς δεν ήταν «τα μεγάλα συμφέροντα, όπως σε άλλες χώρες, αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις μόνο προσωπικές οπισθοβουλίες. [...] Από εκεί προέρχεται το παράξενο θέατρο που μπορεί να δει κανείς στην Ελλάδα: εκείνος που σήμερα είναι κυβερνητικός ή οπαδός του Συντάγματος, μετά τέσσερις εβδομάδες να υπερασπίζεται με τον μεγαλύτερο ζήλο τις ακριβώς αντίθετες αρχές».

Ο τραπεζίτης Ιωάννης-Γαβριήλ Εϋνάρδος έγραφε, μεταξύ άλλων, από την Γενεύη την 30.11. 1832 στον Όθωνα:

«Οι πληγές της Ελλάδος είναι οι αρχηγοί της, Άπαντες έχουν γλώσσαν χρυσομένην. Ασχολούνται (κατά το πλείστον τουλάχιστον) αποκλειστικώς με τα ιδιαίτερα συμφέροντά των. Και τούτο υπό το πρόσχημα του αγνότερου πατριωτισμού. Άπαντες είναι ικανότατοι εις το να προ-βάλλουν τον εαυτόν των και να εκμηδενίζουν τους αντιπάλους των με εκθέσεις πλήρεις υπερβολής...».

Στη συνέχεια συνιστούσε στο βασιλιά να δυσπιστεί προς τους πολιτικούς και σταθεί υπεράνω των κομμάτων. Και συνεχίζει:

«...Έλαβα το θάρρος να δώσω εις την Μεγαλειότητά σας μίαν εικόνα ήκιστα κολακευτικήν των Ελλήνων αρχηγών. Αλλά όταν επανφέρω εις την μνήμην μου όλα όσα συνέβησαν κατά τα επτά έτη κατά τα οποία ησχολήθην σχεδόν αποκλειστικώς με τας υποθέσεις της Ελλάδος, πιστεύω ότι δεν είναι υπερβολική. Εν τούτοις, Μεγαλειότατε, έχω την ακράδαντον πεποίθησιν ότι όλοι αυτοί οι μηχανορράφοι αρχηγοί θα σπεύσουν να υποταχθούν εις την εξουσίαν Σας, και ότι όσον μεγαλυτέραν υπήρξε η διχόνοια εις την Ελλάδα μεταξύ των διαφόρων κομμάτων, τόσον περισσότερον ευκολίαν θα έχει η Κυβέρνησις σας να εγκαταστήση ισχυρούς θεσμούς...».

Είναι χαρακτηριστικός και ο ορισμός, που δίνει ο Εμμ. Ροΐδης για τα κόμματα:

«Κόμμα είναι ομάς ανθρώπων ειδότην ν' αναγιγνώσκωσι και ν' ανορθογραφώσιν, εχόντων χείρας και πόδας υγιείς,

αλλά μισούντων πάσαν εργασίαν, οίτινες ενούμενοι υπό ένα οποιονδήποτε αρχηγόν ζητούσι ν' αναβιβάσωσιν αυτόν δια παντός μέσου εις την έδραν του πρωθυπουργού, ίνα παρέχη αυτοίς τα μέσα να ζώσι χωρίς να σκάπτωσιν».

Αυτού του είδους η κριτική παρουσιάζεται σε παλαιότερα ιστορικά κείμενα, που αντί να αναλύουν τις εξελικτικές πολιτικές διαδικασίες ανέδυναν μια προκατάληψη για τα πολιτικά κόμματα. Έδιναν δε εύκολη δικαιολογία στους κατά καιρούς δικτάτορες για σώσουν τη χώρα από το «διεφθαρμένο κομματικό κράτος». Ακόμη και σήμερα είναι ο εύκολο στόχος της κοινής γνώμης σε δύσκολες πολιτικά περιόδους.

Με την παρουσία του Ελ. Βενιζέλου στην πολιτική ζωή της χώρας και την ίδρυση του Κόμματος των Φιλελευθέρων ξεκίνησε η δημιουργία κομμάτων αρχηγικών μεν αλλά συνεκτικότερων.

Την τρίτη δεκαετία του 20ου αιώνα η ίδρυση του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας αρχίζει να διαφοροποιεί ιδεολογικά και ταξικά τα πολιτικά κόμματα.

Κατά την μεταπολεμική περίοδο, τα πολιτικά κόμματα, με αρχηγική μορφή, είτε αποτελούσαν συνέχεια εκείνων της προπολεμικής, είτε απεικόνιζαν τα πάθη της εμφυλιοπολεμικής περιόδου με αποκορύφωμα τη διατήρηση εκτός νόμου του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος.

Η μεταπολίτευση του 1974 έδωσε την ευκαιρία να δημιουργηθούν κομματικοί σχηματισμοί αρχών με δημοκρατική δομή, που οι κυριότεροι διατηρούνται μέχρι σήμερα (2004) και όταν χρειάστηκε κάποια απ' αυτά να αλλάξουν ηγεσία, αυτό έγινε δημοκρατικά, ομαλά και χωρίς σοβαρούς εσωτερικούς τριγμούς. Εμφανίζονται επίσης, την περίοδο αυτή, κομματικοί σχηματισμοί-κομπάρσοι, που κατά την εκλογική τους δραστηριότητα συγκεντρώνουν ελάχιστο αριθμό ψήφων και κομματικοί σχηματισμοί-διάττοντες αστέρες, δορυφόροι μεγαλύτερων, που μετά από μια σύντομη εκλογική παρουσία αυτοδιαλύονται.

Ας σημειωθεί ότι για πρώτη φορά σε ελληνικό συνταγματικό κείμενο γίνεται αναφορά σε πολιτικά κόμματα στο Σύνταγμα του 1975:

«1. Έλληνες πολίτες που έχουν το εκλογικό δικαίωμα μπορούν ελεύθερα να ιδρύουν και να συμμετάσχουν σε πολιτικά κόμματα, που η οργάνωση και η δράση τους οφείλει να εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Πολίτες που δεν απέκτησαν ακόμη το δικαίωμα να εκλεγούν μπορούν να συμμετέχουν στα τμήματα νέων των κομμάτων.

2. Τα κόμματα έχουν δικαίωμα στην οικονομική τους ενίσχυση από το Κράτος για τις εκλογικές και τις λειτουργικές τους δαπάνες, όπως ο νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις διαφάνειας ως προς τις εκλογικές δαπάνες και γενικά την οικονομική διαχείριση των κομμάτων, των βουλευτών, των υποψηφίων βουλευτών και των υποψηφίων στην τοπική αυτοδιοίκηση όλων των βαθμών. Με νόμο επιβάλλεται ανώτατο όριο εκλογικών δαπανών, μπορεί να απαγορεύονται ορισμένες μορφές προεκλογικής προβολής και καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η παράβαση των σχετικών διατάξεων συνιστά λόγο έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα με πρωτοβουλία του ειδικού οργάνου του επόμενου εδαφίου. Ο έλεγχος των εκλογικών δαπανών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών διενεργείται από ειδικό όργανο που συγκροτείται και με τη συμμετοχή ανώτατων δικαστικών λειτουργιών, όπως νόμος ορίζει. Με νόμο μπορούν να επεκταθούν οι ρυθμίσεις αυτές και στους υποψηφίους για άλλες αιρετές θέσεις.

3. Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος στους δικαστικούς λειτουργούς και σε όσους υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις και στα σώματα ασφαλείας. Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στους υπαλλήλους του Δημο-σίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή δημο-σίων επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή επιχειρήσεων η διοίκηση των οποίων ορίζεται άμεσα ή έμμεσα από το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή μέτοχο» (άρθρο 29).

ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ σε ΕΚΛΟΓΕΣ & ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΑ

Μέχρι τις εθνικές εκλογές της 20.09.2015 καταγράφονται 679 πολιτικοί σχηματισμοί. Απ' αυτούς 150 δεν εμφανίζονται σε καμιά εκλογική αναμέτρηση. 27 από τους πολιτικούς σχηματισμούς είναι εκλογικές συμπράξεις και 45 συνασπισμοί δύο ή περισσότερων πολιτικών σχηματισμών.

Μετά από τις εθνικές εκλογές της 20.09.2015 δημιουργήθηκαν (μερικά και καταργήθηκαν) 26 νέα πολιτικά κόμματα. Πολιτικοί σχηματισμοί σε εκλογικές αναμετρήσεις 320 πολιτικοί σχηματισμοί εμφανίζονται αυτόνομα σε εκλογικές αναμετρήσεις, 66 πολιτικοί σχηματισμοί σε άλλες πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται αυτόνομα και σε άλλες ως συνιστώσες συνασπισμών ή εκλογικών συμπράξεων και 142 πολιτικοί σχηματισμοί εμφανίζονται μόνον ως συνιστώσες συνασπισμών ή εκλογικών συμπράξεων.

Σε 58 εκλογικές αναμετρήσεις εμφανίζονται Ανεξάρτητοι – Μεμονωμένοι υποψήφιοι.

Στις περισσότερες εκλογικές αναμετρήσεις (27) εμφανίζεται το Κ.Κ.Ε.: Σε 21 εκλογικές αναμετρήσεις (14 εθνικές εκλογές, 7 ευρωεκλογές) αυτόνομα και σε 6 εκλογικές αναμετρήσεις (5 εθνικές εκλογές, 1 ευρωεκλογή) ως συνιστώσα συνασπισμών και εκλογικών συμπράξεων. Στις λιγότερες εκλογικές αναμετρήσεις (από 1) εμφανίζονται 295 πολιτικοί σχηματισμοί: 224 αυτόνομα και 71 ως συνιστώσες συνασπισμών και εκλογικών συμπράξεων.

Κατά μέσον όρο εμφανίζονται 12 πολιτικοί σχηματισμοί ανά εκλογική αναμέτρηση

Αναλυτικά: (Α = αυτόνομα, Α & Σ = αυτόνομα & συνιστώσα συνασπισμών, Σ = συνιστώσα συνασπισμών)

	A	A & Σ	Σ	ΣΥΝ	
Σε 27 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται		1		1	κόμμα
Σε 25 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται	1	1		2	κόμματα
Σε 21 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται		2		2	κόμματα
Σε 20 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται	1			1	κόμμα
Σε 19 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται		1		1	κόμμα
Σε 18 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται		1		1	κόμμα
Σε 16 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται		1		1	κόμμα
Σε 15 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	1	1		2	κόμματα
Σε 14 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	1	1		2	κόμματα
Σε 13 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	1	1		2	κόμματα
Σε 12 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται		2		2	κόμματα
Σε 11 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται		4	1	5	κόμματα
Σε 10 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται		4		4	κόμματα
Σε 9 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	2		1	3	κόμματα
Σε 8 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	1	4	2	7	κόμματα
Σε 7 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	6	5	18	29	κόμματα
Σε 6 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	3	6	2	11	κόμματα
Σε 5 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	8	6	5	19	κόμματα
Σε 4 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	13	5	3	21	κόμματα
Σε 3 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	14	10	12	36	κόμματα
Σε 2 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	44	10	27	81	κόμματα
Σε 1 πολιτική αναμέτρηση εμφανίζονται	224		71	295	κόμματα

Πολιτικοί σχηματισμοί σε κοινοβούλια

Από τους 386 πολιτικούς σχηματισμούς που εμφανίζονται αυτόνομα σε εκλογικές αναμετρήσεις 124 εμφανίζονται σε κοινοβούλια (εθνικό, ευρωπαϊκό, γερουσία) σε διάφορες περιόδους.

Περισσότερες φορές (25) εμφανίζεται σε κοινοβούλια η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ (17 στο εθνικό και 8 στο ευρωπαϊκό κοινοβούλιο). Λιγότερες φορές (από 1) εμφανίζονται 69 πολιτικοί σχηματισμοί.

28 φορές εμφανίζονται σε κοινοβούλιο Ανεξάρτητοι - Μεμονωμένοι υποψήφιοι μετά από εκλογές.

Κατά μέσον όρο στο εθνικό κοινοβούλιο εμφανίζονται 5 πολιτικοί σχηματισμοί ανά περίοδο, στη γερουσία 6 πολιτικοί σχηματισμοί ανά περίοδο και στο ευρωκοινοβούλιο 5 πολιτικοί σχηματισμοί ανά περίοδο.

Αναλυτικά:

1	πολιτικός σχηματισμός εμφανίζεται σε κοινοβούλια	25	περιόδους
1	πολιτικός σχηματισμός εμφανίζεται σε κοινοβούλια	23	περιόδους
2	πολιτικοί σχηματισμοί εμφανίζονται σε κοινοβούλια	20	περιόδους
1	πολιτικός σχηματισμός εμφανίζεται σε κοινοβούλια	15	περιόδους
1	πολιτικός σχηματισμός εμφανίζεται σε κοινοβούλια	14	περιόδους
3	πολιτικοί σχηματισμοί εμφανίζονται σε κοινοβούλια	8	περιόδους
1	πολιτικός σχηματισμός εμφανίζεται σε κοινοβούλια	7	περιόδους
4	πολιτικοί σχηματισμοί εμφανίζονται σε κοινοβούλια	6	περιόδους
3	πολιτικοί σχηματισμοί εμφανίζονται σε κοινοβούλια	5	περιόδους
6	πολιτικοί σχηματισμοί εμφανίζονται σε κοινοβούλια	4	περιόδους
13	πολιτικοί σχηματισμοί εμφανίζονται σε κοινοβούλια	3	περιόδους
19	πολιτικοί σχηματισμοί εμφανίζονται σε κοινοβούλια	2	περιόδους
69	πολιτικοί σχηματισμοί εμφανίζονται σε κοινοβούλια	1	περίοδο

Συγκεντρωτικά οι εμφανίσεις των πολιτικών σχηματισμών σε εκλογές και κοινοβούλια ανά εκλογική αναμέτρηση:

	A	A & Σ	Σ	ΣΥΝ	
Σε 27 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται		1		1	κόμμα
Σε 25 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται	1	1		2	κόμματα
Σε 21 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται		2		2	κόμματα
Σε 20 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται	1			1	κόμμα
Σε 19 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται		1		1	κόμμα
Σε 18 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται		1		1	κόμμα
Σε 16 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζεται		1		1	κόμμα
Σε 15 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	1	1		2	κόμματα
Σε 14 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	1	1		2	κόμματα
Σε 13 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	1	1		2	κόμματα
Σε 12 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται		2		2	κόμματα
Σε 11 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται		4	1	5	κόμματα
Σε 10 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται		4		4	κόμματα
Σε 9 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	2		1	3	κόμματα
Σε 8 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	1	4	2	7	κόμματα
Σε 7 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	6	5	18	29	κόμματα
Σε 6 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	3	6	2	11	κόμματα
Σε 5 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	8	6	5	19	κόμματα
Σε 4 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	13	5	3	21	κόμματα
Σε 3 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	14	10	12	36	κόμματα
Σε 2 πολιτικές αναμετρήσεις εμφανίζονται	44	10	27	81	κόμματα
Σε 1 πολιτική αναμέτρηση εμφανίζονται	224		71	295	κόμματα

Α' Εμφάνιση Πολιτικών Σχηματισμών σε Εκλογές & Κοινοβούλια

Σε 14 εθνικές εκλογές και τις 2 της γερουσίας δεν εμφανίζονται νέα κόμματα.

Οι περισσότεροι πρωτοεμφανιζόμενοι πολιτικοί σχηματισμοί (29) βρίσκονται στις εθνικές εκλογές της 05.03.1950 και οι λιγότεροι (από 1) σε 15 εκλογικές αναμετρήσεις.

Υποψήφιοι Ανεξάρτητοι – Μεμονωμένοι εμφανίζονται α' φορά στις εθνικές εκλογές του Σεπτεμβρίου 1850.

Αναλυτικά:

29	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 1	εκλογική αναμέτρηση
20	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 1	εκλογική αναμέτρηση
19	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 2	εκλογικές αναμετρήσεις
18	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 1	εκλογική αναμέτρηση
17	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 1	εκλογική αναμέτρηση
16	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 1	εκλογική αναμέτρηση
14	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 1	εκλογική αναμέτρηση
13	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 1	εκλογική αναμέτρηση
11	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 3	εκλογικές αναμετρήσεις
10	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 3	εκλογικές αναμετρήσεις
9	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 1	εκλογική αναμέτρηση
8	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 2	εκλογικές αναμετρήσεις
7	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 5	εκλογικές αναμετρήσεις
6	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 5	εκλογικές αναμετρήσεις
5	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 5	εκλογικές αναμετρήσεις
4	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 5	εκλογικές αναμετρήσεις
3	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 3	εκλογικές αναμετρήσεις
2	κόμματα εμφανίζονται για α' φορά σε 2	εκλογικές αναμετρήσεις
1	κόμμα εμφανίζεται για α' φορά σε 15	εκλογικές αναμετρήσεις

Νέοι πολιτικοί σχηματισμοί δεν εμφανίζονται σε κοινοβούλια μετά από 21 εθνικές εκλογές, 2 εκλογές για γερουσία και 2 ευρωεκλογές.

Οι περισσότεροι νέοι πολιτικοί σχηματισμοί (9) εμφανίζονται στο κοινοβούλιο μετά τις εθνικές εκλογές της 07.11.1926 και οι λιγότεροι (από 1) εμφανίζονται σε κοινοβούλια μετά από 21 εκλογικές αναμετρήσεις.

Υποψήφιοι Ανεξάρτητοι - Μεμονωμένοι εμφανίζονται α' φορά σε κοινοβούλιο μετά τις εθνικές εκλογές του Σεπτεμβρίου 1850.

Αναλυτικά:

9	κόμματα εμφανίζονται α' φορά σε κοινοβούλιο μετά από 1	εκλογ. αναμέτρηση
7	κόμματα εμφανίζονται α' φορά σε κοινοβούλιο μετά από 1	εκλογ. αναμέτρηση
6	κόμματα εμφανίζονται α' φορά σε κοινοβούλια μετά από 3	εκλογ. αναμετρήσεις
5	κόμματα εμφανίζονται α' φορά σε κοινοβούλια μετά από 4	εκλογ. αναμετρήσεις
4	κόμματα εμφανίζονται α' φορά σε κοινοβούλια μετά από 6	εκλογ. αναμετρήσεις
3	κόμματα εμφανίζονται α' φορά σε κοινοβούλια μετά από 2	εκλογ. αναμετρήσεις
2	κόμματα εμφανίζονται α' φορά σε κοινοβούλια μετά από 10	εκλογ. αναμετρήσεις
1	κόμματα εμφανίζονται α' φορά σε κοινοβούλια μετά από 21	εκλογ. αναμετρήσεις

Κατά εκλογική αναμέτρηση και κοινοβούλια οι πρωτοεμφανιζόμενοι πολιτικοί σχηματισμοί:

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ Μάιος - Αύγουστος 1844

Σε εκλογές & κοινοβούλιο:

ΑΓΓΛΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Αλ. Μαυροκορδάτος

ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Ι. Κωλέττης

ΗΝΩΜΕΝΗ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ (ΑΛΛΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ)

ΡΩΣΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Ανδρ. Μεταξάς

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ Ιούνιος 1847 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ & ΣΥΜΠΡΑΤΤΟΝΤΕΣ - Ι. Κωλέττης	ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 20.12.1881 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ Σεπτέμβριος 1850 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ - ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΟΙ ΚΟΜΜΑ ΚΡΙΕΖΗ & ΣΥΜΠΡΑΤΤΟΝΤΕΣ - Αντ. Κριεζής	ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 07.04.1885 ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 04.01.1887
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ Σεπτέμβριος 1853	ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 14.10.1890 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΤΡΙΤΟΝ ΚΟΜΜΑ - Δ. Ράλλης
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ Οκτώβριος 1856 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΚΟΜΜΑ ΒΟΥΛΓΑΡΗ & ΣΥΜΠΡΑΤΤΟΝΤΕΣ - Δ. Βούλγαρης	ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 03.05.1892 ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 16.04.1895 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Κ. Καραπάνος
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ Αύγουστος 1859 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΚΟΜΜΑ ΜΙΑΟΥΛΗ & ΣΥΜΠΡΑΤΤΟΝΤΕΣ - Αθ. Μιαούλης	ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 07.02.1899 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Αλ. Ζαΐμης
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ Δεκέμβριος 1860 - Μάρτιος 1861	ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 17.11.1902 ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 20.02.1905 ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 26.03.1906
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 14-17.05.1865 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΟΜΙΤΑΤΟΝ ή ΚΟΜΜΑ ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗ - Επ. Δεληγεώργης ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Αλ. Κουμουνδούρος ΚΟΜΜΑ ΒΟΥΛΓΑΡΗ - Δ. Βούλγαρης ΟΘΩΝΙΚΟΙ	ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 08.08.1910 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΙ - Αλ. Παπαναστασίου ΛΑΪΚΟΙ (ΟΠΑΔΟΙ ΑΛΛΑΓΗΣ) ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Ν. Δημητρακόπουλος ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ (Θεσσαλονίκη) - Ι. Πασαλίδης ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ “ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ”
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 21.03.1868	ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 28.11.1910 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΚΟΜΜΑ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ - Ελ. Βενιζέλος
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 16-19.05.1869 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΚΟΜΜΑ ΖΑΪΜΗ - Θρ. Ζαΐμης	ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 11.03.1912 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΑΪΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Αλ. Παπαναστασίου
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 26.02.1872 Σε εκλογές & κοινοβούλιο: ΝΕΩΤΕΡΙΣΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Χαρ. Τρικούπης	ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 31.05.1915 Σε εκλογές & κοινοβούλιο:
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 27-30.01.1873	
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 23-26.06.1874	
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 18-21.07.1875	
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 23.09.1879	

ΚΟΜΜΑ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΝΩΝ - Δ. Γούναρης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 06.12.1915

Σε εκλογές & κοινοβούλιο:

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΒΟΡ. ΗΠΕΙΡΟΥ
ΕΘΝΙΚΟΝ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Ν. Στράτος
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΟΜΑΣ - Δραγούμης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 01.11.1920

Σε εκλογές & κοινοβούλιο:

ΗΝΩΜΕΝΗ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΙΣ - Δ. Γούναρης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 16.12.1923

Σε εκλογές & κοινοβούλια:

ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ - Αλ. Μυλωνάς
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ - ΚΟΜΜΑ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ - Αλ.
Παπαναστασίου
ΕΒΡΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ (Θεσσαλονίκη)
ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΙ ΔΥΤ. ΘΡΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 07.11.1926

Σε εκλογές:

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ - Αλ. Παπαναστασίου
ΕΝΙΑΙΟΝ ΜΕΤΩΠΟΝ ΕΡΓΑΤΩΝ, ΑΓΡΟΤΩΝ &
ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ - Ανδρόνικος Χαϊτάς
ΕΝΩΣΙΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ - Γ. Καφαντάρης, Ανδρ.
Μιχαλακόπουλος
ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΝ ΚΟΜΜΑ

ΚΟΜΜΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ & ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ - Γ. Μελάς
ΚΟΜΜΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΚΟΜΜΑ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΝΩΝ ΛΑΪΚΩΝ
ΚΟΜΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΦΡΟΝΩΝ - Ι. Μεταξάς
ΚΟΜΜΑ ΛΑΪΚΟΕΛΕΥΘΕΡΟΦΡΟΝΩΝ
ΛΑΪΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Παν. Τσαλδάρης
ΣΥΜΠΡΑΞΙΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΩΝ
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΠΡΟΦΥΓΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Θεμ.

Σοφούλης

Σε κοινοβούλιο:

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ - Αλ. Παπαναστασίου
ΕΝΙΑΙΟΝ ΜΕΤΩΠΟΝ ΕΡΓΑΤΩΝ, ΑΓΡΟΤΩΝ &
ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΕΝΩΣΙΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ - Γ. Καφαντάρης, Ανδρ.
Μιχαλακόπουλος
ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΝ ΚΟΜΜΑ

ΚΟΜΜΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ & ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ - Γ. Μελάς
ΚΟΜΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΦΡΟΝΩΝ - Ι. Μεταξάς
ΛΑΪΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Παν. Τσαλδάρης
ΣΥΜΠΡΑΞΙΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΩΝ

ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΠΡΟΦΥΓΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Θεμ.
Σοφούλης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 19.08.1928

Σε εκλογές:

Α.Ε.Κ. - Αλ. Παπαναστασίου
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΒΑΣΙΛΟΦΡΟΝΕΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ - Αριστομ. Μητσοτάκης
ΕΘΝΙΚΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Γ. Κονδύλης
ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ - Κων. Ζαβιτζιάνος
ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Γ. Καφαντάρης
ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Ανδρ.
Μιχαλακόπουλος
Σε κοινοβούλιο:
Α.Ε.Κ. - Αλ. Παπαναστασίου
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΒΑΣΙΛΟΦΡΟΝΕΣ
ΕΘΝΙΚΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Γ. Κονδύλης
ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ - Κων. Ζαβιτζιάνος
ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Γ. Καφαντάρης
ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Ανδρ.
Μιχαλακόπουλος

ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣ 21.04.1929

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 26.09.1932

Σε εκλογές & κοινοβούλιο:

ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ - Ι. Σοφιανόπουλος
ΕΘΝΙΚΟΝ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Γ. Κονδύλης
ΕΝΙΑΙΟ ΜΕΤΩΠΟ ΕΡΓΑΤΩΝ & ΑΓΡΟΤΩΝ

ΕΚΛΟΓΕΣ ΓΕΡΟΥΣΙΑΣ 26.09.1932

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 05.03.1933

Σε εκλογές:

ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ - Ελ. Βενιζέλος
ΗΝΩΜΕΝΗ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΙΣ - Παν. Τσαλδάρης
Κ.Κ.Ε.
ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟΜΑΡΞΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ
ΕΛΛΑΔΟΣ - Χ. Αλεξόπουλος
Σε κοινοβούλιο:
ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ - Ελ. Βενιζέλος
ΗΝΩΜΕΝΗ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΙΣ - Παν. Τσαλδάρης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 09.06.1935

Σε εκλογές:

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Θ. Πάγκαλος
ΕΝΩΣΙΣ ΒΑΣΙΛΟΦΡΟΝΩΝ
Κ.Κ.Ε. & ΣΥΜΠΡΑΤΤΟΝΤΕΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ
ΣΥΜΠΡΑΤΤΟΝΤΑ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ - Παν.

Τσαλδάρης, Γ. Κονδύλης
Σε κοινοβούλιο:
ΕΝΩΣΙΣ ΒΑΣΙΛΟΦΡΟΝΩΝ
ΣΥΜΠΡΑΤΤΟΝΤΑ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ - Παν.
Τσαλδάρης, Γ. Κονδύλης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 26.01.1936

Σε εκλογές:

ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - ΑΛ.
Μυλωνάς
ΓΕΝΙΚΗ ΛΑΪΚΗ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ - Γ.
Κονδύλης, Ι. Θεοτόκης, Ι. Ράλλης
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ - Γ. Καφαντάρης
Ε.Ε.Ε. (Θεσσαλονίκη) - Κλεομ. Παπανικολάου
ΕΘΝΙΚΟΝ ΕΝΩΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Παν.
Κανελλόπουλος
ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΙΣΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ - Αντ.
Γιαννόπουλος
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Σωτ.
Γκοτζαμάνης
ΠΑΛΑΙΟΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΚΡΗΤΗΣ - Ν.
Κοσουρελάκης
ΠΑΛΛΑΪΚΟΝ ΜΕΤΩΠΟΝ – Πλουμπίδης
Σε κοινοβούλιο:
ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - ΑΛ.
Μυλωνάς
ΓΕΝΙΚΗ ΛΑΪΚΗ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ - Γ.
Κονδύλης, Ι. Θεοτόκης, Ι. Ράλλης
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ - Γ. Καφαντάρης
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Σωτ.
Γκοτζαμάνης
ΠΑΛΑΙΟΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΚΡΗΤΗΣ - Ν.
Κοσουρελάκης
ΠΑΛΛΑΪΚΟΝ ΜΕΤΩΠΟΝ – Πλουμπίδης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 31.03.1946

Σε εκλογές:

Ε.Π.Ε. - Γ. Παπανδρέου (α)
ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ - Ναπ. Ζέρβας
ΕΝΩΣΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ - Αλ. Μπαλτατζής
ΕΝΩΣΙΣ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΝΩΝ - Θ. Τουρκοβασίλης, Γ.
Παμπούκας
ΗΝΩΜΕΝΗ ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΝΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΟΜΜΑ “Χ”ΙΤΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ - Κ.
Ευσταθόπουλος
ΚΟΜΜΑ ΑΣΤΙΚΗΣ & ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ -
Αχ. Αντωνόπουλος
ΚΟΜΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ - Δ. Παπαπολύζος
ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΕΦΕΔΡΩΝ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ
ΕΛΛΗΝΩΝ

Σε κοινοβούλιο:

Ε.Π.Ε. - Γ. Παπανδρέου (α)
ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ - Ναπ. Ζέρβας
ΕΝΩΣΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ - Αλ. Μπαλτατζής
ΕΝΩΣΙΣ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΝΩΝ - Θ. Τουρκοβασίλης, Γ.
Παμπούκας
ΗΝΩΜΕΝΗ ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΝΩΝ

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 05.03.1950

Σε εκλογές:

ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Αλ. Παγκούτσος
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Χ.
Κωστόπουλος, Α. Κατσουλίδης
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Τηλ.
Μπαλτσαβιάς
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΑΝΑΠΗΡΩΝ &
ΘΥΜΑΤΩΝ ΠΟΛΕΜΟΥ - Γ. Γεωργαντάς
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΝ ΚΟΜΜΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ &
ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ - Ν. Τριγκάτζης
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ - Ι. Σοφιανόπουλος κ.ά.
Ε.Π.Ε.Κ. - Ν. Πλαστήρας
Ε.Π.Ε.Λ. - Π. Μαυρομιχάλης
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ, Λ. Τσουκαλάς
ΕΘΝΙΚΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ “Χ”ΙΤΩΝ - Γ. Γρίβας
ΕΘΝΙΚΟΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ - Μιχ.
Αγγελόπουλος
ΕΘΝΙΚΟΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Βύρ.
Γιοβάνωφ
ΕΝΩΣΙΣ ΧΩΡΙΚΩΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ, Χρ. Φουστάνης
ΕΡΓΑΤΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ, Π.
Μαστορίκας
ΚΙΝΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΝΑΝΕΩΣΕΩΣ - Γ. Βαρβούτης
ΚΟΜΜΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ - Γ.
Μελάς
ΚΟΜΜΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΙΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ - Π.
Μάκαρης
ΚΟΜΜΑ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ - Γ. Παπανδρέου (α)
ΚΟΜΜΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ - Αντ. Φωστερίδης
(Τσαούς Αντών)
ΚΟΜΜΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ - Ι. Μπερνίτσας
ΚΟΜΜΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ - ΚΙΝΗΜΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΝΑΝΕΩΣΕΩΣ - Ι. Μπερνίτσας
ΚΟΜΜΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΙΣΟΤΗΤΟΣ
(Πατρών)
ΜΕΤΩΠΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΑΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ - Παν.
Κανελλόπουλος
ΝΕΟΝ ΚΟΜΜΑ - Σπ. Μαρκεζίνης

ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ ΑΓΡΟΤΩΝ & ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ - ΑΛ.
Μπαλτατζής, Αλ. Μυλωνάς
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ - Ι.
Λάζαρης
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ
Σε κοινοβούλιο:
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ - Ι. Σοφιανόπουλος κ.ά.
Ε.Π.Ε.Κ. - Ν. Πλαστήρας
ΚΟΜΜΑ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ - Γ. Παπανδρέου (α)
ΜΕΤΩΠΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΑΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ - Παν.
Κανελλόπουλος
ΝΕΟΝ ΚΟΜΜΑ - Σπ. Μαρκεζίνης
ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ ΑΓΡΟΤΩΝ & ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ - ΑΛ.
Μπαλτατζής, Αλ. Μυλωνάς
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 09.09.1951

Σε εκλογές:

ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Μιχαήλ Χαλάς
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ (Κέρκυρα,
Κεφαλλονιά)
Ε.Δ.Α. - Ι. Πασαλίδης
Ε.Π.Ε.Κ. - Ν. Πλαστήρας
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ - Αλ. Παπάγος
ΕΝΙΑΙΟΣ ΛΑΪΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ - Γ. Δαμασκηνός, Στ.
Κούκουρας, Παν. Τρεάδης
ΚΟΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - Γ. Γεωργιάδης
ΛΑΪΚΟΕΘΝΙΚΙΣΤΙΚΟΝ ΚΙΝΗΜΑ - Χαρίτων Κορυζής
ΛΑΪΚΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Ι.
Κανελλόπουλος, Νικ. Κανελλόπουλος
ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΟΜΜΑ - Νίκων Δημητρόπουλος
Σ.Κ. - Ε.Λ.Δ. - Αλ. Σβώλος
ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΜΑΡΕΙΣΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ
ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΑΓΡΟΤΩΝ & ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ - ΑΛ.
Μπαλτατζής
Σε κοινοβούλιο:
Ε.Δ.Α. - Ι. Πασαλίδης
Ε.Π.Ε.Κ. - Ν. Πλαστήρας
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ - Αλ. Παπάγος
ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ ΑΓΡΟΤΩΝ & ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ - ΑΛ.
Μπαλτατζής

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 16.11.1952

Σε εκλογές:

ΕΝΩΣΙΣ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΕΝΤΡΟΥ
ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ “ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ”
(Ν. Κερκύρας, Ν. Λέσβου, Ν. Χανίων)
Σε κοινοβούλιο:
ΕΝΩΣΙΣ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΕΝΤΡΟΥ

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 19.02.1956

Σε εκλογές:

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ Ν.
ΡΕΘΥΜΝΗΣ - Π. Βαρδινογιάννης
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ - Γ. Παπανδρέου (α)
Ε.Ρ.Ε. - Κων. Καραμανλής (α)
ΚΟΜΜΑ ΑΡΧΩΝ Ι. ΜΕΤΑΞΑ (Ν. Αρκαδίας) - Κων.
Μανιαδάκης
ΚΟΜΜΑ ΕΘΝΙΚΟΦΡΟΝΩΝ - Θεόδ. Τουρκοβασίλης
ΚΟΜΜΑ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΩΝ - Σπ. Μαρκεζίνης
ΛΑΪΚΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Στέφ.
Στεφανόπουλος
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - Ν. Ψαρουδάκης
Σε κοινοβούλιο:
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ - Γ. Παπανδρέου (α)
Ε.Ρ.Ε. - Κων. Καραμανλής (α)
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 11.05.1958

Σε εκλογές:

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ
- Σωτ. Ανθρακόπουλος
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΤΟΠΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ
Κεφαλληνίας-Ιθάκης - Κυρ. Αποστολάτος
ΕΝΩΣΙΣ ΛΑΪΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ - Κων. Τσαλδάρης
Π.Α.Δ.Ε.
Σε κοινοβούλιο:
ΕΝΩΣΙΣ ΛΑΪΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ - Κων. Τσαλδάρης
Π.Α.Δ.Ε.

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 29.10.1961

Σε εκλογές:

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΩΝ ΤΗΝ ΕΚΒΙΟΜΗΧΑΝΗΣΙΝ
Ε.Κ. - Κ.Π. - Γ. Παπανδρέου (α), Σπ. Μαρκεζίνης
ΕΘΝΙΚΟΝ ΛΑΪΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ
ΕΝΩΣΙΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ & ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ
- Μάρκος Τσαρλαμπάς
Π.Α.Μ.Ε.
Σε κοινοβούλιο:
Ε.Κ. - Κ.Π. - Γ. Παπανδρέου (α), Σπ. Μαρκεζίνης
Π.Α.Μ.Ε.

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 03.11.1963

Σε εκλογές:

ΕΝΩΣΙΣ ΚΕΝΤΡΟΥ - Γ. Παπανδρέου (α)
ΚΙΝΗΜΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ & ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ - Στρ.
Σωμερίτης, Ηλ. Μπρεδιάμας
Σε κοινοβούλιο:
ΕΝΩΣΙΣ ΚΕΝΤΡΟΥ - Γ. Παπανδρέου (α)
ΚΟΜΜΑ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΩΝ - Σπ. Μαρκεζίνης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 16.02.1964

Σε εκλογές & κοινοβούλιο:

Ε.Ρ.Ε. - Κ.Π. - Παν. Κανελλόπουλος, Σπ. Μαρκεζίνης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 17.11.1974

Σε εκλογές:

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ Ν.

ΧΑΝΙΩΝ - Κων. Μητσοτάκης

Δ.Ε.Κ. - Ι. Ζιγδης

Ε.Δ.Ε. - Π. Γαρουφαλιάς

Ε.Κ.Κ.Ε.

Ε.Κ.ν.δ. - Γ. Μαύρος

ΕΝΩΜΕΝΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ - Ηλ. Ηλιού

ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - Κων. Καραμανλής (α)

ΠΑ.ΣΟ.Κ. - Ανδρ. Παπανδρέου

Φ.Δ.Ε. - Σ.Κ.Ε.

ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

Ν. ΡΕΘΥΜΝΗΣ - Π. Βαρδινογιάννης

Σε κοινοβούλιο:

Ε.Κ.ν.δ. - Γ. Μαύρος

ΕΝΩΜΕΝΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ - Ηλ. Ηλιού

ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - Κων. Καραμανλής (α)

ΠΑ.ΣΟ.Κ. - Ανδρ. Παπανδρέου

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 20.11.1977

Σε εκλογές:

Ε.Δ.Ε. (Τροτσκιστές)

Ε.ΔΗ.Κ. - Γ. Μαύρος

Ε.Χ.Ε.

ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ - Στέφ. Στεφανόπουλος
ΕΡΓΑΤΟΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ - Ηλ.

Μέμτσιας

Κ.ΝΦ. - Κων. Μητσοτάκης

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΝ - ΚΑΠΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Αθ.

Λάλος

ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΜΑΧΗΤΗΣ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - Αικ. Παντσαντζή

ΣΥΜΜΑΧΙΑ - Ηλ. Ηλιού

Σε κοινοβούλιο:

Ε.ΔΗ.Κ. - Γ. Μαύρος

ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΙΣ - Στέφ. Στεφανόπουλος

Κ.Κ.Ε. - Χαρ. Φλωράκης

Κ.ΝΦ. - Κων. Μητσοτάκης

ΣΥΜΜΑΧΙΑ - Ηλ. Ηλιού

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 18.10.1981

Σε εκλογές:

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΘΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΟΜΜΑ

Ε.Κ.Κ.Ε. - Μ-Λ Κ.Κ.Ε.

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΚΟΜΜΑ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

Κ.Κ.Ε.εσ. - Χαρ. Δρακόπουλος

ΚΟ.ΔΗ.ΣΟ. - Κ.Α.Ε. - Ι. Πεσματζόγλου, Αλ. Μπαλτατζής

ΚΟΜΜΑ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ - Νικ. Βενιζέλος

ΝΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κ.Ε.ΜΕ. - Μανωλόπουλος

Σε κοινοβούλιο:

Κ.Κ.Ε.εσ. - Χαρ. Δρακόπουλος

ΚΟ.ΔΗ.ΣΟ. - Κ.Α.Ε. - Ι. Πεσματζόγλου, Αλ. Μπαλτατζής

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 18.10.1981

Σε εκλογές:

Κ.Ε.ΜΕ. - Μανωλόπουλος

Σε κοινοβούλιο:

Κ.Κ.Ε.εσ. - Χαρ. Δρακόπουλος

ΚΟ.ΔΗ.ΣΟ. - Κ.Α.Ε. - Ι. Πεσματζόγλου, Αλ. Μπαλτατζής

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 17.06.1984

Σε εκλογές:

Α.Σ.Κ.Ε. - Ν. Καργόπουλος

Ε.Π.ΕΝ. - Χρ. Δημητριάδης

Ε.Σ.Π.Ε. - Ευστ. Παναγούλης

ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ

ΕΝ.Ε.Κ.

ΚΟ.ΔΗ.ΣΟ. - Ι. Πεσματζόγλου

Σε κοινοβούλιο:

Ε.Π.ΕΝ. - Χρ. Δημητριάδης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 02.06.1985

Σε εκλογές:

ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ / ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ (Μουσουλμάνοι
Ροδόπης/Ξάνθης)

ΚΙΝΗΜΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟΝ

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ

ΟΙ ΠΡΑΣΙΝΟΙ - ΚΙΝΗΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΗ ΔΕΞΙΑ

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 18.06.1989

Σε εκλογές:

Α.Κ.Ε.Π. - Α. Χάλαρης

Α.ΚΙ.Δ.Α.

ΑΜΕΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - Μαν. Γλέζος

ΔΗ.ΑΝΑ. - Κων. Στεφανόπουλος

Ε.Α.Μ.

Ε.Α.Σ.

Ε.Ρ.Κ. - Αντ. Τρίτσης

Ε.Σ.Κ. - Γερ. Αρσένης

ΕΛ.ΚΙ.Σ.
ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (Ν. Ροδόπης) - Αχμέτ Σαδίκ
Κ.Κ.Ε. (μ-λ)
Κ.Κ.Ε.εσ. - Α.Α. - Ι. Μπανιάς
Μ-Λ Κ.Κ.Ε.
Ο.Α.Κ.Κ.Ε.
ΟΙ.ΚΙ.Π.ΑΝ. - Κ. Παπανικόλας
ΟΛΥΜΠΙΣΜΟΣ - Γ. Ζώης
ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ (Ν. Ξάνθης) - Αχμέτ Φαίκογλου
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ - Χαρ.Φλωράκης. Λεων. Κύρκος
Σε κοινοβούλιο:
ΔΗ.ΑΝΑ. - Κων. Στεφανόπουλος
ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (Ν. Ροδόπης) - Αχμέτ Σαδίκ
ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ - Χαρ.Φλωράκης. Λεων. Κύρκος

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 18.06.1989
Σε εκλογές:
Ε.Δ.Ο.Κ.
Ε.Ο.Κ.
Ε.Π.Ε.Κ.Ε.
ΚΟΜΜΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ
ΝΕΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 05.11.1989
Σε εκλογές:
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ
ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ
ΑΝΘ.ΕΙ.
ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ
ΑΥΤΟΣΕΒΑΣΜΟΣ & ΑΛΗΘΕΙΑ
Ε.Α.Μ.
Ε.Ε.Κ. - ΤΡΟΤΣΚΙΣΤΕΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ των ΕΘΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΜΜΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΜΜΑ 1984
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΟΣΙΑΛΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ “Ο ΣΠΑΡΤΑΚΟΣ”
ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ-ΛΑΪΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
“ΜΕΡΙΜΝΑ”
ΚΙΝΗΣΗ ΜΗ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΩΝ
ΚΟΛΛΑΤΟΣ - Δ. Κολλάτος
ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΩΝ
Λ.Ε.Υ.Κ.Ο. - Κ. Ντάλιος
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΕΛΛΑΔΑΣ - Κ. Παπανικόλας
Π.Α.Α - Ν. Κολίτσης
Σε κοινοβούλιο:
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ
ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ (Ν. Ξάνθης)

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 08.04.1990

Σε εκλογές:
ΒΑΣΙΛΟΜΑΧΟΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
Ε.Ε.Κ.
Ε.Λ.Κ.
Ε.Μ.Α.
ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΙΣ
ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ
ΕΛ.ΕΝ. - Βασ. Πρωτόπαπας
ΕΝΩΣΗ ΟΙΚΟΛΟΓΩΝ - Δημοσθ. Βεργής
ΖΑΚΥΝΘΙΝΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ
ΚΕΝΤΡΟ
ΚΟΜΜΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΥΝΗΓΩΝ
Ν.Α.Ρ.
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ - ΕΙΡΗΝΙΣΤΕΣ - ΠΡΑΣΙΝΟΙ
ΣΗΜΑΙΑ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (1)
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (2)
Σε κοινοβούλιο:
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΖΑΚΥΝΘΙΝΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (1)
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (2)

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 10.10.1993
Σε εκλογές:
ΒΕΡΓΙΝΑ
Ε.Λ.Κ.Σ.Ι.
ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΟΜΜΑ - Ε.Π.ΕΝ. - Χρ. Δημητριάδης
ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΩΝ - Βασ. Λεβέντης
ΚΟΜΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ (Β'
Αθηνών)
ΚΟΜΜΑ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ
ΜΑΧΟΜΕΝΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ
ΠΑ.Ο.ΔΗ.Κ.
ΠΟΛ.ΑΝ - Αντ. Σαμαράς
Σ.Α.Κ.Ε.
ΧΡΙΣΤΟΠΙΣΤΙΑ
Σε κοινοβούλιο:
ΠΟΛ.ΑΝ - Αντ. Σαμαράς

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 12.06.1994
Σε εκλογές:
ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΚΙΝΗΣΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ
ΕΘΝΙΚΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ
ΚΙΝΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ
ΛΑΪΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ - ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ - Νικ.

Μιχαλολιάκος
ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ
ΣΥΝ - Ν. Κωνσταντόπουλος
Σε κοινοβούλιο:
ΣΥΝ - Ν. Κωνσταντόπουλος

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 22.09.1996

Σε εκλογές:

ΔΗ.Κ.ΚΙ. - Δ. Τσοβόλας
Ε.Ε.Λ.Ε.Κ.

ΕΘΝΙΚΗ ΒΑΣΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΗ
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ

ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ - Σωτ. Σοφριανόπουλος
ΚΟΜΜΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ [ΚΟ.Ε.ΕΛ.]

Ο.Α.Κ.Κ.Ε. - ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ
ΠΑ.Ο.ΔΗ.Κ.
Σ.Ε.Α.Ν.

Σε κοινοβούλιο:
ΔΗ.Κ.ΚΙ. - Δ. Τσοβόλας

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 16.06.1999

Σε εκλογές:

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ
ΑΡΙΣΤΕΡΑ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ
Ε.Ε.Σ. - ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ - Στ. Αναστασιάδης
Ε.Π.Τ.Α.Κ.Ε.

ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ
ΕΛΛΗΝΕΣ ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ - Δημοσθ. Βεργής
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ - Μ. Βορίδης
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ
ΚΟΜΜΑ ΦΥΣΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΜΕ.Ρ.Α.

ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ - Δημ. Χατζηπαναγιώτου
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ - Ι. Σχίζας
ΠΡΩΤΗ ΓΡΑΜΜΗ - Κων. Πλεύρης
Ρ.Α.Κ.
Σ.Ε.Κ.

ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΙ - Στέφ. Μάνος

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 09.04.2000

Σε εκλογές:

Δ.Π.Ε. - Μιχ. Χαραλαμπίδης
Ε.Π.Α.Κ.

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ
ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΣΠΙΣΜΟΣ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΑΜΕΣΗΣ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Μ-Δ Κ.Κ.Ε. - ΑΡΙΣΤΕΡΑ

ΠΑ.ΔΗ.Κ.Ε.

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΑΜΕΣΟΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ
ΕΝΕΡΓΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 07.03.2004

Σε εκλογές:

ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ
ΛΑ.Ο.Σ. - Γ. Καρατζαφέρης
ΣΥ.ΡΙΖ.Α. - Αλ. Αλαβάνος
Σε κοινοβούλιο:
ΣΥ.ΡΙΖ.Α. - Αλ. Αλαβάνος

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 13.06.2004

Σε εκλογές:

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΕΥΡΩΠΗ
ΔΗ.ΣΟ.Κ. - Γ. Σκαρβελάκης
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑ - Γ. Κόκκας
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ - ΠΡΑΣΙΝΟΙ - Μιχ. Τρεμόπουλος
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ - Μιχ. Δερτούζος
ΟΡΑΜΑ - Δημ. Κατσίμπρας
ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ - Δ. Ζαφειρόπουλος, Ι.
Βάντζος
Σε κοινοβούλιο:
ΛΑ.Ο.Σ. - Γ. Καρατζαφέρης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 16.09.2007

Σε εκλογές:

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ - Στυλ. Παπαθεμελής
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΛΛΑΣ - Στ. Κρικέλης
ΕΝ.ΑΝΤΙ.Α.
ΝΕΟ ΚΟΜΜΑ ΣΩΤΗΡΙΑΣ - ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ - Φ. Περλικός
ΦΩΣ - ΑΛΗΘΕΙΑ - ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ - Κ. Μελισσουργός

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 07.06.2009

Σε εκλογές:

ΑΝΤ.ΑΡ.ΣΥ.Α.
ΔΡΑΣΗ - Στέφ. Μάνος
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΑΜΕΣΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ - Γ.
Κόκκας
ΚΟΙΝΩΝΙΑ - Εμμ. Βολουδάκης
ΚΟΜΜΑ ΝΕΩΝ
ΠΑ.Μ.ΜΕ. - Στυλ. Παπαθεμελής
ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ - Γ. Δοντάς
Σε κοινοβούλιο:
ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ - ΠΡΑΣΙΝΟΙ - Μιχ. Τρεμόπουλος

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 04.10.2009

Σε εκλογές:

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ - Μ. Μελετόπουλος

Κ.Ο.Τ.Ε.Σ.

Π.Α.Ε.Κ.Ε. - Μιλτ. Τζαλατζίδης

ΠΑΛΑΙΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - Αθ. Δασκαλόπουλος

ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ - Κ. Σταμούλης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 06.05.2012

Σε εκλογές:

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ - Παν. Καμμένος

ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ - Παν. Θεοδωρόπουλος

ΔΗ.ΣΥ. - Ντ. Μπακογιάννη

ΔΗΜ.ΑΡ. - Φωτ. Κουβέλης

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ, ΞΑΝΑ! - Γλ.-Αθ. Τζήμερος

ΔΡΑΣΗ - ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ - Στέφ. Μάνος,

Γρ. Βαλλιανάτος

Κ.Ε.ΑΝ. - Ιππ. Σαβούρας

Κ.Κ.Ε. (μ-λ) - Μ-Λ Κ.Κ.Ε.

ΚΙΝΗΜΑ ΔΕΝ ΠΛΗΡΩΝΩ - Βασ. Παπαδόπουλος

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ - Λούκα Κατσέλη

ΚΟΜΜΑ ΠΕΙΡΑΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ - Ι. Παναγόπουλος

Ο.Κ.Δ.Ε.

ΌΧΙ (ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ - Ε.ΠΑ.Μ.) -

Στυλ. Παπαθεμελής, Δημ. Καζάκης

ΠΑΝ.ΚΙ. - Γ. Μπέτσικας

Σ.Ε.ΕΝ.

ΣΥ.ΡΙΖ.Α. Ενωτικό Κοινωνικό Μέτωπο - Αλ. Τσίπρας

Σε κοινοβούλιο:

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ - Παν. Καμμένος

ΔΗΜ.ΑΡ. - Φωτ. Κουβέλης

ΛΑΪΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ - ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ - Ν.

Μιχαλολιάκος

ΣΥ.ΡΙΖ.Α. Ενωτικό Κοινωνικό Μέτωπο - Αλ. Τσίπρας

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 17.06.2012

Σε εκλογές:

ΔΗΜ.ΑΡ. - Φωτ. Κουβέλης

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΞΑΝΑ - ΔΡΑΣΗ - ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΣΥΜΜΑΧΙΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΕΛΠΙΔΑ - Γ. Παπαδόπουλος

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 25.05.2014

Σε εκλογές:

Α.Κ.Κ.ΕΛ.

ΓΕΦΥΡΕΣ - Γλ.-Αθ. Τζήμερος, Θ. Σκυλακάκης

ΔΗΜ.ΑΡ. - Προοδευτική Συνεργασία - Φωτ. Κουβέλης

ΔΡΑΧΜΗ - Θ. Κατσάνεβας

Ε.ΠΑ.Μ. - Δημ. Καζάκης

ΕΘΝΙΚΗ ΑΥΓΗ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

ΕΛΙΑ - ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΗ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ - Γ. Χατζημαρκάκης

ΕΛΠΙΔΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΛΑΟ -

Πολύδωρας

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΞΙΩΝ - Δημ. Μπουραντάς

ΚΟΜΜΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΕΙΡΗΝΗΣ & ΦΙΛΙΑΣ

ΟΙΚΟΛΟΓΟΙ-ΠΡΑΣΙΝΟΙ - ΚΟΜΜΑ ΠΕΙΡΑΤΩΝ

ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ - ΕΛ.ΛΑ.Σ.

ΠΡΑΣΙΝΟΙ - Αλληλεγγύη, Δημιουργία, Οικολογία - Ν.

Χρυσόγελος

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ - Στέφ. Τζουμάκας

ΣΧΕΔΙΟ "Β" - Αλ. Αλαβάνος

ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ - Στ. Θεοδωράκης

Σε κοινοβούλιο:

ΕΛΙΑ - ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΗ

ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ - Στ. Θεοδωράκης

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 25.01.2015

Σε εκλογές:

ΑΝΤ.ΑΡ.ΣΥ.Α. - Μ.ΑΡ.Σ.

Ε.Δ.Ε.Μ.

ΕΛ.ΛΑ.Δ.Α. - Κων. Καρανικόλας

ΚΙΝΗΜΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΩΝ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΩΝ - Γ.

Παπανδρέου (β)

ΠΡΑΣΙΝΟΙ - ΔΗ.ΜΑΡ. - Φ. Κουβέλης, Ν. Χρυσόγελος

Ρ.Ο.Μ.Α.

ΤΕΛΕΙΑ - ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΚΛΕΤΣΟΣ - Απ. Γκλέτσος

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 20.09.2015

Σε εκλογές:

ΑΝΤ.ΑΡ.ΣΥ.Α. - Ε.Ε.Κ.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ, ΞΑΝΑ! - Γλ.-Αθ. Τζήμερος

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ - Φ. Γεννηματά

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΞΙΩΝ - ΚΟΜΜΑ

ΠΕΙΡΑΤΩΝ

Ε.ΠΑ.Μ. - Δημ. Καζάκης

ΛΑΪΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ - Παν. Λαφαζάνης

Σε κοινοβούλιο:

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ - Φ. Γεννηματά

ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΩΝ - Βασ. Λεβέντης

*****

